

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

Bc. Miroslav ČEŠEK

Hodnocení krajinného rázu na vybraném území ORP Olomouc

Diplomová práce

Vedoucí práce : Mgr. Peter Mackovčín, Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Miroslav Češek (R120252)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Hodnocení krajinného rázu na vybraném území ORP Olomouc

Title of thesis: Landscape character assessment (LCA) on the territory of the Olomouc district

Vedoucí práce: Mgr. Mackovčín Peter, Ph.D.

Rozsah práce: 121 stran, 8 vázaných příloh, 1 volná příloha (CD)

Abstrakt: Předkládaná práce se zabývá krajinou a jejím vizuálním projevem v rámci hodnocení krajinného rázu. Byla využita prověřená a široce užívaná metodika I. Vorla (2004), jejíž výhodou je možnost komparace výsledků s dalšími zpracovanými částmi České republiky. Zjištěním charakteristik a hodnot krajinného rázu ve vymezeném území, kterým byly katastry obcí Doloplazy, Tršice, Svěsedlice a Suchonice, bylo možné stanovit ochranné podmínky a návrhy na zlepšení, čímž tato práce ve výsledku přispívá k ochraně krajinného rázu tohoto území.

Klíčová slova: krajina, krajinný ráz, krajinná scéna, znak krajinného rázu, estetická hodnota, krajiny, rozptýlená zeleň, terén, chmelařství

Abstract: The presented thesis deals with the landscape and its visual expression within the landscape character assessment. It has been used proven and widely used methodology of I. Vorel (2004), which advantage is the possibility of comparison results with other processed parts of the Czech Republic. By discovering the characteristics and values of the landscape character in a defined territory, which were cadasters of Doloplazy, Tršice, Svěsedlice and Suchonice, protective conditions and suggestions for improvements could be established. By this the thesis as a result contributes to the protection of the landscape character of the defined territory.

Keywords: landscape, landscape character, landscape scene, feature of landscape character, esthetic value of landscape, scattered vegetation, terrain, hops

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci *Hodnocení krajinného rázu na vybraném území ORP Olomouc* vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Petera Mackovčina, Ph.D. a uvedl jsem veškeré použité zdroje.

Olomouc 24. dubna 2015

.....

podpis

Rád bych poděkoval Mgr. Peteru Mackovčínovi, Ph.D. za cenné rady a trpělivé vedení mé diplomové práce. Poděkování patří také Kateřině Horákové, která mi poskytla množství fotografií a několik cenných informací, dále zastupitelstvu obce Doloplazy, které mi darovalo knihu „750 let od založení obce Doloplazy“, a nakonec i všem nápomocným a ochotným občanům, se kterými jsem se setkal při terénním mapování.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miroslav ČEŠEK**
Osobní číslo: **R120252**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Hodnocení krajinného rázu na vybraném území ORP Olomouc**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zkoumání stavu krajiny a ve vybraném území několika k.ú. v ORP Olomouc. Zkoumání bude základem pro hodnocení krajinného rázu podle vypracované a ověřené metodiky. Využito bude dostupných hodnocení krajinného rázu z území Olomouckého kraje a města Olomouce.

Práce by měla doplnit územně analytické podklady (UAP) k vybranému území. Zároveň sloužit jako zdroj informací pro zadání budoucích územních plánů obcí ve vybraném území ORP Olomouc.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Lipský, Z. **Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů, PřF UK, Praha, 1999, 129 s. ISBN 80-7184-545-0**

LÖW, J. **Hodnocení a ochrana krajinného rázu. In: Péče o krajinný ráz - cíle a metody. Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: ČVUT, 1999. s. 199-203. ISBN 80-01-01979-9.**

LÖW, J., MÍCHAL, I. **Krajinný ráz. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 1. vydání, 2003. 552 s. ISBN 80-86386-27-9.**

LOW, J. **Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability: metodika pro zpracování dokumentace. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 1995. 122 s. ISBN 1081-067-1995.**

SKLENIČKA, P. **Základy krajinného plánování. Nakl. N. Skleničková. Prague, 2003, 321 s.**

VOREL, I. **Hranice únosnosti zásahů do krajinného rázu. In: Ochrana krajinného rázu - třináct let zkušeností, úspěchů i omylů. Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: 2006. s. 61-67. ISBN 80-903206-7-8.**

VOREL, I. **Prostorové vztahy a estetické hodnoty. In: Péče o krajinný ráz - cíle a metody. Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: ČVUT, 1999. s. 20-27. ISBN 80-01-01979-9.**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Peter Mackovčín, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **5. prosince 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 5. prosince 2012

ÚVOD	8
1 CÍLE	9
2 VÝVOJ PROBLEMATIKY KRAJINNÉHO RÁZU V ČESKÉ REPUBLICE	10
3 METODIKA	12
3. 1 METODIKA I. VORLA	12
3. 2 TEMATICKÉ MAPY A GIS ANALÝZY	14
4 VYMEZENÍ ÚZEMÍ	16
5 PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKA	17
5. 1 GEOLOGIE.....	17
5. 2 GEOMORFOLOGIE	20
5. 3 PEDOLOGIE	23
5. 4 HYDROLOGIE.....	25
5. 5 KLIMA.....	26
5. 6 BIOGEOGRAFIE	28
5. 7 INDIKÁTORY PŘÍRODNÍCH HODNOT.....	32
6 KULTURNĚ-HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA	38
6. 1 PAMĚŤ KRAJINY	38
6. 1. 1 Archeologické nálezy.....	38
6. 1. 2 Vývoj krajiny	40
6. 1. 3 Vývoj cestní sítě.....	45
6. 1. 4 Chmelařství	47
6. 1. 5 Lidová architektura.....	48
6. 1. 6 Urbanistický vývoj obcí.....	50
6. 2 IDENTITA KRAJINY	60
6. 2. 1 Etnografie.....	60
6. 2. 2 Události II. světové války	60
6. 3 SOUČASNÝ STAV KRAJINY.....	61
6. 3. 1 Land use	61
6. 3. 2 Současná síť cest.....	65
6. 3. 3 Charakter osídlení.....	65
6. 4 INDIKÁTORY KULTURNĚ-HISTORICKÝCH HODNOT	68
7 PROSTOROVÉ VZTAHY A ESTETICKÉ HODNOTY	69
7. 1 POHLEDOVÁ OSA SÍTĚ MARIÁNSKÝCH KOSTELŮ	69
7. 2 ANALÝZA POHLEDOVÉ EXPOZOVANOSTI.....	73
7. 3 ANALÝZA KRAJINNÉ SCÉNY	76
7. 4 ANALÝZA CITLIVOSTI.....	79

8 KRAJINNÉ SEGMENTY	83
8. 1 OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU	83
8. 2 KRAJINNÉ PROSTORY	86
8. 2. 1 KP1 – Plošina – jih	86
8. 2. 2 KP2 – Plošina - sever	89
8. 2. 3 KP3 – Údolí Olešnice	92
8. 2. 4 KP4 – Bělá	95
8. 2. 5 KP5 – Chrástka a Zátěš	97
8. 2. 6 KP6 – Chlumské vrchy	99
8. 3 MÍSTA KRAJINNÉHO RÁZU	101
8. 3. 1 MKR1 – Vodní nádrž Tršice	101
8. 3. 2 MKR2 – Olešnický luh	103
9 LIMITY A NÁVRHY	104
9. 1 PLATNÉ REGULATIVY	105
9. 2 OBECNÉ PODMÍNKY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ VE VYMEZENÉM ÚZEMÍ	106
9. 3 LIMITY A NÁVRHY VE VYMEZENÝCH KRAJINNÝCH SEGMENTECH	108
10 DISKUSE	110
ZÁVĚR	111
SUMMARY	112
ZDROJE	113
TIŠTĚNÉ ZDROJE	113
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	116
ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ PODKLADY A DOKUMENTACE	118
LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY	118
MAPOVÉ LISTY A ATLASY	118
MAPOVÉ PORTÁLY	119
WMS SLUŽBY A GEOGRAFICKÉ DATABÁZE	119
SEZNAM PŘÍLOH	121

ÚVOD

Globalizací, unifikací, nevhodnou výstavbou, změnami využití půdy a dalšími nevhodnými zásahy do krajiny je ohrožován a ničen krajinný ráz po staletí harmonicky utvářené české kulturní krajiny.

„Krajinný ráz“ je obecně známým a používaným souslovím, které odkazuje na svérázný charakter krajiny. V užším slova smyslu vycházejícím ze zákona č. 114/92 Sb., jde o nástroj, který by měl chránit především vizuálně vnímanou krajinnou scénu, její estetické hodnoty a cenné prostorové vztahy, ale i napomáhat k uchování znaků místních tradic a kultury.

V posledních letech narůstá tlak na pořizování plošných preventivních hodnocení krajinného rázu, které jsou dle vyhlášky č. 500/2006 Sb., od roku 2006 povinnou součástí územně analytických podkladů (ÚAP). Velká složitost témat, kterými jsou krajina a krajinný ráz, znamená jen velmi pomalý nárůst zpracovaných ploch. V případě ÚAP ORP Olomouc jsou detailní studie krajinného rázu provedeny rovněž pouze pro některá vybraná území.

Interdisciplinární přístup s řadou hledisek vytváří z geografie vhodnou teoretickou základnu. Diplomová práce je koncipována jako studie hodnocení krajinného rázu na zvoleném území, kterým se staly katastry obcí Tršice, Doloplazy, Suchonice a Svěsedlice.

Velmi rázovitá a vizuálně atraktivní rodná valašská krajina utvářela autorův pohled na svět. Konfrontace s vysokoškolským životem v městském socialistickém betonu na okrajích historické Olomouce ho jenom utvrdila v nutnosti a důležitosti ochrany krajiny a jejího cenného rázu, čemuž se formou této diplomové práce snaží přispět.

1 CÍLE

Předkládaná práce se snaží být především praktickým výstupem procesu hodnocení krajinného rázu (dále KR) na zvoleném území. Proto, abychom mohli chránit KR, je napřed nutné správně vystihnout jeho hodnoty a nejcennější součásti ve formě znaků KR, k těm pak stanovit ochranná opatření.

Výsledky diplomové práce tedy identifikované a klasifikované znaky KR a návrh ochranných opatření by měly být plnohodnotným podkladem pro územní plánování. Hodnocení KR má však i další funkce. Může se stát prostředkem identifikace regionu nebo může pozitivně ovlivnit cestovní ruch v regionu.

2 VÝVOJ PROBLEMATIKY KRAJINNÉHO RÁZU V ČESKÉ REPUBLICE

Historie ochrany KR je spojena s počátky ochrany kulturních památek a vyhlášením chráněných území, tedy s ochranou přírody před postupujícími změnami vyvolanými průmyslovou revolucí.

V českém prostředí existovaly limity, které byly součástí stavebních předpisů, jistou formou chránící KR již na počátku 20. stol., jenž je obdobím činnosti okrašlovacích spolků. Zkušenosti prvních dekád 20. stol. s výstavbou nesnižující obytnost krajiny zprostředkované L. Žákem (1947) jsou i nyní cenným a často využívaným zdrojem inspirace pro leckteré současné autory. S nástupem socialismu ochrana KR musí ustoupit vyšším hospodářským cílům, jejichž plnění je realizováno i za cenu degradace krajiny a jejích estetických hodnot, což zesílí tenze k ochraně přírody a krajiny. V tomto období vzniklo např. krajinářské hodnocení okresů Muranského a Neumana z období 1972 – 1980 (J. Löw a I. Míchal, 2003). Neúnosný je vliv člověka na přírodu všude na světě, nejenom v socialistických zemích. Lidé si to začínají uvědomovat a jednat podle toho, formuje se nová estetická norma.

Myšlenka trvalé udržitelnosti mj. vedla i ke změně pohledu na krajinu, které byla přiznána hodnota jako přírodní a kulturní dědictví lidské společnosti, jenž přispívá k utváření regionální a lokální kultury a identity (Z. Lipský a M. Weber a kol; 2007). Praktickým odrazem tohoto myšlenkového vývoje je zakomponování problematiky ochrany KR do právních norem. V ČR se tak v novodobé historii děje zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (§ 12).

Neexistence prováděcí vyhlášky a abstraktnost KR jako takového přispěl k rozštěpu názorů na to, jak KR hodnotit, jehož důsledkem je neexistence jednotného metodického postupu. Vzniklé metodiky jsou odrazem profesního zaměření autorů. A. Salašová (2006) je člení na dva hlavní proudy, na architektonické a biogeografické.

První metodikou problematiky KR je „CHKO Žďárské vrchy – hodnocení území z hlediska krajinného rázu“ zpracovaná v roce 1995 I. Vorlem. V roce 1997 na tuto práci navazuje metodika P. Matějky a R. Bukáčka, která vychází z potřeb správ CHKO (I. Vorel, 1999a). I AOPK ČR, resp. garant tohoto úkolu – I. Míchal, vypracovává spolu s kolektivem spoluautorů metodický postup roku 1998, publikovaný 1999. Vlastní propracovanou metodiku představuje J. Löw (1999), který se od ostatních autorů liší způsobem diferenciací krajiny založeným na důrazu na vizuální spojitost vymezených celků a hodnocením dochovanosti krajiny. U příležitosti vydání Sofistikovaného katalogu typických znaků krajinného rázu ČR je LÖW & spol., s r.o. (2009) dalším rozpracováním jeho metodiky zejména v oblasti diferenciací krajiny. Tou se samostatně zajímá zejména R. Bukáček a P. Bukáčková (2008) nebo R. Bukáček a M. Culek (2009). Někteří autoři hledají inspiraci v zahraničí, k těmto patří zejména A. Salašová (2007). Ta propaguje názor, že pro různé typy krajin by měly existovat různé postupy, jak zjistit jejich hodnotu, proto místo jednotné metodiky navrhuje standardizaci postupu a výčet požadovaných výstupů, s čímž souhlasí také Metodické listy AOPK ČR

(2012a). Metodika A. Salašové (2007) je specifická také tím, že navrhuje do hodnocení zapojit laickou veřejnost. Většina autorů s pomocí místních obyvatel při hodnocení KR nepočítá, přestože k tomu Evropská úmluva o krajině doslova nabádá. Metodikou vycházející z jejich požadavků je metodika ECOVAST A. Spieglera a M. Dowera (2006). P. Jančura (1999) na Slovensku používá pro hodnocení analýzu historického vývoje a současného stavu za pomoci výseku strategických ploch. T. Kučera (1997) a jeho metodika spočívající ve vyhodnocení krajinných složek reprezentuje biogeografický přístup. V souvislosti s novelou stavebního zákona roku 2006 je zaznamenáván přechod oblasti zájmu od kauzálního hodnocení k preventivnímu, ke kterému metodiku přímo adaptuje např. R. Bukáček (2006), v roce 2010 publikuje druhou verzi této metodiky.

Metodiky se vzájemně prolínají a ovlivňují, jejich společným úsilím je objektivizace výsledků, především kategorie estetických hodnot. Objektivizace výsledků je možná intersubjektivní shodou, výrokem experta v oboru nebo standardizovaným postupem. Součinností I. Vorla, R. Bukáčka, P. Matějky, M. Culka, P. Skleničky a J. Löwa jako oponenta s připomínkami vzniká v roce 2004 metodika, která obsahuje všechny tři atributy.

S hodnocením KR souvisí mnoho dílčích témat, jejichž výčet se snaží postihnout některé monografie, např. J. Löw a I. Míchal (2003) nebo J. Kupka (2010). KR je rozebírán až s filozofickým nádechem pojednáním o paměti, identitě krajiny nebo o významu pojmu krajinný ráz, např. V. Cílek (2005). Tyto pojmy jsou velmi spletité. Autor diplomové práce chápe paměť krajiny jako stopy historické kultivace krajiny, identitu krajiny pak jako duchovní, symbolický nebo historický význam určitých míst, ale i jako vlastnost, která umožňuje se identifikovat s lidmi, kteří krajinu obývají a jsou tvůrci jeho nezaměnitelného rázu.

Více praktický a aplikační charakter mají kolektivní sborníky např. ed. I. Vorel a P. Sklenička (1999, 2006), I. Vorel a J. Kupka (2008, 2009, 2010), ve kterých si autoři předávají kromě jiného i své zkušenosti s hodnocením KR, jsou navíc publikačním prostorem většiny výše zmíněných metodik. Některé jako ed. J. Kupka a K. Štréblová Hronovská (2013) jsou zaměřené na kulturní krajinu, jiné na problém hodnocení KR v sídlech, tím jsou např. ed. I. Vorel a J. Kupka (2011). I. Vorel a J. Kupka (2011) navazují na metodický postup I. Vorla a kol. (2004).

KR je kategorií především vizuální, a jelikož jsou navíc přírodní a kulturně-historické hodnoty krajiny chráněny složkovými zákony, estetická hodnota KR se stává spolu s prostorovými vztahy klíčovým tématem. Některé práce se proto zaměřují na percepci krajiny a postižení její objektivní estetické hodnoty. Na tomto poli je značně aktivní I. Vorel (např. 1999b nebo 2007), který se snaží estetickou hodnotu objektivizovat převedením („redukcí“) na hodnocení nikoli estetické hodnoty, ale vizuální atraktivnosti krajinné scény, což je vlastnost, díky které vnímající subjekt může, ale nemusí vnímat estetické hodnoty dané objektivními vlastnostmi krajiny. K. Svobodová (2011) připomíná estetický teorém Bohuslava Dvořáka nebo další teorie jako např. Teorii savany (*Savanna theory*), kterou se také podrobněji zabývá ed. P. Klvač (2009). Okrajově se k tématice KR vyjadřuje mnoho dalších publikací.

3 METODIKA

3.1 METODIKA I. VORLA

Zájmové území bylo vybráno na doporučení zástupců Magistrátu města Olomouce. Z množství metodických postupů byla po konzultaci s vedoucím diplomové práce společně se zástupci Magistrátu města Olomouce vybrána metodika I. Vorla a kol. (2004). Tato metodika je výsledkem součinnosti předních odborníků z oblasti hodnocení KR, proto je široce uznávaná a používaná, což je důležité z hlediska možnosti porovnání výsledků z různých částí České republiky. Je primárně určena ke kauzálnímu hodnocení, postup však lze jednoduše přizpůsobit hodnocení preventivnímu, jak to sám I. Vorel dělá v řadě svých praktických výstupů, např. I. Vorel (2001) nebo v I. Vorel a J. Kupka (2011), ze kterého bude proto primárně vycházeno v případě stanovení jednotlivých kroků postupu.

Metodika pracuje s pojmy, které vychází z § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a s pojmy z oborů architektury, urbanismu, krajinné architektury, krajinného plánování a územního plánování. Jejich definování je nezbytnou podmínkou objektivizace výsledků procesu hodnocení KR, viz příloha 1. Tzv. zákonnými kritérii KR jsou přírodní, kulturní a historická charakteristika, přírodní a estetická hodnota, významné krajinné prvky (VKP), zvláště chráněné území (ZCHÚ), kulturní dominanty, harmonické měřítko a harmonické vztahy.

Principem metody je rozdělení celkového problému na problémy dílčí, tedy zmenšení heterogenity krajiny jejím rozčleněním na relativně homogenní části, ve kterých bude možné nastavit efektivnější podmínky ochrany KR. Postup preventivního hodnocení KR má tuto strukturu:

1. popis hodnoceného území a výchozí charakteristiky;
2. prostorové členění území z hlediska KR;
3. identifikace a klasifikace znaků KR ve vymezených krajinných segmentech;
4. vymezení odstupňované ochrany KR a stanovení ochranných podmínek.

Nejprve je tedy nutné se s územím detailně seznámit a popsat přírodní a kulturně-historické charakteristiky a vystihnout jeho prostorové vztahy. Zmíněné charakteristiky byly zpracovány za pomoci tematických monografií a map, územně plánovacích podkladů a dokumentace a místopisných publikací. Prostorové vztahy byly popsány pomocí analýzy krajinné scény a analýzy pohledové exponovanosti v prostředí GIS. Nezbytnou součástí této fáze byl předběžný terénní průzkum, jehož hlavní fáze proběhla v říjnu roku 2014, kdy bylo pořízeno cca 2,5 tis. fotografií. Terénní mapování bylo autorem ale prováděno v průběhu celého období zpracovávání diplomové práce, což umožnilo sledovat krajinnou scénu vymezeného území ve třech ročních obdobích. Letní období bylo podchyceno fotografiemi, které autorovi poskytla Kateřina Horáková (obyvatelka Tršic). Průzkum byl prováděn pěšky i na kole v závislosti na detailu i dopravních možnostech zkoumané části krajiny.

Výhodou kola byla možnost vnímání dynamiky krajinného obrazu při pohybu krajinou, která rozšířila možnosti zachycení jejího projevu.

Území bylo následně zařazeno do hierarchického systému územních jednotek KR. Na úrovni velikostní kategorie oblasti krajinného rázu (dále OKR) bylo vymezené území přiřčleněno k již existujícímu členění Olomouckého kraje na OKR, které zpracoval L. Vysloužil (2013), což umožňuje pochopit širší vztahy a návaznost KR vymezeného území k územím okolním. Členění L. Vysloužila také odpovídá minimálním nárokům na minimální velikost oblasti krajinného rázu dle R. Bukáčka a P. Bukáčkové (2008), kterou stanovili na 70 km².

Na úrovni místa krajinného rázu (dále MKR) byly v zájmovém území vymezeny krajinné prostory (dále KP) a MKR. KP představují soubory vizuálně vnímaných, konvexních nebo konkávních, relativně homogenních částí krajiny, které pokrývají spojitě celé vymezené území. MKR nepokrývají celé území, ale jenom nejhodnotnější části krajiny z hlediska KR. Jsou vizuálně spojitě z většiny pozorovacích stanovišť.

Rozhodující fází je identifikace a klasifikace znaků KR. Při identifikaci znaků KR je důležité posoudit jak jejich prostou přítomnost, tak jejich vizuální projev v krajinné scéně, přičemž právě ten může vytvářet estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině. Kapitoly 5 a 6 jsou proto koncipovány jakožto vystižení přítomnosti znaku, zatímco kap. 7 vystihuje projev znaků. Identifikované znaky KR jsou klasifikovány dle významu, cennosti a projevu prvků dle tab. 1. Pro hodnocení pozitivního projevu znaku je rozhodující aspekt trvalé udržitelnosti, viz např. I. Michal (1999). Při tomto kroku byly využity nashromážděné fotografie, ale kvůli upřesnění výsledků bylo nutné další terénní šetření provedené tentokrát v druhé půlce března roku 2015. Konečný počet nashromážděných fotografií se ustálil na čísle 3 719.

Tab. 1 Klasifikace identifikovaných znaků

klasifikace identifikovaných znaků					
dle významu		dle cennosti		dle projevu	
X	doplňující	X	běžný	-	negativní
XX	spoluurčující	XX	význačný	0	neutrální
XXX	zásadní	XXX	jedinečný	+	pozitivní

zdroj: I. Vorel a kol. (2004)

Identifikací a klasifikací zjištěné hodnoty krajinného rázu jsou konečným podkladem pro vymezení limitů a návrhů (na zlepšení KR) jak obecně platných pro celé území, tak diferencovaných dle zón citlivosti, která byla další prostorovou analýzou v prostředí GIS, nebo jednotlivých krajinných segmentů. Byly samozřejmě zohledněny i již existující regulativy.

3. 2 TEMATICKÉ MAPY A GIS ANALÝZY

Součástí práce bylo vytvoření několika tematických grafů a map v prostředí GIS. Používaná byla softwarová sada ArcGIS 10.0. Mapa Land use v letech 1830 – 1833 a mapa Srovnání současné a historické sítě cest byly vytvořeny díky podkladu císařských povinných otisků (dále CPO). Toto mapování na vymezeném území proběhlo v roce 1830 nebo v roce 1833. Volně dostupné jsou jenom sekce katastrálních území jednotlivých obcí, proto bylo nutné tyto sekce napřed pomocí grafických programů spojit v jedno katastrální území. Jednotlivé katastry byly následně metodou postupného georeferencování, díky kterému byla snížena celková efektivní hodnota (Total RMS Error) georeferencování celého území, v prostředí GIS usazeny do souřadnicového systému na správné místo. Prostřednictvím grafických programů stažené a ve formátu JPEG (.jpg) uložené a následně georeferencované jinak pro práci v prostředí GIS nedostupné mapy z různých mapových portálů byly podkladem i pro mapy znázorňující geologii, biochory a územní systém ekologické stability ve vymezeném území. To samé platí i pro body znázorňující staré ekologické zátěže v mapě Stupeň ekologické stability.

Mnohým mapovým výstupům byla podkladem ZABAGED® - výškopis grid 10x10 m a ZABAGED® - polohopis na mapových listech: 25-11-16, 25-11-17, 25-11-18, 25-11-21, 25-11-22, 25-11-23, 25-13-01, 25-13-02, 25-13-03, poskytnutá ČÚZK. Dalším zase geografická databáze České republiky ArcČR® 500 nebo WMS služby nejrůznějších GIS serverů. Mnohdy to byla kombinace vícero druhů podkladů. Použity byly GIS servery, které poskytují tyto subjekty: ÚHUL, CENIA, MO ČR, AOPK ČR, ČGS, ČÚZK, VÚMOP, v. v. i., SEZNAM.CZ, Ředitelství silnic a dálnic ČR a Krajský úřad Olomouckého kraje. Rovněž byly hojně využívány aktuální letecké snímky, které zachycují stav z roku 2014 (zveřejněny v únoru 2015), kromě nich také historické letecké snímky pořízené roku 1954.

Prostorová diference, identifikované a klasifikované znaky KR byly nezbytným předpokladem ke konečnému stanovení ochranných podmínek, limitů a návrhů. K tomuto účelu sloužily také jednotlivé prostorové analýzy – analýza pohledové exponovanosti a analýza citlivosti území.

Konstrukce analýzy pohledové exponovanosti si vyžadovala prostudování dostupných metodik – L. Kulišťáková a J. Sedláček (2013); H. Martínková Kuchyňková (2010). Vstupní hodnoty byly však modifikovány dle specifických podmínek jak vymezeného území, tak dostupnosti dat a technických podmínek. Nejprve bylo nutné vytvořit digitální model terénu (dále DMT) s vizuálními bariérami. Ovocné i okrasné zahrady, sady a budovy z podkladu ZABAGED® - polohopis byly vyzdviženy nad okolní terén do výše 7 m, stodoly do výše 10 m, lesy do výše 20 m a liniová vegetace byla po převedení na polygon o šíři 8 m vyzdvižena do výšky 15 m. Některé v krajinné scéně výrazné partie doprovodných porostů vodních toků byly speciálně změřeny v terénu pomocí výškoměru v kombinaci s dálkoměrem. Lesní porost V od Vacanovic tak byl vyzdvižen až do výše 40 m, porosty

kolem Týnečky a jejího pravostranného přítoku do výšky 35 m. Sledovaným územím bylo vymezené území s obalovou zónou (tzv. buffer zone) 1,3 km, díky které mohly být vzaty v potaz i vnější pohledy na vymezené území. Stanovená hodnota souvisí s absencí dat za touto hranicí. Poté bylo pomocí funkce Random Point Generation vygenerováno 7 000 náhodných bodů o minimální vzájemné vzdálenosti 30 m, které byly umístěny mimo uměle vyzdvižené části. Body představují stanoviště pozorovatele. Vzhledem k průměrné výšce člověka, musela být bodům v atributové tabulce přisouzena výška pozorování OFFSETA = 1,7 m. Samotný výpočet vizuální exponovanosti krajiny je uskutečněn pomocí nástroje Viewshed, který každé buňce (pixelu) rastru přisoudí právě takovou hodnotu, která odpovídá počtu bodů, ze kterých je buňka pozorovatelná. Výsledek byl klasifikován do 5 kategorií dle přirozených zlomů, jež byly vygenerovány programem.

Tab. 2 Rozčlenění pohledové exponovanosti dle přirozených zlomů do 5 kategorií

kategorie	počet bodů, ze kterých je pixel pozorovatelný
velmi nízká pohledová exponovanost	0 – 59
nízká pohledová exponovanost	60 – 169
střední pohledová exponovanost	170 – 361
vysoká pohledová exponovanost	362 – 699
velmi vysoká pohledová exponovanost	700 – 1 577

zdroj: M. Češek

Pro konstrukci zón vlivu stavební činnosti na KR, resp. zón citlivosti území byla zhotovena předchozí analýze podobná analýza citlivosti území. Od ní se liší upravenými vstupními parametry, kdy DMT byl tvořen pouze reliéfem a lesy. Další postup byl shodný s postupem konstrukce analýzy pohledové exponovanosti. Vzniklý rastr byl však poté ještě dále upravován a to tak, že funkcí Times z něj byly odstraněny hodnoty pro plochu lesa, jehož pixely tak mají hodnotu 0. Tento rastr byl následně klasifikován pomocí přirozených zlomů do 5 kategorií, viz tab. 3.

Tab. 3 Rozčlenění zón citlivosti dle přirozených zlomů do 5 kategorií

kategorie	počet bodů, ze kterých je pixel pozorovatelný
velmi nízká pohledová exponovanost	0 – 94
nízká pohledová exponovanost	95 – 252
střední pohledová exponovanost	253 – 485
vysoká pohledová exponovanost	486 – 859
velmi vysoká pohledová exponovanost	860 – 1 878

zdroj: M. Češek

Při konstrukci viditelnosti kulturních dominant byla opět využita funkce Viewshed a DMT se stejnými vizuálními bariérami jako při analýze pohledové exponovanosti. Vstupními body ale tentokrát byly terénním mapováním zjištěné kulturní dominanty, jejichž výšky byly stanoveny na základě měření v terénu pomocí výškoměru v kombinaci s dálkoměrem. Těmito přístroji byly měřeny i další prvky.

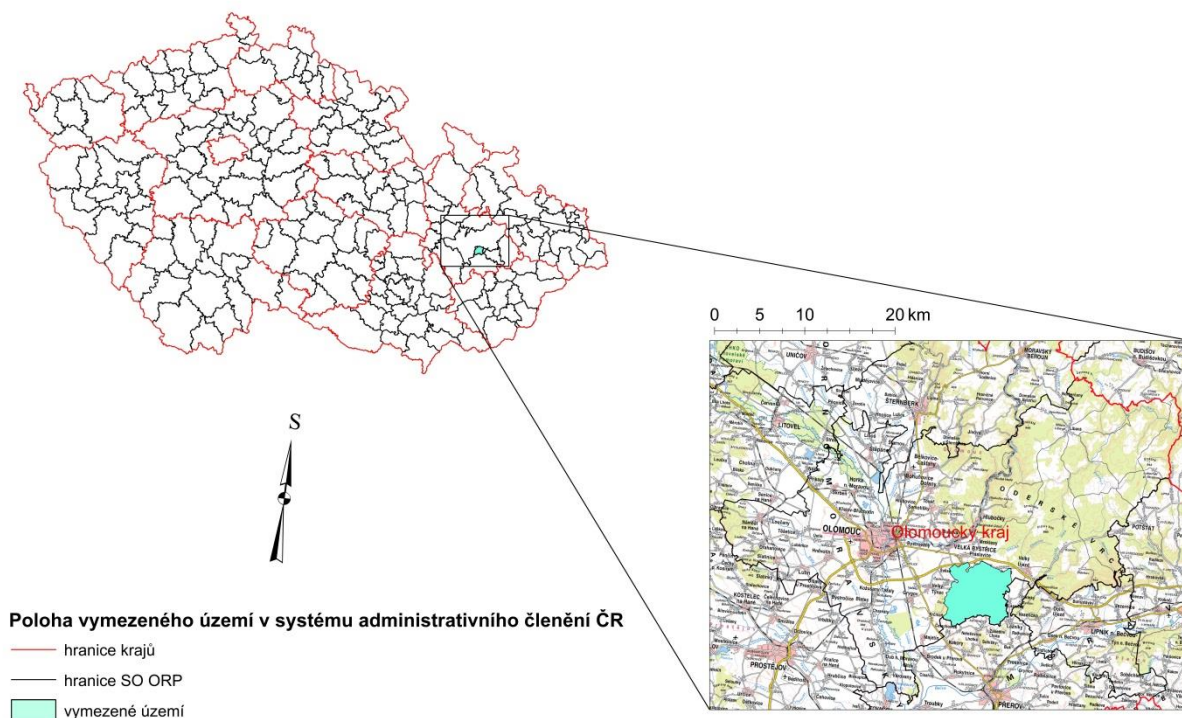
4 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Zájmové území složené z katastrů čtyř výše zmíněných obcí o celkové výměře 3 956,7 ha se nachází v Olomouckém kraji, v SO ORP Olomouc. Leží zhruba uprostřed trojúhelníku, jehož vrcholy jsou Olomouc, Přerov a Lipník nad Bečvou. Od Olomouce jsou okrajové polohy vymezeného území vzdáleny cca 5 km JV směrem, přibližně stejně daleko je to i od Přerova S směrem.

K 1. 1. 2014 ve vymezeném území celkově žilo 3 373 obyvatel (ČSÚ, 2014), které žijí v celkem 9 sídelních útvarech, Tršice se totiž skládají z dalších 5 místních částí, dříve samostatných obcí. Jsou to Hostkovice, Lipňany, Přestavky, Vacanovice a Zákřov. Obce Doloplazy, Tršice a Svěsedlice jsou součástí mikroregionu Bystřička, Suchonice náleží k mikroregionu Království.

Dle J. Kolečky (2014) se v zájmovém území vyskytují dva typy přírodních krajin – teplé erozně akumulární pahorkatiny s černozeměmi na spraších vyplňují plochou střední část zájmového území. Teplé erozně denudační pahorkatiny s hnědozeměmi na silikátových horninách obklopují předchozí typ. Obě jednotky spadají v hierarchii do kategorie teplých krajin pohoří dubových lesů s bukem krajin vysočin. Dle J. Kolečky, D. Romportla a Z. Lipského (2009) jsou na vymezeném území tyto typy současné krajiny: sídelně-polní, lučně-lesně-polní se sídly, lučně-lesně-polní a lučně-polně lesní.

Poloha vymezeného území v systému administrativního členění krajů a SO ORP ČR

Obr. 1 Poloha vymezeného území v systému administrativního členění krajů a SO ORP ČR

(zdroj: ARCDATA PRAHA a ČÚZK, 2012, upravil M. Češek)

5 PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKA

5.1 GEOLOGIE

Tršická pahorkatina je součástí Moravsko-slezské oblasti Českého masivu. Dříve byla nazývána Tršický stupeň (J. Bartoš a kol., 1984), což je příznačný název pro její hrást'ový charakter, který se projevuje výrazným zlomovým svahem oddělujícím Tršickou pahorkatinu od vlastní hmoty Nízkého Jeseníku, který se výrazně vizuálně projevuje z většiny stanovišť na vymezeném území. Toto území je součástí bradelsko-malenické kry, která je na západě od ostatního území oddělena olomoucko-přerovským zlomem. Zlomový svah s tímto zlomem spojený, je opět vizuálně výrazný, ovšem tentokrát při pohledech vně zájmového území, směrem k němu.

Geologické podloží zájmového území vystupující k povrchu je prvohorního stáří. Jedná se o klastické sedimentární horniny v kulmském vývoji flyšového charakteru ukládané na dně spodnokarbonského moře (I. Chlupáč a kol., 2011). Sedimenty spodního karbonu se usazovaly na devonský základ především vápenatých sedimentů a vulkanitů, které vznikly intenzivní sopečnou činností na dně devonského moře. Ještě níže najdeme prekambričský základ pro Český masiv typických krystalických hornin a granitoidů. Spodnokarbonské sedimenty, které se v Českém masivu jinde než v Moravsko-slezské oblasti nevyskytují (Z. Mísař a kol., 1983), byly v dalším geologickém vývoji zvrásněny varískou orogenezí a rozlámány alpsko-himalájským vrásněním (P. Kozelský, 2008).

V zájmovém území vystupují 3 kulmské jednotky – nejstarší hornobenešovské souvrství, moravické souvrství a nejmladší hradecko-kyjovské souvrství (O. Kumpera, 1966). Dominantní horninou hornobenešovského souvrství jsou droby, místy s polohami slepenců. Moravické souvrství je tvořeno flyšovým střídáním drob, břidlic a prachovců. Hradecko-kyjovské souvrství, ve kterém na daném území dle J. Bartoše a kol. (1984) převládají hradecké vrstvy, je tvořeno lavicovitými drobami s čočkami slepenců (I. Chlupáč a kol., 2011).

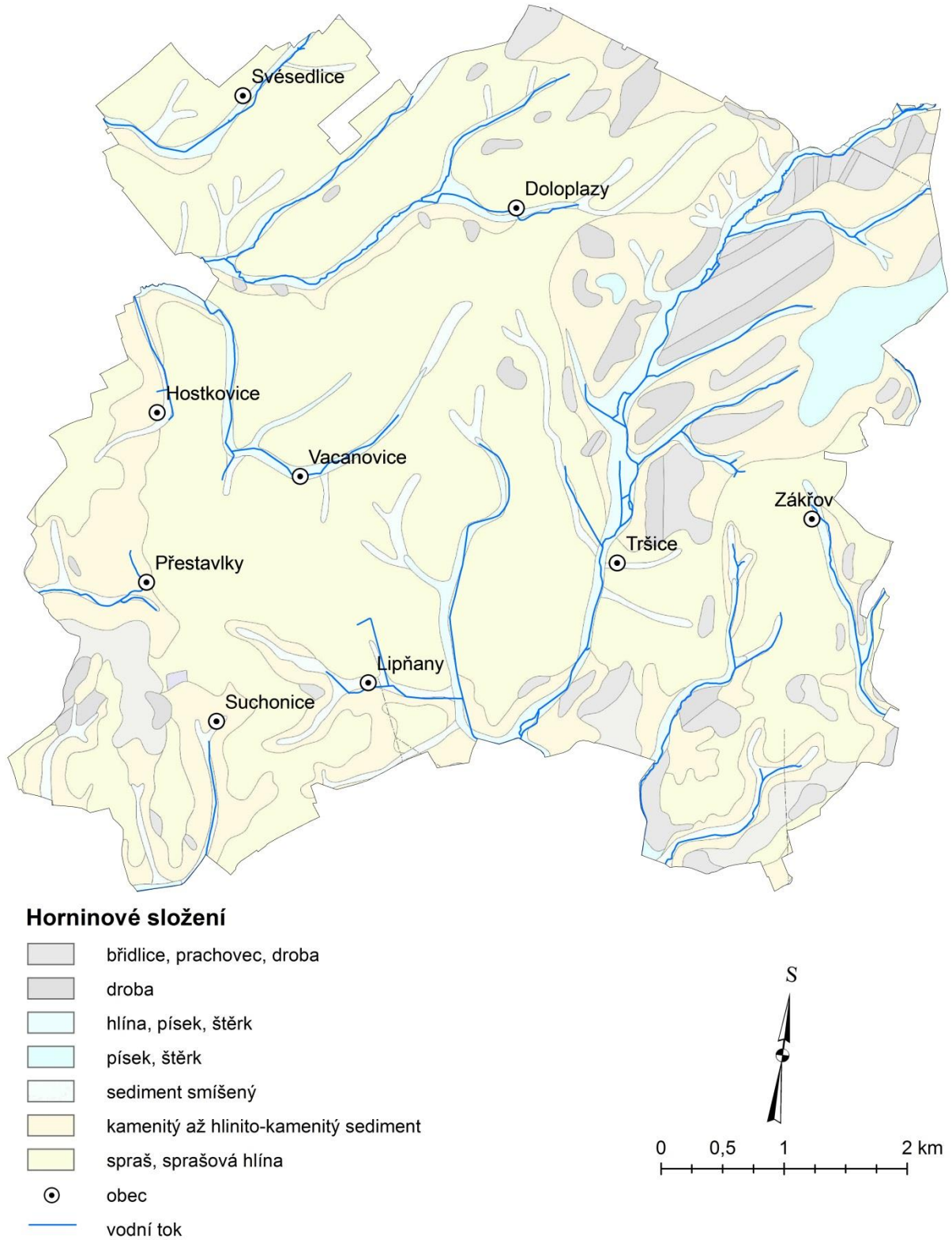
Dle geologické mapy České geologické služby (2013) se kulmské sedimenty dostávají v k povrchu především v katastru obce Tršice. Osu jejich výskytu relativně dobře vystihuje říčka Olešnice. Objevují se také v JV cípu katastru. Roztroušeně a omezeně se vyskytují také v Doloplazech a Suchonicích. Ojedinelý lokální výskyt lze sledovat prakticky ve všech katastrech kromě Vacanovic a Hostkovic.

Droba se v minulosti těžila jako stavební kámen, dle J. Bartoše a kol. (1984) byly v katastru obce Tršice dva dnes již zaniklé lomy, jeden je součástí tršické přehradní nádrže, druhý je na východním okraji intravilánu Tršic díky vegetaci, která je součástí lesa Chrástka velmi nenápadně zakomponován do krajiny¹.

¹ terénní mapování

Na větší části vymezeného území jsou kulmské horniny ještě převrstveny kvartérními sedimenty. Plochy zarovnaný povrch – parovina (peneplén), který tvoří většinu zájmového území, je překryt sprašemi eolického původu, jejichž mocnost se pohybuje v řádech metrů až desítek metrů, a které jsou podmíněny blízkostí nížin. Na strmějších svazích to pak je deluviální kamenitý až hlinito-kamenitý sediment, kolem vodních toků nivní sediment tvořený pískem, štěrkem a hlínou. Objevují se i geneticky kombinované deluviofluviální sedimenty. Na některých zejména hřbetních polohách v jižní části katastru (např. na vrchu Příhon) najdeme písčito-hlinitá eluvia. Nejvyšší polohy vymezeného území tvoří protáhlý zaoblený hřbet při hranici s obcí Lázníčky, která je tvořena písky a štěrky fluviálního původu, jedná se o říční terasu.

GEOLOGIE

Obr. 2 Geologie (zdroj: ČGS, 2013 a ČÚZK, 2014c, upravil M. Češek)

5. 2 GEOMORFOLOGIE

Tršická pahorkatina je okrajovou partií České vysočiny, celkově se jedná o členitou pahorkatinu se střední nadmořskou výškou 297,3 m (J. Demek, P. Mackovčín, 2006). Povrch ve vymezeném území se morfometricky řadí k plochým pahorkatinám s relativní výškovou členitostí do 75 m, ve střední části plošiny (v širším slova smyslu) lze identifikovat oblast s velmi nízkou relativní výškovou členitostí s výškovými rozdíly do 30 m, kterou pak dle J. Demka (1987) řadíme k rovinám (KP1, částečně i KP2).

Svahy jsou povětšinou jen mírně nakloněny, průměrný sklon je 2°49'. Celkově je stupeň Tršické pahorkatiny nakloněn k jihozápadu. Nejvyšší bod vymezeného území leží v nadmořské výšce 365,7 m n. m. v katastru obce Tršice (OÚ Tršice, 2014). Nejnižší bod byl zjištěn v prostředí GIS z dat ZABAGED® - výškopis grid 10x10 m. Je jím vodní hladina Kopřivnice v katastru Suchonic, která se nalézá v 241,7 m n. m. Pro krajinný ráz vymezeného území jsou významné vrchy Příhon (316,9 m n. m.) a Chlum dosahující nadmořské výšky 344,1 m (ČÚZK, 2014a). Chlum se však nenachází ve vymezeném území, ale jen nedaleko jeho Z hranice.

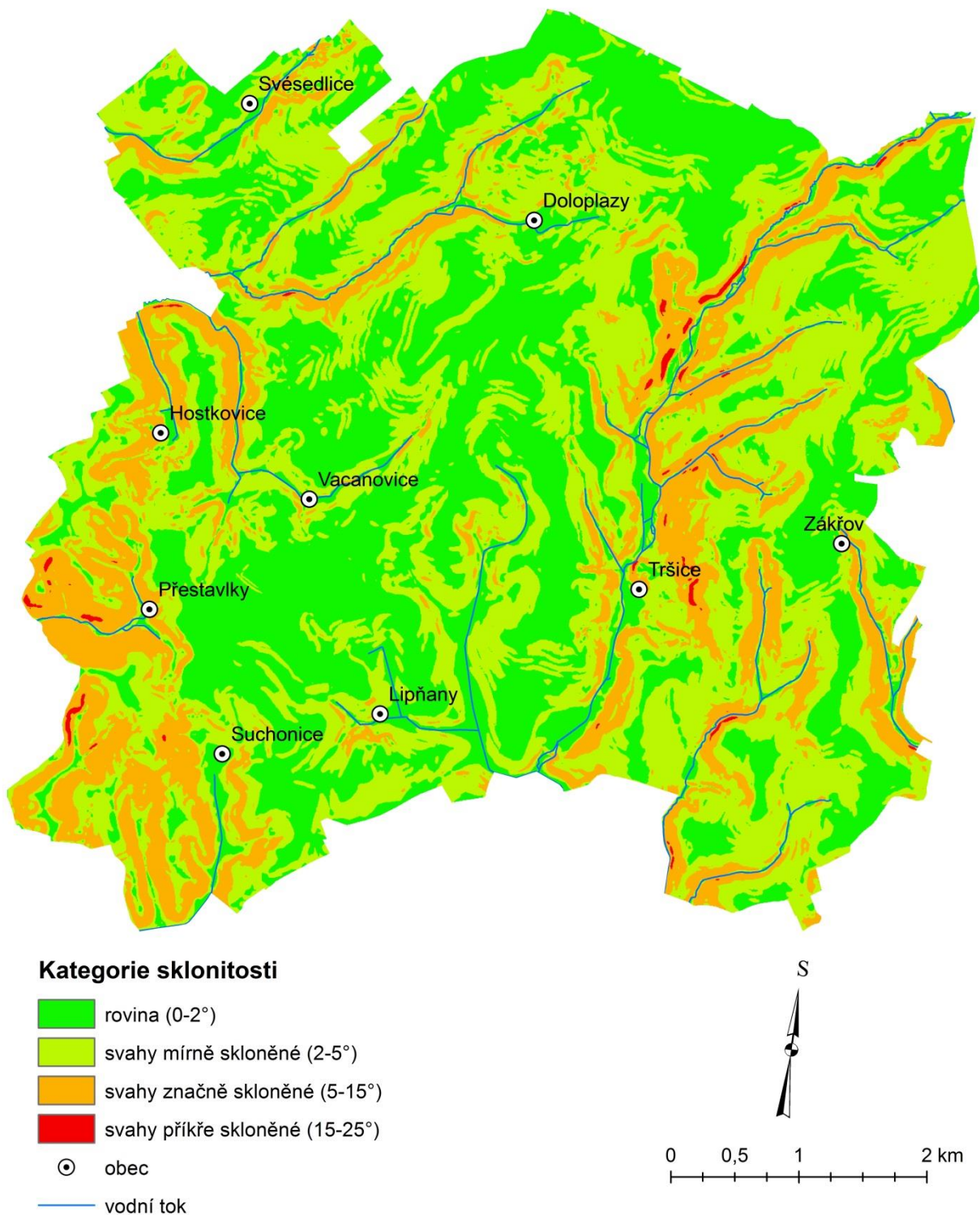
Tršická pahorkatina se na vymezeném území člení na Přáslavickou a Čekyňskou pahorkatinu. Hranicí je tok Olešnice (CENIA 2010 – 2014). Geomorfologické členění má následující hierarchickou strukturu:

- Česká vysočina
 - Krkonošsko-jesenická soustava
 - Jesenická podsoustava
 - Nízký Jeseník (celek)
 - Tršická pahorkatina (podcelek)
 - Přáslavická pahorkatina (okrsek)
 - Čekyňská pahorkatina (okrsek)

Přáslavická pahorkatina západně od Olešnice se vyznačuje oproti pahorkatině čekyňské rovinatějším povrchem s rozsáhlými plochami paroviny, široce zaoblenými rozvodními hřbety a rozevřenými údolími. Čekyňská pahorkatina je erozně denudačním povrchem ve srovnání s Přáslavickou pahorkatinou s užšími údolími úvalovitého a neckovitého charakteru.

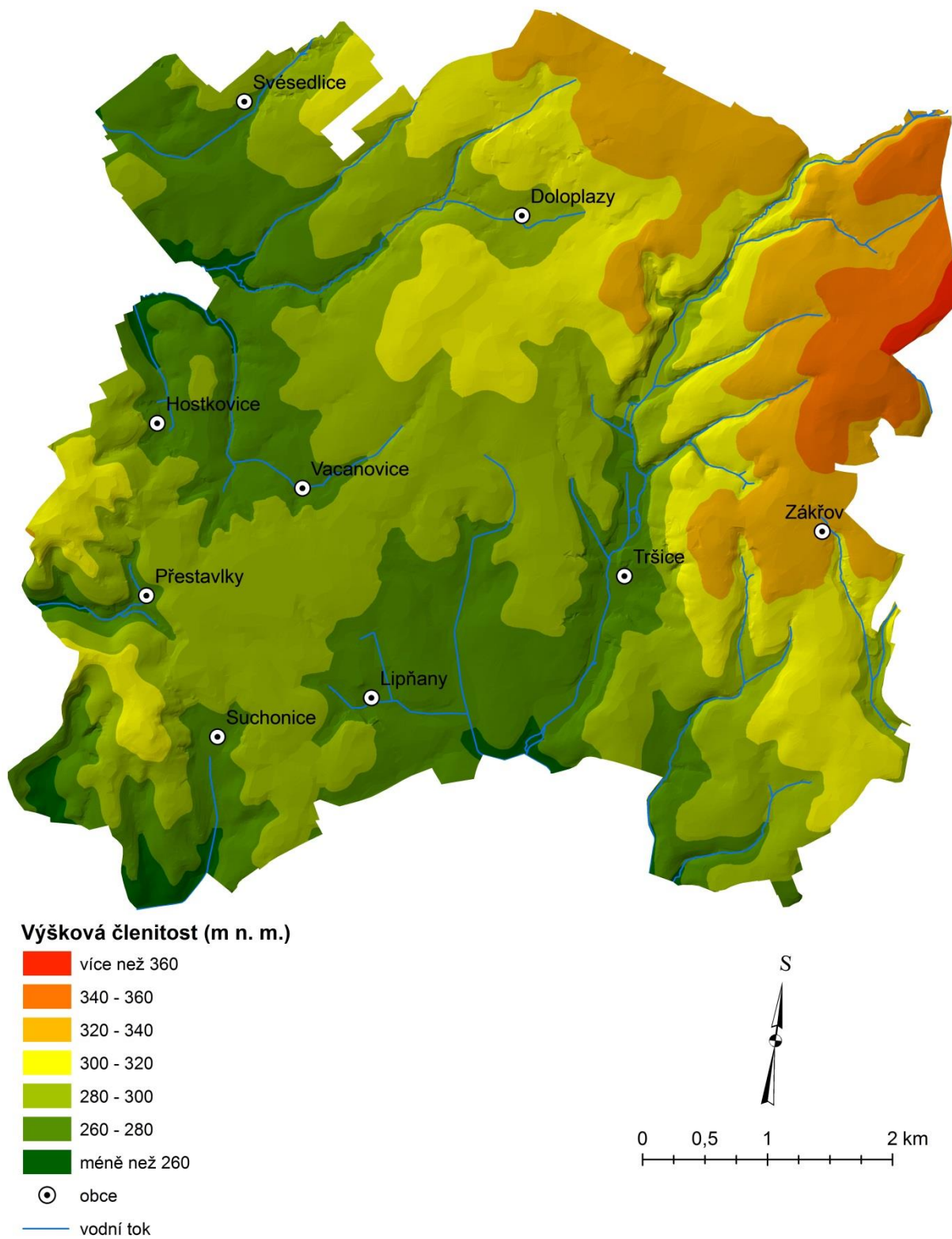
Fluviální tvary jako jsou meandry, boční nátrže a další jsou v obrazu krajiny často nepozorovatelné kvůli liniové zeleni. Naopak velmi nápadnými jsou rozsáhlé úpady paroviny. Na přirozený skalní srub byla ve středověku situována v Tršicích tvrz. Další skalní výchozy jsou součástí zaniklých lomů.

SKLONITOST

Obr. 3 Sklonitost (zdroj: M. Češek z podkladů ČÚZK, 2014c a 2014d)

ABSOLUTNÍ VÝŠKOVÁ ČLENITOST

Obr. 4 Absolutní výšková členitost (zdroj: M. Češek z podkladů ČÚZK, 2014c a 2014d)

5. 3 PEDOLOGIE

Půdy jsou značně závislé na horninovém podkladu. V taxonomickém klasifikačním systému půd jsou na vymezeném území v naprosté převaze luvisoly, které jsou zastoupeny všemi třemi hlavními půdními typy – hnědozemí, luvizemí a šedozemí. Luvisoly vznikají ze sedimentárního substrátu spraší až hlinito-písčitých zemin na rovinatém a mírně zvlněném terénu (J. Němeček a kol. 1990).

Výskyt hnědozemí, které se vyvinuly po zornění z luvizemí (M. Culek a kol., 2005), dobře kopíruje rozšíření kvartérního horninového podkladu spraší a prachovic (ČGS, 2014) v západní a střední části vymezeného území. Tyto půdy jsou zemědělsky využívány a ve vymezeném území to jsou půdy produkčně nejcennější, což dokládá půdní bonitace. Na územích katastrů obcí Svědlice, Vacanovice a Lipňany se nacházejí půdy spadající do I. třídy ochrany ZPF (VÚMOP, v. v. i., 2013).

Ve východní části katastru Tršic převládají luvizemě, které najdeme i na severním okraji katastru Doloplaz. Jejich největší relativní podíl najdeme v Zákřově, jehož katastr až na jižní cíp pokrývají celý. Jsou úrodné méně a je nutné jejich zúrodnování (J. Bartoš a kol., 1984).

Při jižním okraji vymezeného území středem katastru obce Lipňany se táhne pruh šedozemě, který okrajově zasahuje i do katastru obcí Tršice a Suchonice. Tento typ kvalitních úrodných půd představuje přechod mezi černozemí a hnědozemí.

Lesy jsou spjaty s hnědými lesními půdami, tedy s kambizemí. (J. Němeček a kol., 2001). Tyto půdy se vyvíjejí v humidnějších podmínkách a na svažitéjších terénech. Jednotlivé půdní typy vytváří variace v intenzitě eluviace, ilimerizace nebo oglejení.

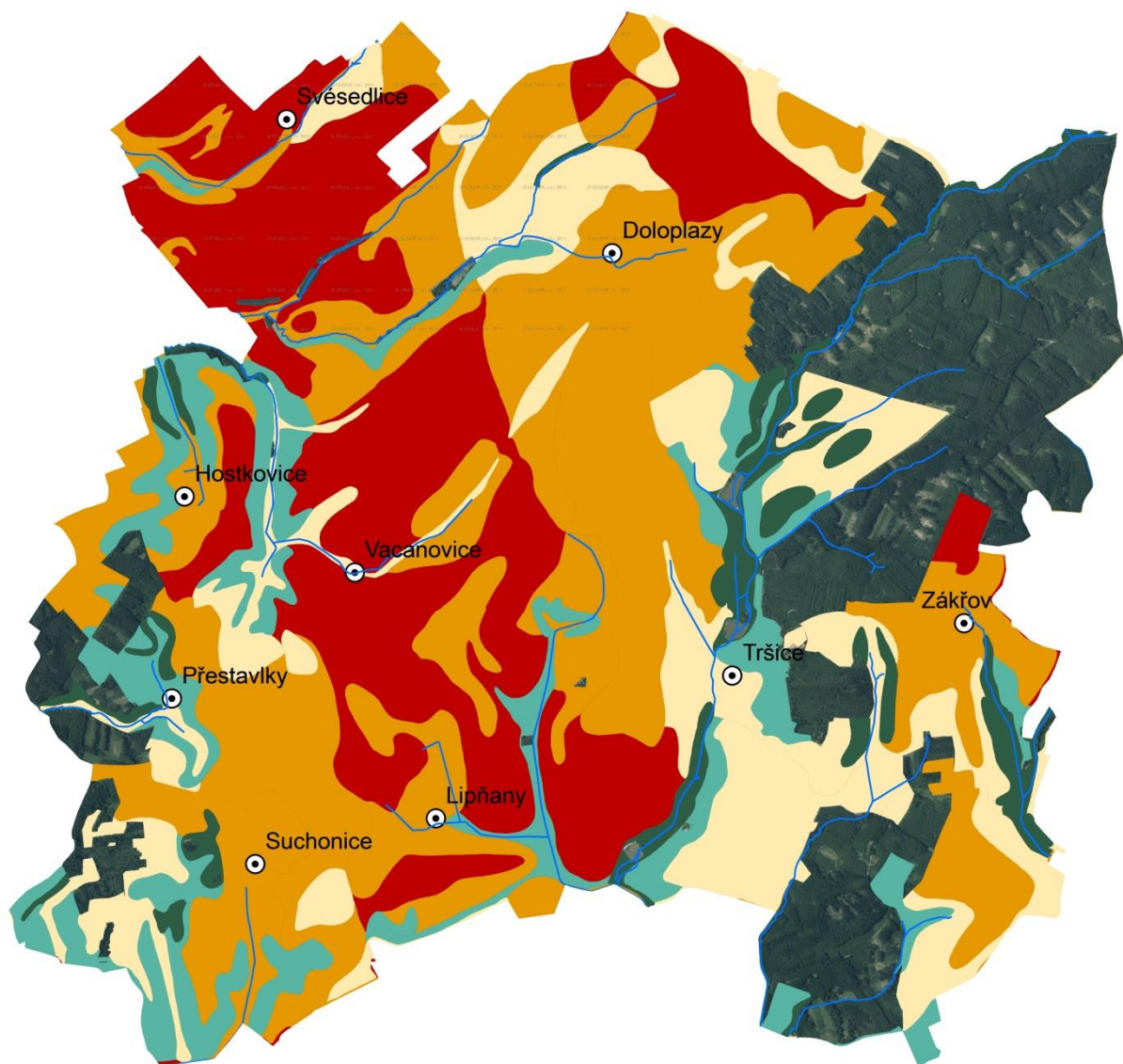
V severní polovině katastru Tršic lze místy pozorovat pseudoglej, na celém vymezeném území pak lokálně gleje, fluvizemě nebo dokonce černozemě, v katastru obce Suchonice i tzv. antropozem, což je skládka odpadů.

Z hlediska půdních druhů se na vymezeném území vyskytují ponejvíce půdy písčito-hlinité až hlinité. Převládají půdy hluboké (VÚMOP, v. v. i., 2013), dle J. Bartoše a kol. (1984) až velmi hluboké, místy více než 1 m.

Půdní podmínky a využití ZPF se odráží v rozdělení ČR na zemědělské výrobní oblasti. Všechny katastry zájmového území až na Zákřov náleží do řepařské oblasti, což znamená, že zde lze pěstovat ty nejnáročnější plodiny. Zákřov patří k obilnářské oblasti (P. Pavka, 2006).

Půdy jsou ohroženy převážně vodní erozí, jejíž intenzita koreluje se sklonitostí svahů, tzn., že nejohroženější budou v údolí Olešnice a v okolí Chlumu. Místy zejména kolem vodních toků se nacházejí půdy náchylné k větrné erozi. V katastru obce Zákřov se nalézají lokalita spadající do kategorie s mírným ohrožením. Většina plochy orné půdy ale ohrožením větrnou erozí není zasažena (VÚMOP, v. v. i., 2013).

TŘÍDY OCHRANY ZPF

Třídy ochrany ZPF

- bonitně nejcennější půdy
- nadprůměrně produkční půdy
- průměrně produkční půdy
- podprůměrně produkční půdy
- velmi málo produkční půdy

— vodní tok

⊙ obec

S

0 0,5 1 2 km

Obr. 5 Třídy ochrany ZPF (zdroj: ČÚZK, 2014c, 2015 a VÚMOP, v. v. i., 2013, upravil M. Češek)

5. 4 HYDROLOGIE

Směry toků jsou podmíněny ukloněním kerné jednotky. Vybrané území je odvodňováno přítoky řeky Moravy třetího až čtvrtého řádu. Patří proto k úmoří černého moře. Nejvýznamnějšími toky vymezeného území jsou ve všech kvantifikátorech dominantní Olešnice, která odvodňuje východní polovinu území, a Týnečka na severozápadě.

Olešnice pramení západně od Kozlova nedaleko pramene Odry ve výšce 618 m n. m. a po 27 km délky toku se vlévá ve výšce 202 m n. m. do Morávky (V. Vlček, 1984). Tok je na vymezeném území orientován směrem S-J, resp. teče ze severu na jih. Na vymezeném území se nachází střední část toku, kde jeho průtočnost není velká, což ostatně není s 0,55 m³/s ani při ústí. V prostředí GIS bylo zjištěno, že Olešnice ve vymezeném území překonává výškový rozdíl 84,1 m (ČÚZK, 2014d).

Na tomto toku je vybudováno 5 malých rybníků o rozloze kolem 1 – 2 ha a jedna přehrada, která je největší vodní plochou ve vymezeném území. Toto průtočné vodní dílo postavené v letech 1980 – 1983 bylo původně postaveno především jako zásobárna závlahové vody pro místní JZD. Využívá se také k chovu ryb, jako retenční nádrž bránící před povodněmi a v neposlední řadě k rekreaci. Plocha při maximálním zaplnění je 12,5 ha, její objem je specifikován hodnotou 769 000 m³, maximální hloubka se u hráze pohybuje kolem 12 m (M. Hrabal, 2006). J. Bartoš a kol. (1984) uvádí délku hráze 214 m a její výšku 12,65 m.

Nad přehradou je první vodní dílo stojící v cestě vodě Olešnice, tento rybník je bezejmenný. Pod přehradou najdeme obtokový rybník Farganík. Zajímavostí Zámeckého rybníku, který je situován uprostřed obce Tršice pod zámekem, je 3 m vysoký z rybníka vytékající vodopád. Severně od něj jsou situovány další 2 vodní plochy, jedna byla postavena jako přírodní zimní stadion, druhá pochází z počátku 20. stol. a bývala koupalištěm. V jižní části katastru Tršic je Dolní rybník o ploše 1,2 ha. Uprostřed lesních porostů Bělé je poslední z rybníků.

Pravostranným přítokem Olešnice je Pazdernice, v jejíž blízkosti byla vybudována studna zásobující obec Tršice vodou (K. Horáková, 2014). Loučka, která na vymezeném území pramení, konkrétně u Přestavlky, jejíž středem následně protéká, se vlévá do Olešnice mimo vymezené území po 11,2 km s průměrným průtokem u ústí 0,39 m³/s. U Obce Suchonice pramení potok Kopřivnice. Týnečka pramení u Doloplaz ve výšce 320 m n. m. V zájmovém území jsou na Týnečce vybudovány 3 umělé vodní plochy, všechny v katastru obce Doloplazy. Na pravostranném přítoku Týnečky je vybudována další vodní nádrž náležící katastru Svěsedlic. Beroňka pramení pod Přáslavicemi a následně protéká Svěsedlicemi. Jsou na ní vybudovány rybník a „přehrada“. Ve svěsedlickém katastru se nachází další 2 vodní plochy, které souvisejí s krajinnými úpravami u rychlostní komunikace R35. Další vodní plochy najdeme u Vacanovic, v Hostkovicích nebo Zákřově.

Všechna vodní díla spadají mezi malé vodní nádrže. Vymezené území je z větší části především pramennou oblastí, proto je zdejší hydrologická síť tvořena převážně velmi krátkými a málo průtočnými vodními toky.

5. 5 KLIMA

Vymezené území se nachází na styku SZ proudění hnané koridorem Hornomoravského úvalu a SV proudění usměrňované Moravskou bránou. Tato situace vyvolává složité cirkulační poměry. Podle Quitovy klimatické klasifikace (1971) se území nachází na rozhraní teplé (T2) a mírně teplé (MT7) klimatické oblasti přičemž chladnější podnebí je směrem na SV k Nízkému Jeseníku, přičemž určující je nadmořská výška. Charakteristika klimatických oblastí je uvedena v příloze 4.

V současnosti na vymezeném území nefunguje žádná meteorologická stanice, pouze hladinoměr na Olešnici v katastru obce Tršice. Existují však dřívější meteorologické záznamy. Výsledky měření z území obce Tršice z období let 1961 – 1975 podává J. Bartoš a kol. (1984):

Tab. 4 Výsledky meteorologického měření z území obce Tršice v období 1961 – 1975

měsíc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok
průměrná měsíční teplota vzduchu (°C)	-2,7	-0,1	3,5	8,9	13,4	16,7	18,2	17,6	14,0	8,4	4,0	-0,8	8,5
průměrné měsíční úhrny srážek (mm)	29,6	32,6	30,9	44,3	80,3	81,9	78,1	76,2	42,6	43,1	48,2	36,2	619,5

zdroj: J. Bartoš a kol. (1984)

Průměrná roční teplota vzduchu v Tršicích je 8,5 °C, průměrně ročně spadne 619,5 mm srážek. Jelikož se srážkové charakteristiky na rozdíl od teplotních vyznačují velkou místní i časovou proměnlivostí, jsou výše uvedená data nedostatečně vypovídající o srážkových poměrech ve vymezeném území, navíc jsou zachycena za krátké časové období. R. Tolasz a kol. (2007) však tyto údaje potvrzuje ve čtyřicetiletém sledovacím období 1961 - 2000. Dle Atlasu podnebí Česka se vymezené území nachází v zóně průměrného ročního srážkového rozmezí 600 – 650 mm a v oblasti průměrné roční teploty 8 – 9 °C. Tab. 5 udává další vybrané klimatické charakteristiky vymezeného území.

S klimatickými charakteristikami jsou spjaty charakteristiky fenologické. V Tršicích trvá velké vegetační období dané nástupem průměrné denní teploty 5 °C a více od 23. 3 – 8. 11., tzn., že trvá 231 dní. Malé vegetační období s průměrnými denními teplotami 10 °C a více trvá 162 dní v období od 30. 4. do 7. 10. Období praveno léta (15 °C a více), kdy zrají obiloviny, zde trvá 91 dní od 7. 6. – 5. 9. (J. Bartoš a kol., 1984). Následující tab. 6 uvádí fenologickou charakteristiku vybraných rostlinných druhů.

Tab. 5 Vybrané klimatické charakteristiky vymezeného území.

klimatická charakteristika	T2	MT7
průměrný roční počet jasných dní	40 – 50	40 – 50
průměrný roční počet zamračených dní	140 – 150	140 – 150
průměrná roční rychlost větru (m/s)	2 – 3	3 – 4
průměrný roční počet dní s mlhou	≤ 60	60 – 90
průměrný roční počet dní s bouřkou	≤ 21	≤ 21
průměrný roční počet dusných dní	10 – 20	10 – 15
průměrný sezónní počet dní se sněžením	50 – 60	60 – 70
průměrný sezónní počet dní s výškou nového sněhu 5 cm a více	5 – 10	5 – 10
průměrný počet dní se sněhovou pokrývkou	50 – 60	50 – 60
průměrný sezónní počet dní se sněhovou pokrývkou 10 cm a více	20 – 30	30 – 50
průměrný sezónní počet dní se sněhovou pokrývkou 20 cm a více	5 – 10	10 – 20
průměr sezónních úhrnů výšky nového sněhu (cm)	60 – 80	80 – 110
průměr sezónních maxim sněhové pokrývky (cm)	20 – 30	20 – 30
průměrné datum první sněhové pokrývky	20. – 30. 11.	20. – 30. 11.
průměrné datum poslední sněhové pokrývky	10. – 20. 3.	10. – 20. 3.
průměrný počet dní se sněžením v lednu	12 – 14	12 – 14

zdroj: R. Tolasz a kol. (2007)

Tab. 6 Vybrané fenologické charakteristiky

průměrné datum fenologické charakteristiky	T2	MT7
žlutá zralost ječmene obecného	do 13. 7.	do 13. 7.
počátek kvetení (10 %) řepky ozimní	30. 4 – 3. 5.	30. 4 – 3. 5.
počátek kvetení (10 %) třešně ptačí	17. – 22. 4.	17. – 22. 4.
počátek kvetení (10 %) jabloně domácí (odrůda idared)	25. – 28. 4.	28. 4. – 1. 5.
počátek žloutnutí listů (10 %) lípy srdčité	28. 9. – 3. 10.	28. 9. – 3. 10.
opad listů (100 %) lípy srdčité	2. – 7. 11.	28. 10. – 2. 11.

zdroj: L. Hájková a kol. (2012)

5. 6 BIOGEOGRAFIE

Zájmové území náleží k Hranickému bioregionu, jehož celková plocha je 997 km². Kromě výběžku Nízkého Jeseníku zabírá také oblasti geomorfologických celků Moravské brány, Podbeskydské pahorkatiny, Hornomoravského úvalu a Vizovické vrchoviny.

Ve flóře i fauně dochází ke styku a prolínání karpatských prvků a prvků hercynského podhůří. Zájmové území je z hlediska celkového charakteru bioregionu netypické a patří k jeho nereprezentativním a přechodovým částem, kde z Nízkého Jeseníku sestupují některé demontánní druhy (M. Culek, 1996).

Přechodový ráz vymezeného území je patrný při superpozici přírodních lesních oblastí, jejichž rajonizace byla provedena na základě geologických, klimatických, orografických a fyto geografických podmínek, které určují náležitost vymezeného území k PLO Nízký Jeseník (ÚHUL, 2014).

Pro tento bioregion je typická pahorkatina s oceánskou variantou 3. vegetačního stupně (Z. Ambros, 1989) ve Zlatníkově klasifikačním systému. Přirozené lesy tohoto stupně tvoří s převahou buk, jehož rozšíření by podporovaly hlinité zvětraliny kulmu, méně je zastoupen dub, který by byl pravděpodobně vitálnější na spraších. Přimíšen je zpravidla i habr, jehož rozšíření lze připsat na vrub výmladkovému hospodářství v minulosti. Habr má ve 3. vegetačním stupni své vegetační optimum (M. Culek a kol., 2005). Naopak zde končí výskyt babyky, břeku a topolu bílého. Typickým zástupcem bylinného patra je např. mařinka vonná kyčelnice cibulkonosná, samorostlík klasnatý, svízel lesní, šťavel kyselý, netykavka nedůtklivá, bukovník kapradovitý nebo strdivka jednokvětá. (A. Buček, J. Lacina, 1999). Přírodě blízká nelesní vegetace – liniová dřevinná společenstva v zemědělské krajině tvoří především hojně rozšířené křoviny svazu *Berberidion* – mezofilní a suché křoviny nelesního prostředí, jejichž nejběžnějším typem jsou patrně teplomilné křoviny s trnkou obecnou a ptačím zobem obecným (M. Duchoslav, 2011), které zde mají také své optimum. V přírodě blízkých břehových porostech potočních niv převládá olše lepkavá a vrba křehká a pravidelně se vyskytuje řada keřových vrb a střemcha obecná (M. Culek a kol., 2005).

Lesnická typizace lesních vegetačních stupňů ÚHUL pokládá 3. lesní vegetační stupeň o něco výše. Zájmové území tak spadá dle této klasifikace ke 2. a 3. lesnímu vegetačnímu stupni, jejichž hranice probíhá v přibližné nadmořské výšce 300 m (J. Macků, 2009).

Ve 2. bukodubovém vegetačním stupni se vyskytují typické středoevropské druhy listnatých lesů. Přirozeně převládá dub zimní a habr, buk byl přimíšen v podúrovni. V rostlinné říši se kromě teplomilných ponticko-panonských druhů v bylinném patře začínají vyskytovat druhy náchylné na silné letní půdní prosychání. Příkladem typických druhů bylinného patra může být bika hajní, kyčelnice cibulkonosná, mařinka vonná, prstoček dvoulistý, jaterník dvoulaločný aj. Na starých dubech rostoucí ochmet evropský se ve vyšších stupních nevyskytuje (A. Buček, J. Lacina, 1999).

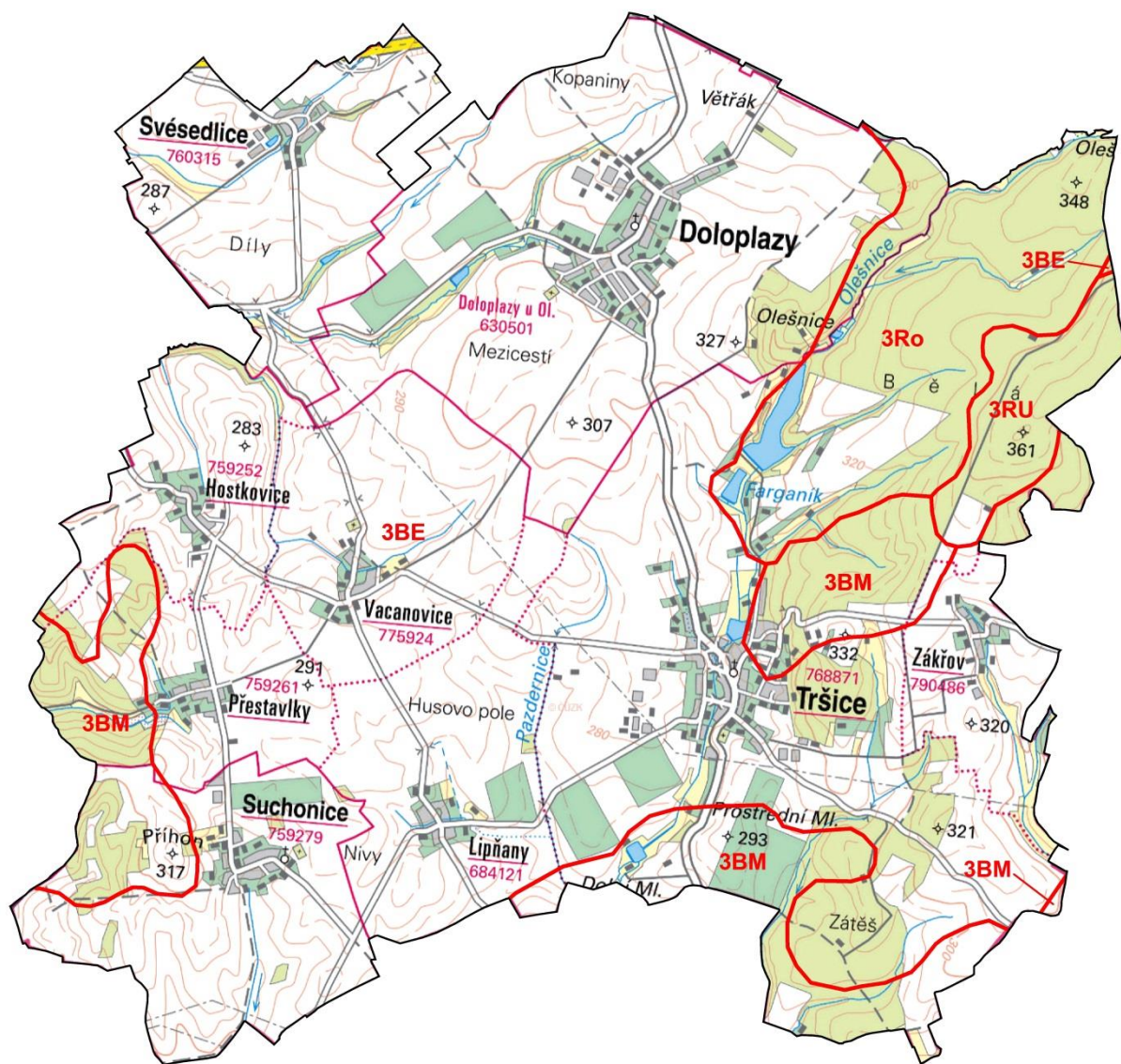
Fyto geograficky území náleží ke (Karpatskému) mezofytiku, které tvoří přechodovou fázi ve výskytu teplomilné a chladnomilné květeny (J. Divíšek a kol., 2010). Podrobnější fyto geografické

členění území zařazuje k podokresu Tršická pahorkatina v okrese Moravská brána (V. Skalický a kol., 2009).

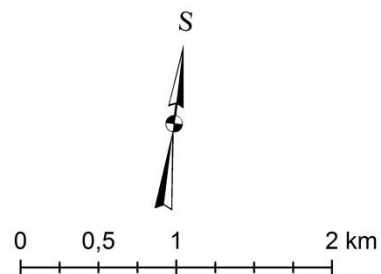
Z pohledu přirozené vegetace by se na vymezeném území potenciálně vyskytovaly její 3 typy, z nichž nejrozšířenější by byla lipová dubohabřina pokrývající téměř celé zájmové území. Pouze v nejvyšších polohách vymezeného území, tj. v SV části katastru obce Tršice a S části obce Zákřov, by se vyskytovala společenstva bikové a/nebo jedlové doubravy. Střemchová jasenina by pak pokrývala údolní nivy vodních toků (Z. Neuhäuslová a kol., 1998).

Biochory jsou nižší typologickou jednotkou biogeografického členění odrážející vlastnosti podmíněné kombinací vegetačního stupně, substrátu a reliéfu a jsou determinovány specifickými kombinacemi skupin typů geobiocénů (Petr Sklenička, 2003). Protože se celé vymezené území nalézá ve 3. vegetačním stupni (dále jen v. s.) a pro typ reliéfu jsou příznačné rozřezané plošiny, kterým M. Culek a kol. (2005) přisuzuje relativní výškovou členitost 75 – 200 m, prostorové vymezení biochor zájmového území odvisí od rozložení horninového substrátu. V zájmovém území se tak nachází tyto biochory: rozřezané plošiny na spraších 3. vegetačního stupně (3BE), rozřezané plošiny na drobách 3. v. s. (3BM), plošiny šterkopískových teras 3 v. s. (3RU), Vlhké plošiny na kyselých horninách 3. v. s. (3Ro). Z hlediska druhu jsou typy 3BE, 3Ro a 3RU homogenními biochorami, typ 3BM je pak druhem kontrastně-similárním. V typu 3Ro je příměs smrku pravděpodobně přirozená.

BIOCHORY

— hranice biochor

Obr. 6 Biochory (zdroj: ČÚZK 2014b, dle M. Culka a kol., 2005 upravil M. Češek)

V převážně zemědělské krajině najdeme 4 větší lesní komplexy nacházející se při Z a V okraji vymezeného území. Jedná se o les Zátěš, Chrástka a Bělá v katastru Tršic, v případě Bělé částečně i Doloplaz. Tyto lesy se vyznačují větší uceleností než 4. lesní komplex okolo Chlumu, jehož plochy jsou mnohdy rozřezány průseky a enklávami zemědělských ploch. Druhovú skladbu lesů je příznačná nízkým a velmi nízkým stupněm přirozenosti lesních porostů, místy stupněm vysokým, lokálně je naopak druhová skladba nevhodná (P. Pavka, 2006), např. smrk a borovice s příměsí modřínu. Les Bělá a Zátěš vykazují značně kulturní charakter, kde převažuje smrk, místy borovice, ještě méně modřín. Častokrát se objevuje kombinace smrku s borovicí. Zátěš je zčásti smíšený. Les Chrástka má smíšenou skladbu, uprostřed se táhnou ve směru Z-V porostní pásy o různé druhové skladbě. Smíšená druhová skladba lesů převažuje v okolí Chlumu. Místy obdobně jako v lese Chrástka převažují buď úseky jehličnaté – většinou smrkové, nebo listnaté – ponejvíce dubové (ÚHUL, 2014). Ostrůvky přirozené lesní skladby zachycuje mapování biotopů (viz níže). Jehličnaté monokultury jsou místy obehnané listnatými porostními lemy. Nerespektování stanovištních podmínek ve druhové skladbě je časté i u dalších menších ploch dřevinných společenstev. Nápadné to je zejména u vegetačních doprovodů Týnečky, kde najdeme bloky smrkové monokultury. Lesní enklávy v blocích orné půdy jsou většinou listnaté druhové skladby.

V druhovém složení fauny převládají druhy českomoravského úseku zóny listnatých lesů na úkor úseku podkarpatského (J. Mařan, 1958 in J. Bartoš a kol., 1984). Ze vzácnějších druhů J. Bartoš a kol. v roce 1984 uvedl např. datla černého, ondatru pižmovou nebo tchoře tmavého. Pro typický obraz zdejší krajiny jsou nejdůležitější druhy klasické, zejména shluky srnce obecného jsou velmi příznačné a často viditelné.

5. 7 INDIKÁTORY PŘÍRODNÍCH HODNOT

Jelikož se na vymezeném území nenacházejí žádná zvláště chráněná území, budou výsledky mapování biotopů pro soustavu Natura 2000, které představují přehled typů přírodních stanovišť v evropském chápání tohoto termínu, nejlepší alternativou postihující přírodní hodnotu určitých segmentů krajiny danou kvalitou zastoupených ekosystémů, které jsou charakteru přírodního nebo přírodě blízkého. Lesní společenstva představují ekologicky nejstabilnější části krajiny zájmového území. Za použití české terminologie hovoříme o mapování fytocenóz (P. Maděra, E. Zimová, 2005). Dle katalogu M. Chytrého a kol. (2010) byly ve vymezeném území identifikovány tyto biotopy:

- L2.2 – Údolní jasanovo-olšové luhy *
- L3.1 – Hercynské dubohabřiny
- L3.3 – Karpatské dubohabřiny *
- L4 – Suťové lesy *
- L5.1 – Květnaté bučiny
- L5.4 – Acidofilní bučiny
- L7.1 – Suché acidofilní doubravy
- K3 – Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny
- T1.1 – Mezofilní ovsikové louky
- T1.3 – Poháňkové pastviny
- T1.5 – Vlhké pcháčové louky
- T1.6 – Vlhká tužebníková lada
- T1.9 – Střídavě vlhké bezkolencové louky
- T4.2 – Mezofilní bylinné lemy (lesní lemy)
- M1.1 – Rákosiny eutrofních stojatých vod
- M1.3 – Eutrofní vegetace bahnitých substrátů
- M1.7 – Říční rákosiny
- M3 – Vegetace vytrvalých obojživelných bylin
- V1 – Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod
- V4 – Makrofytní vegetace vodních toků
- S1.2 – Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin

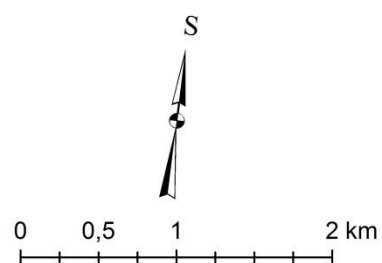
Označeny hvězdičkou jsou tzv. prioritní typy přírodních stanovišť (biotopů), které mají pro státy EU zvláštní význam s ohledem na možnost jejich vymizení (směrnice Rady č. 92/43/EHS), viz obr. 7.

MAPOVÁNÍ BIOTOPŮ 2001 - 2018

Mapování biotopů 2001 - 2018

- prioritní stanoviště
- ostatní plochy přírodního nebo přírodě blízkého charakteru

Obr. 7 Mapování biotopů 2001 - 2018 (zdroj: ČÚZK, 2015, dle AOPK ČR, 2012c upravil M. Češek)

Obecná ochrana krajiny je ve vymezeném území uplatňována ve formě VKP ze zákona, kterými na vymezeném území jsou lesy, vodní toky, rybníky, údolní nivy (nivní louky), registrované VKP se zde nenacházejí (Ecological Consulting, 2004). ÚP Suchonice vymezuje VKP ze zákona:

- Kolomazná Hamra – lesík s přirozenými druhy dřevin,
- Pod Příhonem – lesík s pastvinkou.

ÚP Svěsedlice obdobně jako VKP vymezují:

- soustavu lesíků a křovin nad dolní částí prudkého svahu mokřadní loučky JZ od Doloplaz směrem na Svěsedlice
- vodní nádrž s přílehlými porosty stromů a křovin u Svěsedlic
- tok Týnečky

Téměř uprostřed trojúhelníku s vrcholy Tršice, Lipňany a Vacanovice se nachází skupina dřevin registrovaná jako krajinný prvek (KÚ Olomouckého kraje), který je definován zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a plní agroenvironmentální mimoprodukční funkci v zemědělství (A. Pechač, 2013).

Všechny stromy či keře rostoucí ve volné krajině i v sídelních útvarech mimo lesní půdní fond jsou chráněny zákonem č. 114/1992 Sb. jako dřeviny rostoucí mimo les.

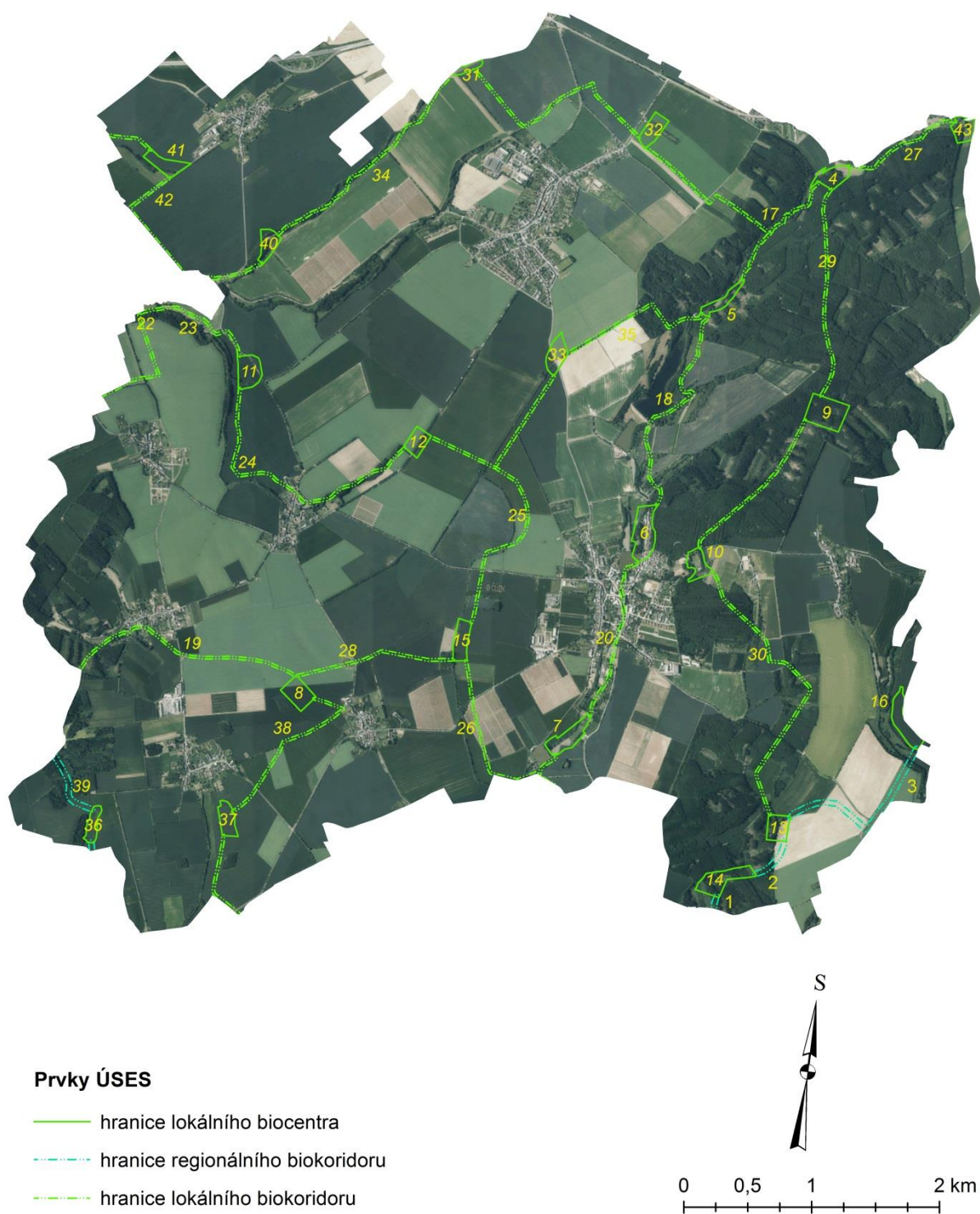
Dalším ochranným režimem je ÚSES, který odráží relativní přírodní hodnotu prvků a segmentů v závislosti na jejich prostorovém rozložení.

Regionální biocentra Chlum – Povodí Olešnice – Zámecký kopec (AOPK ČR, 2012b) se nacházejí pouze v blízkosti hranic vymezeného území, na které částečně zasahuje jenom regionální biokoridor, jenž je spojuje. Typologickým rámcem tohoto segmentu regionálního ÚSES je typ biochory 3BE s přirozenými cílovými ekosystémy (fyziotypy) HDH (habrové doubravy) a XDA (acidofilní xerothermní doubravy). Náhradními cílovými ekosystémy jsou SPS (vegetace bezlesích skal, sutí a primitivních půd) a XT (xerothermní až semixerothermní trávníky a lemy, M. Culek a kol., 2005).

Na úrovni STG je regionální biokoridor (RBK 1520) dle ÚP Tršice a Suchonice definován v závislosti na konkrétním úseku skupinou typů geobiocénů 3B3 (typické dubové bučiny) a 3BC4 (doubravy dubu letního s javorem).

Lokální systém územní stability zpracovaný do územních plánů vychází z generelů ÚSES vypracovaných na počátku 90. let. Převážný většina prvků lokálního ÚSES je nefunkční nebo funkční jen částečně. Návrhy opatření, jak tuto situaci změnit vyzněly tedy v zásadě naprázdno. Přehled ÚSES vymezeného území viz příloha 3.

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Obr. 8 Územní systém ekologické stability (zdroj: ČÚZK, 2015, dle ÚP dotčených obcí upravil M. Češek)

Rozptýlená zeleň zastává roli interakčních prvků, které zprostředkovávají ekologicky kladné působení biocenter a biokoridorů na okolní, ekologicky méně stabilní krajinu. Kromě rozptýlené zeleně mohou úlohu interakčních prvků zastávat také ekotonová společenstva lesních okrajů, drobná prameniště, společenstva na mezích a kamenicích apod. V zemědělské krajině jsou tyto přírodě blízké struktury nosným elementem její ekologické stability. Význam rozptýlené zeleně je o to větší v krajině, kde se plochy takovýchto ekosystémů vyskytují vzácně, tzn., že její relativní hodnota je odvozena od charakteru okolní krajiny. Břehové porosty a litorální lemy tvoří v kombinaci se společenstvy tekoucích vod nejsouvislejší síť biokoridorů v kulturní krajině (J. Löw a kol., 1995). Rozptýlená vegetace má v krajině kromě ekologické několik dalších funkcí: estetickou, orientační, půdoochrannou, organizační, produkční, rekreační, historickou, sakrální a rituální (P. Sklenička, 2003). Druhové složení stromořadí je velmi pestré na úrovni celého území, ale mnohdy i v jednotlivých stromořadích. Monokulturní bývají ovocná stromořadí.

Dle Ústředního seznamu ochrany přírody se ve vymezeném území nenachází žádné památné stromy chráněné zákonem. Program rozvoje obce Tršice (2014) pokládá za památný strom Tršickou lípu následovanou kaštanovou alejí.

Dle KORAMA IS Aleje (2010) jsou na vymezeném území památnými a významnými tyto aleje:

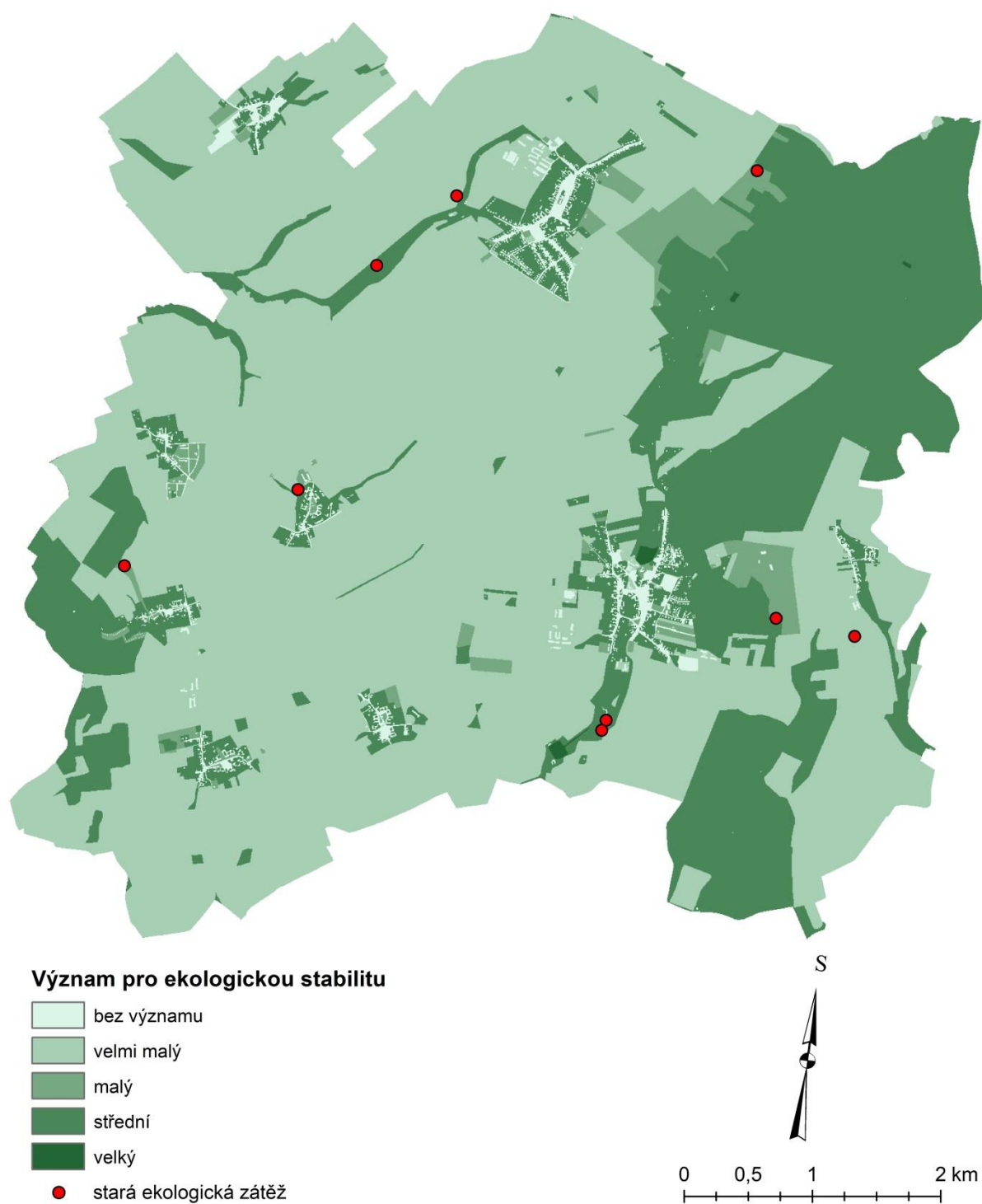
- Suchonice hřbitov (lípa srdčitá)
- Suchonice hřbitov-Lipňany (javor, lípa)
- Vacanovice-Doloplazy (směsice více druhů²)
- Vacanovice-Tršice (ořešák, javor)

K tomuto výčtu je z hlediska KR nutné připočítat topolové stromořadí mezi Doloplazy a Kocourovcem, které je svou výškou i umístěním v terénu velmi výrazným krajinným prvkem, a dále kaštanovou alej v Tršicích, která je symbolem obce a objevuje se i v místních lidových písních např. Tršické kaštany (J. Bartoš a kol., 1983).

Jistou přírodní hodnotou disponuje i biochora typu 3RU, kterou M. Culek a kol. (2005) řadí k vzácným, konkrétně extrémním, typům biochor díky kyselým půdám se silně acidofilními společenstvy. Tento typ v České republice najdeme pouze na 158 km² ve 25 segmentech. V hranickém bioregionu jenom na 1,4 km². Vzhledem k suchým půdám náleží společenstva do „bezbukové“ varianty vegetační stupňovitosti. Základním typem potenciální přirozené vegetace je mozaika bikových doubrav, ale v jiných bioregionech to jsou i brusinkové borové doubravy. Borovici prospívají půdy, které jsou až na výjimky suché. V hranickém bioregionu se ovšem v potenciální přirozené vegetaci nevyskytují, zato v současné vegetaci ano. Spolu se smrkem jsou zde dominantními druhy.

² terénní mapování

STUPNĚ EKOLOGICKÉ STABILITY

Obr. 9 Stupně ekologické stability (zdroj: M. Češek z podkladů ČÚZK, 2014c a KÚ Olomouckého kraje)

6 KULTURNĚ-HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

6. 1 PAMĚŤ KRAJINY

6. 1. 1 Archeologické nálezy

Třetí vegetační stupeň zahrnuje okrajové části pravěké ekumeny, trvale osídlené až v době slovanské. Od středověku se ovšem jedná o poměrně hustě osídlené oblasti s převahou zemědělských půd, kde se lesy zachovaly především na strmějších svazích (M. Culek a kol., 2005).

Vrcholně středověké založení dnešních obcí pravděpodobně souvisí s procesem vnitřní kolonizace, kdy populační přetlak³, který byl její hlavní příčinou, i v nížinách Hané vyvolal migraci do okolních výše položených poloh včetně Tršické pahorkatiny. Tuto tezi podporují jednak data prvních písemných zmínek, ale také charakteristická koncovka *-ice* většiny obcí, která se přidávala za jméno lokátora (E. Navrátilová, J. Vidlička, 2003).

Příslušnost ke starosídelní oblasti dokládá množství archeologických nálezů, které jsou dle Národního památkového ústavu 2003 - 2015 (dále jen NPÚ) i pravěkého stáří v případě naleziště jižně od obce Svěsedlice, které bylo odhaleno leteckou prospekci. Poměrně běžné jsou nálezy z dob před naším letopočtem, je zastoupen neolit, eneolit, doba bronzová i doba železná. Kromě sídlišť byly v lokalitách „Pod městečkem“ a „Za hruškou“ v katastru obce Tršice objeveny starověká pohřebiště. Doba římská zastoupena není, raný středověk pouze lokalitou „U Kunhutky“. Další naleziště vrcholně středověká až novověká souvisí se zaniklými dvory, vesnicemi nebo tvrzemi. Nejvíce nalezišť se nachází v katastru obce Tršice, a to pravděpodobně díky relativně vydatnému vodnímu toku. K většině objevů došlo již v minulých stoletích při obdělávání polí. M. Bém (1999) uvádí, že se Tršice staly po objevu pozdněbronzového slezského pohřebiště v lokalitě „Za hruškou“ v roce 1872 na delší dobu jednou z nejznámějších moravských lokalit tohoto druhu.

Další nálezy, které nezmiňuje NPÚ, byly uskutečněny na katastru obce Hostkovice, kde byly nalezeny četné popelnicové střepy na polích, u Božích muk i jinde (obec Tršice, 2012).

Naleziště Zámčisko na soutoku potoků zákřovského a lázničského⁴ JJV od obce Zákřov dle NPÚ spadá do kategorie významných archeologických lokalit. V letech 1382 – 1480 se zde uvádí tvrz spojovaná se zaniklou středověkou osadou Zákřovice. Původně tvrz stávala na asi 5 m vysokém pahorku obklopeném zřejmě bažinatým terénem a v případě nebezpečí šlo okolí zavodnit pomocí vodních toků a příkopu, který byl cca 20 – 30 m nad soutokem. Napájely je rybníky postavené na obou tocích (M. Bém, 1999). Dochovaný pahorek byl při zemědělských pracích v roce 1972 bez průzkumu srovnán s okolním terénem a zalesněn borovým hájkem a křovinami, nyní lze na místě pozorovat množství kamení. (OÚ Tršice, 2014).

³ R. Lokoč a M. Lokočová (2010) uvádí, že počet obyvatel se v této době zvětšil v průměru trojnásobně.

⁴ Nejedná se o jejich názvy, ale pouze o geografické upřesnění, tyto vodní toky jsou bezejmenné.

Další tvrže stály v Přestavlkách (NPÚ, 2003 – 2015) a Lipňanech (OÚ Tršice, 2014 nebo N. Černý a kol., 1942).

Existence Zákřovic, vsi lidí bydlících za křovím v kraji porostlém hustými lesy (obec Tršice, 2012), která pravděpodobně ze severu přiléhala k tvrzi, je zaznamenána od roku 1364⁵, zpustla mezi léty 1560 – 1568.

Středověká osada Bělá ve stejnojmenném lese, která je dokládána historickými prameny mezi lety 1365 – 1505, podle lidové pověsti stávala na levém úbočí údolí Olešnice v okolí dodnes existující studánky U hraba, jež se nachází několik kroků od tzv. Výklecké cesty. Do současnosti se na těchto místech zachovaly luční enklávy, které jsou patrně pozůstatkem této středověké osady, čemuž by nasvědčoval i výskyt barvínka (*Vinca monor L*) v této části lesa okolo tzv. Panské louky⁶ (M. Bém, 1999), který se v lese přirozeně nevyskytuje a je dáván do souvislosti s životem ve středověkých osadách (Z. Smetánka, 1987 in M. Bém, 1999). V současnosti jsou plochy v době mapování stabilního katastru (1830 - 1833) lučních enkláv v různém stupni sukcesního vývoje a postupně zarůstají. Úseky již zcela zarostlé vykazují přirozenější skladbu než okolní monokultury. Rozložení pozůstatků středověké osady tak lze dobře rozeznat.

Luk, které zbyly po středověké osadě a daly se snadno opět přeměnit v pole a jejichž územní rozsah byl na počátku 19. stol daleko větší než v současnosti, bylo využito v letech 1808 - 1809 pro výstavbu vrchnostenského dvora⁷. Nacházel se nedaleko křižovatky cest u tzv. Kamenné boudy po pravé straně lesní silnice, která vede od Tršic Lipkovou alejí do Velkého Újezdu. Roku 1826 byl dvůr patrně pro nerentabilitu zrušen. Ke dvoru patřilo 299 měřic polí a dalších 16 zabíral samotný dvůr. V roce 1881 byly základy budov vykopány, půda srovnána a osázena stromy. Do dnešních dnů se zachovaly alespoň dvě rovnoběžné terénní vyvýšeniny kolmé k silnici. Tři studny nade dvorem, o kterých se zmiňuje V. Nekuda (1961), podle M. Béma (1999) nejdou v terénu identifikovat.

Paměť krajiny zachovává vzpomínku v podobě polní enklávy v lese Zátěši jako pozůstatek plužiny zaniklé středověké osady Zátěšice, která se připomíná v písemných pramenech od roku 1356, jako pustá je poprvé uváděna v roce 1568. Nejisté, ale možné, jsou také reliktů záhonů v lese. S osadou se pojí vladýcký dvůr Piknov, který ústní tradice i místní kronika⁸ umísťuje na katastr Pěňčic, kde však dle M. Béma (1999) nejsou pro existenci osady vhodné podmínky, proto ho i s osadou lokalizuje do pramenné oblasti bezejmenného potoka v Zátěši, který je důležitý pro zajištění dostatku vody. Zároveň je to místo nedaleko křížení starých cest.

V. Nekuda (1961) zmiňuje Hrabyšinu nacházející se v trati Hrabyšovy u Tršic, kterou řadí k osadám bez časového určení. Hospodářské dvory zanikají i v dnes existujících vesnicích, některé se však dochovaly do současnosti., viz dále.

⁵ ČSÚ (2006) uvádí rok 1349.

⁶ Pravděpodobně právě zde patří dochované tršické pomístní jméno Barvínková seč.

⁷ Pro lokalitu se vžil pomístní název U dvora.

⁸ Z těchto podkladů pravděpodobně vychází i V. Nekuda (1961), který dvůr lokalizuje rovněž do pěňčického katastru.

6. 1. 2 Vývoj krajiny

Obraz krajiny byl od neolitu spjat s vývojem zemědělství. Kulturní krajina od té doby začíná vytlačovat přírodní prostředí a začíná odlesňování, které vyvrcholilo koncem 18. stol. Žárové zemědělství vystřídalo přílohové, které si vyžadovaly usazení zemědělců a vymezení plužiny, která se ustálila až s nástupem⁹ systému trojpolního (R. Lokoč, M. Lokočová, 2010).

Vymezené území má svébytný charakter sídelní struktury, kdy pro založení vesnice bylo využito mělkých zamokřených pramenných oblastí vodních toků, které nemohly být tak dobře využity pro zemědělskou výrobu, jako okolní vyšší polohy plošiny a plochých hřbetů.

Plužina se přeskupovala, drolila nebo scelovala vlivem změn vlastnických poměrů. Z CPO je možné přesně stanovit typy plužin na vymezeném území. Dle klasifikace E. Černého (1973) se ve východní polovině katastru Hostkovic vyskytuje plužina úseková. Její dělenou nebo scelenou formu bychom našli lokálně po celém vymezeném území. Největší úseky v blízkosti lesa Bělá nebo u Tršic vlastnila Olomoucká kapitula. Nejčtenějším typem byly plužiny nepravé traťové a traťové. V katastrech Doloplaz se pravděpodobně jedná o plužinu délkovou. Plužiny se ve vymezeném území nedochovaly, výraznější dlouhodobým vývojem vytvořené hrany pozemků najdeme pouze lokálně v blízkosti jednotlivých sídel na parcelách, které nebyly zahrnuty do kolektivního zemědělství.

Nedostatek pastvy vlivem zmenšení plochy úhuru vede k vymezení trvalých pastvin, zejména na sušších a strmějších plochách, kde by voda splavovala ornici nebo na jiných pro orbu nevhodných polohách. Z CPO je možné vysledovat, že pastvinami se na vymezeném území stávaly zejména plochy v okolí menších vodních toků a strmější svahy Olešnice. Velká obecní pastviska se rozkládala SV od Doloplaz u lesa Bělá a kolem lesa Chrástka. Menší plochy pastvin byly také kolem každé vesnice a navazovaly na síť cest.

Nový zemědělský systém si obdobně vynutil i trvalé vymezení luk kvůli nedostatku krmiva na zimu. Louky vyplňovaly zejména vlhká údolí potoků, okolí rybníků a jiné mokřiny (R. Lokoč, M. Lokočová, 2010). Měly většinou menší výměru než pastviny. Zaplavováním dávaly vysoké výnosy sena. Jako louky byla udržována velká část nivy Olešnice včetně lesních průseků.

Katastrální hranice mezi jednotlivými obcemi byly v krajině dobře identifikovatelné jednak sítí cest, ale častěji nezorněnými travními pásy.

Svůj nemalý podíl na vzezření krajiny zanechávaly války, kdy byly bořeny hrady i jiné památky, zanikaly vesnice a s nimi i jejich plužiny. J. Löw a I. Michal (2003) uvádějí, že pro českou krajinu byly zásadní husitské války (1419 – 1434) a vůbec největší katastrofou byla válka třicetiletá (1618 – 1648). Pro vymezené území byly důležité i války o rakouské dědictví. Vesnice, osady a dvory kromě válek zanikají i v důsledku „přírodního výběru“, epidemií nebo neúrody (R. Lokoč, M. Lokočová, 2010).

⁹ J. Löw a I. Michal (2003) uvádí, že se tak stalo v období okolo roku 1250.

Na vymezeném území se nachází několik rybníků. Nestarší rybníční soustavu, která se z velké části ještě dochovala, najdeme na Olešnici. Vůbec tím nejstarším je rybník při tršické tvrzi, který měl i obranné funkce. Poté přibývají další. Roku 1527 byl založen rybník směrem k Pěnčicím. Postupně jsou čtyři a v druhé polovině 17. stol. přibývají další dva neboť popis statku z let 1699 – 1700 uvádí již 6 rybníků. J. Bartoš a kol. (1984) uvádí jejich jména: Dolní, Střední, Dolní zámecký, Farganický, Chmelinský a Nadymačský. Dalším rybníkem letitějšího založení je rybník u Vacanovic, který pochází z období mezi 1. a 2. vojenským mapováním. Letecké snímky z roku 1954 dokazují, že historie ostatních rybníků ve vymezeném území nesahá dále, než do 50. let minulého století (NIKM, 2009). Nemálo rybníků zaniklo postupným pustnutím a následnou přeměnou na zemědělskou půdu, jak to bylo např. v případě rybníční soustavy u Zákřovic nebo u Přestavlku. Malé vodní nádrže byly i v Suchonicích nebo Doloplazech. Z rybníční soustavy na Olešnici dnes zůstaly rybníky Dolní, míň než polovina Dolního zámeckého rybníku, Farganický a rybník u chaty Olešnice, která bývala až do roku 1878 mlýnem. Mlýnů se zachovalo na Olešnici více. Dále to byly mlýny Dolní, Střední¹⁰ a Horní. Jsou stavbami dokládajícími paměť krajiny. Jejich historie totiž sahá pravděpodobně až do středověku.

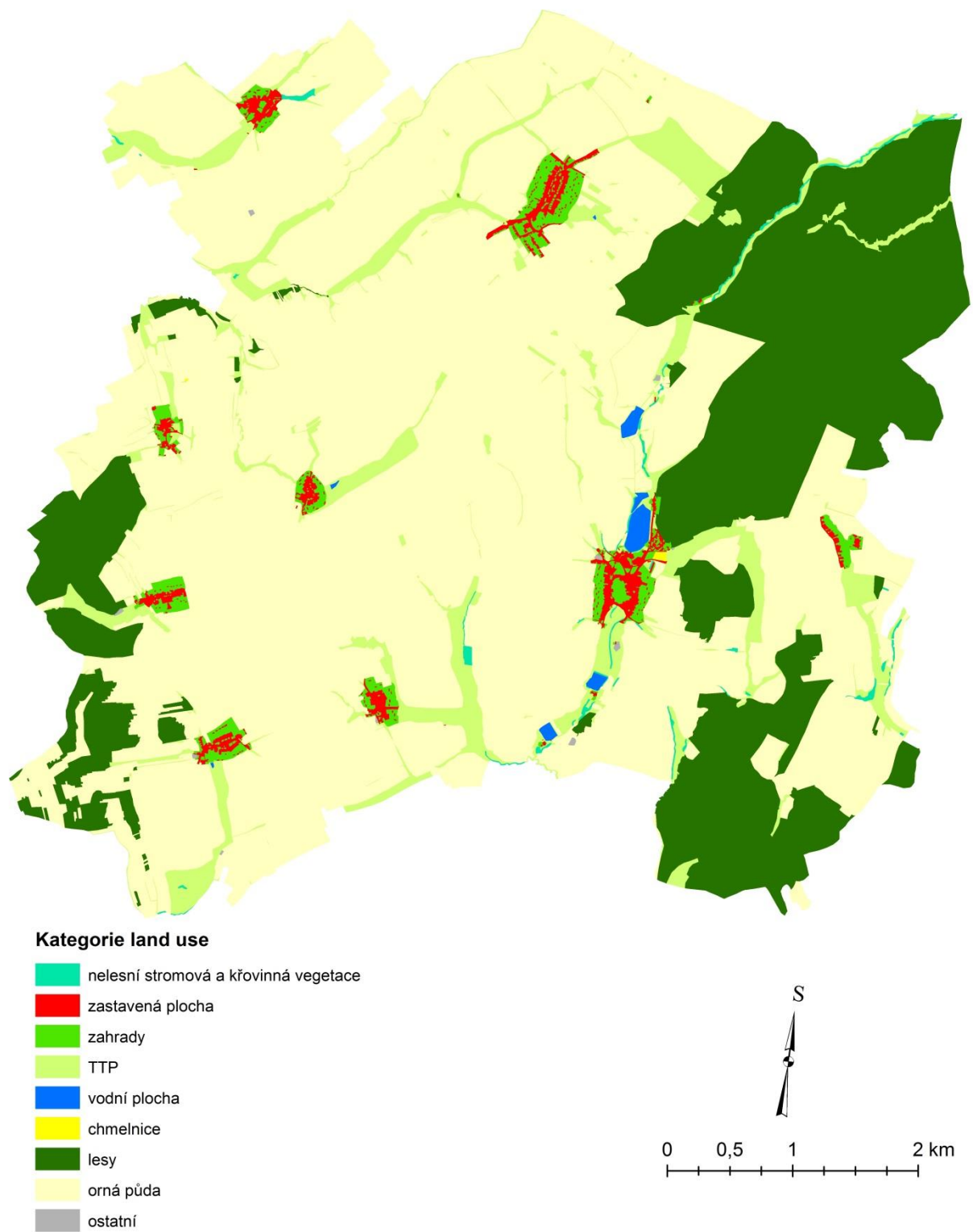
Od 2. poloviny 18. stol. začíná docházet k přelomovým zásahům do druhové skladby lesa a převádění pařezin na vysokokmenný les vlivem nedostatku paliva a stavebního dříví. Nejprve byla zaváděna borovice, později smrk (R. Lokoč, M. Lokočová, 2010). V Josefském katastru je záznam o lesním komplexu Tršice¹¹, v jehož složení bylo po převodu jiter na procentuální podíl 79,5 % jehličnatého lesa se smrkem a jedlí a 20,5 % lesa listnatého obhospodařovaného jako pařezina s dubem, břízou, lípou a osikou. V ostatních lesích byly jen smrkové porosty. Podle popisu lesů z roku 1842 všude už převažovaly jehličnany. V nestarších porostech to byl smrk s jedlí, v mladších převažoval smrk s příměsí borovice. V řadě případů byly v tratích Bělá a Zátěš stejnorodé borové porosty. Listnáče se objevovaly jenom ojedinelé, šlo o dub, lípu a buk. Podíl lesa se zvyšuje v éře socialismu.

V 18. stol. je zemědělství intenzifikováno a zavádí se nové širokořádkové plodiny, čímž se zvyšuje eroze a následně jsou zanášena koryta řek, urychluje se také odtok a následkem všeho jsou povodně. Na Olešnici byly zaznamenány např. v letech 1865, 1872 nebo 1874. V roce 1914 byly strženy hráze všech rybníků (J. Bartoš, 1984). Spolu s požáry tyto katastrofy spouštěly někdy i rozsáhlejší přestavby a výměny střešní krytiny jako např. v případě Tršic roku 1865.

¹⁰ Vyhořel roku 1935, přiléhající rybník byl přeměněn na zemědělskou půdu pravděpodobně v souvislosti s touto událostí.

¹¹ Patrně se jedná o les Bělá.

LAND USE V LETECH 1830 - 1833

Obr. 10 Land use v letech 1830 – 1833 (zdroj: M. Češek z CPO)

V období baroka započalo umísťování drobných sakrálních staveb do krajiny. Proces končí až v 1. polovině 20. stol. Boží muka, kříže a kapličky plní v krajině mnoho funkcí – kultovně náboženskou, memoriální, reprezentační, orientační, hraniční, estetickou, informační, environmentální a ekonomickou. Jsou to doklady paměti krajiny, přispívají k vytváření génia loci a napomáhají místním se identifikovat s krajinou. Často jsou stavěny jako hmotné upomínky na příběhy, pověsti a smíření, u zrodu dalších stál výraz díky za Boží pomoc. Tyto artefakty vypovídají o lidové tvořivosti určité oblasti. Až později začaly být vnímány jako symboly tradiční české krajiny (M. Vokálová, 2008).

Tento druh staveb vznikal kolem cest, u křižovatek, v místech brodů, uprostřed obce u kostelů a na koncích obce, kde se stavěly jako ochrana před „zlými silami“ ve formě božího znamení, které mělo ochraňovat vesnici (M. Kudelová, 2013).

Počátek 19. stol. je obdobím postupného nástupu střídavé zemědělské soustavy, jenž byl umožněn novými plodinami, díky kterým mohl být dobytek ustájen, a následnou vyšší mírou hnojení. Důležitou roli hrály pícniny jako jetel a vojtěška. Dochází ke zvýšení plochy orné půdy a snížení ploch pastvin a luk. Další intenzifikace zemědělství je umožněna v prvé řadě zrušením roboty roku 1848. 19. stol. je také spojeno s průmyslovou revolucí, technickým pokrokem¹² a zaváděním nových průmyslových plodin. Masově se začíná pěstovat cukrovka¹³ a cukrovarnictví se stalo jedním z hlavních průmyslových odvětví v celé řepařské oblasti, ke které většina vymezeného území náleží. Dle M. Hoškové (1999) dochází v téže době k rozšíření sladovnického ječmene. Historickým milníkem je obroda chmelařství ve 2. polovině 19. stol., jehož novodobou kolébkou na Moravě se stávají Tršice. Důležitým odvětvím se tak stává i pivovarnictví. Pivo je vařeno v obcích Doloplazy, Tršice, Přestavky¹⁴. I v Hostkovicích působil malý pivovar¹⁵, po kterém zůstaly jen zasypané zbytky sklepů. Díky odpadu produkovanému zpracovatelskými podniky, který byl využíván jako krmivo, se mohl dále rozrůstat i chov dobytka a tak se středomoravský region stává kolébkou družstevního mlékárenství na Moravě, v 90. letech 19. stol. funguje rozsáhlá síť mlékáren a mlékárenství je již hlavním odvětvím. Mlékárny jsou postaveny v obcích Doloplazy Tršice a Vacanovice. Haná se stává jednou z nejvyspělejších částí Rakouska-Uherska.

Budování těchto podniků je nadstavbou svépomocných hospodářských spolků, které se i v malých vesnicích snažily o co nevyšší ekonomické zúročení místní zemědělské produkce. Výstavba obecně přestává být závislá na přírodních podmínkách (R. Lokoč, M. Lokočová, 2010).

Počátkem 20. stol. probíhá první významná vlna odvodňování¹⁶ a scelování pozemků. Rozoráváním cest a mezi je dosaženo dalšího zvětšení plochy orné půdy, scelování ve svém důsledku navíc usnadňovalo práci díky možnosti využití zemědělských strojů. Názorným příkladem, jak

¹² Především vynález ruchačky roku 1827, rozšíření parního stroje a zemědělských strojů.

¹³ Zejména po vybudování rolnického akciového cukrovaru v Holici u Olomouce (J. Bartoš a kol., 1984).

¹⁴ Pivovary zde však stávaly už dříve, např. v Tršicích nebo Přestavkách měly stávat již v 16. stol.

¹⁵ Stával za stodolou usedlosti č. 15.

¹⁶ V Tršicích již mezi léty 1908 – 1910 (J. Bartoš a kol., 1984).

významnou událostí scelování pozemků bylo, může být tomuto procesu vystavený památník v Hostkovicích, kde probíhal v letech 1911 – 1922¹⁷.

Tab. 7 Období první fáze scelovacích prací v okrese Olomouc

obec	rok scelení
Vacanovice	1904
Hostkovice	1912
Přestavlký	1923
Suchonice	1923
Doloplazy	1926
Lipňany	1926
Svésedlice	1926
Tršice	1926

zdroj: Bořivoj Šarapatka (1970)

Již od 2. poloviny 19. stol. se rozmáhá bohatá spolková činnost, na počátku 20. stol. vznikají okrašlovací spolky, které pokračují v době socialismu jako zahrádkářské svazy, činnost některých pokračuje i v současnosti. Sází květiny a stromy na návších, zakládají parky, vysazují aleje podél cest a ovocné sady v blízkosti obcí. Tyto spolky měly ve vymezeném území vysokou úroveň. Ukázkovou návsi se mohly pyšnit např. Doloplazy, Vacanovice nebo Lipňany, kde celkové řešení včetně absence jehličnanů respektuje základní pravidla sadovnických úprav, prvorepublikový ráz si náves udržuje dodnes. Okrašlovací úsilí nemohlo být upřeno ani tršickému spolku a dalším. Častým jevem bylo sázení lip při příležitosti vzniku ČSR nebo při příležitosti 10 let trvání republiky.

Kromě okrašlovacích spolků připívají ke zvelebení krajiny, ne ovšem prvoplánově, spolky myslivecké, které vysazují ve volné krajině remízky a háje¹⁸. Dnes existující jsou však povětšinou produktem až posledních desetiletí. A. Knopp a kol. (1994) doplňuje, že hanácké vesnice si kompenzují nedostatek zeleně v intenzivně využívané krajině právě ve svých na zeleň bohatých intravilánech.

Ovocnářství má ve vymezeném území svoji tradici (J. Bartoš a kol., 1984), která se mohla rozvinout díky vhodným klimatickým podmínkám 3. veg. stupně. Na sady byly přeměněny bývalé pastviny. Ovocné stromy byly sázeny také kolem cest a na mezích. Nyní jsou většinou přestárlé a proschlé. Některé sady jsou opuštěny a zarůstají.

Největšími změnami prošla krajina po roce 1948. Kolektivizovaná krajina se stala průmyslovou velkovýrobní plochou o podstatně nižší zrnitosti, jež panovala při malovýrobních formách hospodářství. J. Löw a I. Míchal (2003) uvádí, že ještě v roce 1948 byla průměrná velikost parcely 0,23 ha, kdežto v roce 1980 to už je 10 – 15 ha. Maloplošnou výměru si zachovávají jen špatně dostupná místa nebo místa s nižší bonitou půdy. Krajina je unifikována a socialistický realismus po sobě zanechává do krajiny i okolní zástavby se nehodící stavby. Komplexy JZD, jejichž výstavba

¹⁷ Tento časový údaj je vytesán přímo na památníku.

¹⁸ Ukázkou toho je založení remízků v polní trati na Pazdernici myslivci roku 1942 a 1950, které je pravděpodobně vyústěním snahy o záchranu koroptví.

začíná v 50. letech, se stávají rušivými dominantami krajinné scény. Navíc hospodářské budovy v soukromém vlastnictví nejsou využívány a začínají chátrat. Následný proces sjednocování JZD ve vymezené oblasti dává vzniknout JZD Tršicko v roce 1974, které dle J. Bartoše a kol. (1984) sdružovalo zemědělce ze všech obcí vymezeného území kromě Svěsedlic, ale včetně Daskabátu a Velkého Újezdu. Socialistické zemědělství realizuje masivní ekologicky i esteticky nešetrné úpravy pozemků a vodních toků, jejíž napřimování a meliorace ještě více mění již pozměněné odtokové poměry, umocňuje se eroze. Součástí socializace vesnice je i druhá fáze scelování a vytváření rozsáhlých pozemkových bloků. V důsledku znamená zničení vztahu k půdě a rozšíření městského způsobu života. Probíhá vylidňování venkova způsobené zejména stěhováním většinou mladých lidí do měst, zapojením obyvatel do osidlování pohraničí nebo vystěhováváním kulaků.

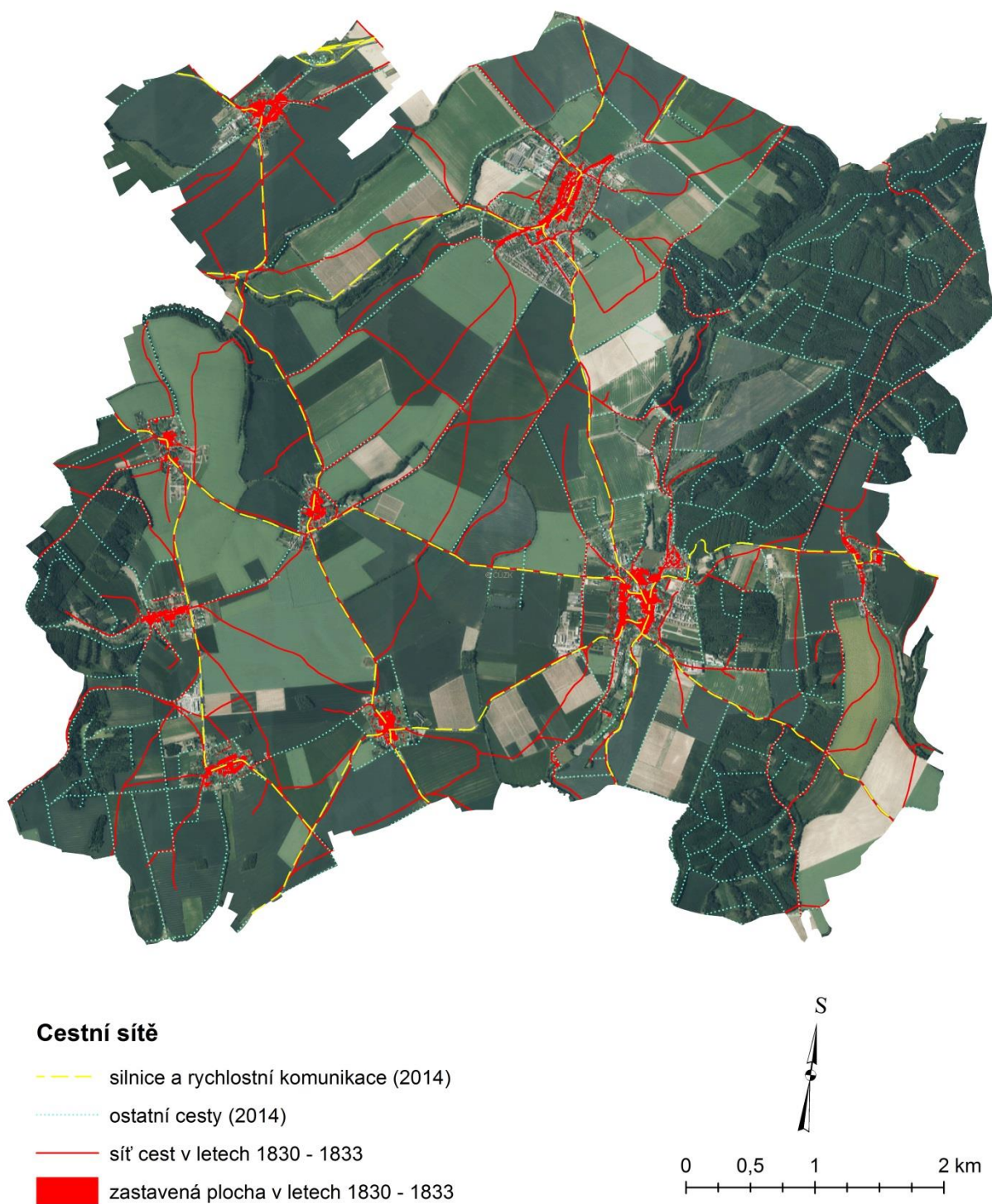
Po pádu komunismu, resp. již po sloučení JZD, jsou některé areály JZD využívány jen částečně, některé vůbec. K těm patří areály v Lipňanech a Vacanovicích, ze kterých se staly brownfieldy (KÚ Olomouckého kraje). Zemědělské pozemky místních částí Tršic jsou obhospodařovávány Tršickou zemědělskou a. s.

6. 1. 3 Vývoj cestní sítě

J. Martínek a kol. (2011 – 2014) tvrdí, že pro správné určení průběhu historických cest je nutné vymezit výchozí body, mezi kterými jsou následně hledány neoptimálnější terénní spojnice, proto je možné že přes vymezené území vedly dálkové trasy spojující Olomouc s Moravskou bránou, přes kterou trasy pokračovaly dále na SV. Takovou trasu popisuje kronika Hostkovic. Cesta údajně vedla z Gdaňska do Říma, přes Drahotuše, Veselíčko, Tršice, Hostkovice, Velký Týnec a Olomouc (obec Tršice, 2012).

Ve 20. stol. obecně prodělává cestní síť dramatický vývoj. Nejprve je při první fázi scelování prodloužena, dle B. Šarapatky (1970) v průměru o 15%. Na počátku 20. stol. je totiž stále důležitým faktorem vzdálenost pole od domova vlastníka. Již v této době dostává síť výrazně geometrický charakter. V polovině 20. stol., když už tato starost s novou technikou odpadá, byla cestní síť naopak zkrácena, čímž bylo dosaženo vhodného tvaru pozemků pro nemotorné stroje a zároveň byl rozšířen ZPF o plochy bývalých cest.

SROVNÁNÍ SOUČASNÉ A HISTORICKÉ SÍTĚ CEST

Obr. 11 Srovnání současné a historické sítě cest (zdroj: ČÚZK, 2014c a 2015, dle CPO upravil M. Češek)

Při porovnání CPO z první poloviny 19. stol., které podle J. Martínka a kol. (2011 – 2014) zachycují původní struktury cestní sítě mnohdy až středověkého původu, s aktuální sítí cest, dojdeme ke zjištění, že základní struktura je poměrně zachovalá, nejlépe zachovalá je zřejmě síť Vacanovic. Bližší pohled však ukazuje, že novodobé úpravy pro moderní dopravu vedly často k napřimění původních nezpevněných cest, základní osy však zůstávají. Klikatící se cesta proto indikuje původní trasy ovšem s nepůvodním povrchem.

Ve volné krajině se dochovalo málo polních cest, které jsou na svém původním místě. Dochované vděčí za záchranu přímkovému tvaru.

Přímé doklady historických cest – úvozy ve volné zemědělské krajině nenajdeme. Dle M. Smetánkové (2014) padly za oběť pozemkovým úpravám, na rovných površích navíc působila eroze a akumulace. Velice dobře jsou ale uchovány na svazích údolí, zejména v lomu spádu na hraně s okolní zarovnanější plošinou, kde už nedosahuje eroze vodního toku. Tyto místa jsou obvykle hranicí intravilánu a extravilánu. Díky měkkým sprašovým horninám dosahují úvozy ve vymezeném území značných hloubek. Jsou nejzachovalejšími částmi cestní sítě, zároveň však byla jejich dna vyasfaltována a upravena pro moderní silniční dopravu.

6. 1. 4 Chmelařství

Historie chmelařství na Tršicku sahá až k přelomu 15. a 16. stol., konkrétně do roku 1506, kdy je pěstování chmele prvně připomínáno (mj. písemně je doložen pivovar roku 1561). Později pěstování chmele upadá.

Novodobou tradici započal Hynek Florýk¹⁹ roku 1861. Z CPO z let 1830 - 1833 lze vyčíst, že již v té době na vymezeném území existují 2 chmelnice, jedna se nachází nedaleko od tršické tvrze východně od ní, byla zřejmě součástí panského statku, druhá nalézající se v katastru Hostkovic byla jen velmi malé výměry.

Florýkovy úspěchy byly inspirací pro další rolníky, chmelnice se začínají rozrůstat a vzniká základ Tršické chmelařské oblasti. V roce 1869 už měl téměř každý rolník svou chmelnici a pěstování chmele se šíří do okolních obcí. V roce 1890 byl již chmel pěstován v 69 obcích na výměře cca 400 ha, o 12 let později v roce 1902 se výměra zvětšila více než dvakrát na 867 ha.

Chmel byl původně pěstován na dřevěných tyčkách, první tzv. drátěnky se objevují od roku 1884, tehdy byly ale spíše výjimkou, rozšiřují až ve 20. stol., masivně byly zaváděny v rámci procesu zavádění velkovýrobních forem hospodaření v 50. letech.

První chmelařská tržnice a sušárna byly uvedeny do provozu roku 1899 (Obec Tršice, 2011). Staví se první komorové sušárny, které od počátku 20. stol. doplňují sušárny žaluziové (J. Kaláb, 2005).

¹⁹ Hynek Florýk to přes starostu obce dotáhl až na poslance zemského moravského sněmu v letech 1888 – 1895, mimoto zastával i významné funkce v některých průmyslových podnicích (obec Tršice, 2012).

V r. 1883 byl založen Chmelařský spolek pro Tršice (zrušen r. 1951), který se později věnoval i ostatním hospodářským odvětvím jako např. mlékárenství. Spolek roku 1886 zakládá pokusnou chmelnici, zasloužil se o zřízení zimní hospodářské školy roku 1921. Roku 1927 je dokončena stavba nové zemědělské školy při pokusné chmelnici. V roce 1953 byl založen Výzkumný ústav chmelařský v Tršicích, který navázal na Chmelařský spolek (J. Bartoš, 1984). Od roku 1965 se pořádaly chmelové slavnosti, které byly v polovině 90. let 20. stol. vystřídány slavnostmi hodovými (M. Rozkošný, 2013).

Krizovými obdobími pro chmelařství nejen na Tršicku byly obě světové války, kdy musel chmel z velké části ustoupit plodinám z hlediska výživy obyvatel důležitějším. Po druhé světové válce je pokles umocněn katastrofálním suchem roku 1947. Po překonání těchto těžkých časů pro chmelařství začíná rozloha chmelnic zase stoupat a to až do 90. let, kdy rozloha chmelnic dosahuje na Moravě svého maxima – 1134,42 ha v roce 1990. Změny v ekonomickém prostředí, ztráta trhů a konkurence vyústily ke zmenšení ploch chmelnic na ani ne polovinu – 511 ha v roce 1998. Pěstitelé na tento neblahý vývoj reagovali odrůdovou přestavbou a chmelnice se zase začaly pomalu rozšiřovat (Obec Tršice, 2011).

Dle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 325/2004 Sb. náležejí k chmelařské oblasti Tršicko²⁰ všechny obce vymezeného území. V současnosti najdeme chmelnice v katastrech Tršic, Doloplaz, Vacanovic, Lipňan a Suchonic. Jejich celková plocha zde čítala dle ČÚZK (2013) 103 ha, podle výpočtu v prostředí GIS z podkladů ZABAGED to je 112,2 ha.

Pro KR není důležité chmelařství jenom kvůli výraznému vizuálnímu uplatnění chmelnic, ale také svými ekonomickými důsledky v minulosti, kdy právě chmelařství pozvedlo hospodářskou úroveň kraje, zdejší usedlosti se svou honosností zcela vyrovnají statkům hanáckým, i když Haná²¹ byla do poloviny 19. stol. mnohem bohatší než Tršicko (J. Kaláb, 2005).

Tradici chmelařství ovšem každý vnímá jinak, zatímco jedni nostalgicky vzpomínají na vůni chmele linoucí se ze sušáren, jiní jsou proti chmelnicím, např. Vacanovičtí se obávají, že jim chemikálie používající se k ošetření chmele kontaminují vodu ve studních (D. Tauberová a M. Vránová, 2007).

6. 1. 5 Lidová architektura

Lidová architektura využívala přírodní materiály té které oblasti. V. Mencl (1980) zájmové území řadí k oblasti podunajského hliněného a kamenného domu se špýcharem a žudrem, kde se hlavním stavebním materiálem stala hlína. Hliněné steny se také poměrně často opíraly o kamenný základ. Ještě v letech 1830 - 1833 bylo v zájmovém území několik hlinišť²², koncem 19. stol. se

²⁰ Zahrnuje celkově 147 obcí.

²¹ Zde ve významu nejurodnějších nížinných oblastí Hornomoravského úvalu.

²² Viz CPO

situace mění a ekologická výstavba z vepřovic nebo pro Hanou specifických tzv. válků²³ je vytlačena pálenými cihlami. Domy z nich zůstávají často neomítnuté a jsou zvýšeny. Stará valbová střecha krytá doškem se při této přestavbě mění v sedlovou krytou břidlicí nebo pálenou taškou (A. Korčáková, 2008).

Terénní mapování vedlo k zjištění, že většina domů v historických jádrech sídel, které měly porušenou, odpadlou omítku nebo byly bez ní, měla stále velkou část zdí, převážně v nižších částech domů, z nepálených cihel.

Jednotlivé řadové domy byly orientovány k silnici nebo návsi podélně a jejich spojením vytvářely jednolitou stěnu, která ve svém důsledku zvětšovala plochu obdělávatelné půdy. Celková kompozice hanácké usedlosti zahrnovala obytný dům v průčelí, po jehož straně byl situován vjezd na dvůr branou. Za ní býval objekt výměnku. K obytné části se kolmo do dvora napojovalo hospodářské křídlo se stájemi pro koně, chlévy a kůlnou. Dvůr byl uzavřený zídou s branou do zahrady, na které stávala stodola. Zahrada byla obehána další zídou, která vytvářela jednotný pás kolem celé vesnice. Pozůstatky zídek se dochovaly ve většině obcí, lépe v obcích menších. Stodola byla někdy ale postavena už na konci dvora (A. Knopp a kol., 1994).

Žudr je starší architektonický prvek doložený již z 15. a 16. stol., který byl postupně v 2. polovině 19. stol. (A. Korčáková, 2008) nahrazován komorami sýpky, ta navíc propojila dům s prostorem vrat a eventuálně dále s výměnkem (A. Knopp a kol., 1994). Terénní mapování neodhalilo přítomnost žudru, ani v jedné z devíti vesnic vymezeného území. Naopak větrací otvory sýpky v patře a charakteristický opakovaný rytmus vrat, tří okenních os a dveří byl sledován poměrně často, a to jak ve své značně zachovalé podobě, tak i jejich menší či větší přestavby. Příznačné je zvětšení oken sýpky a vytvoření druhého zvýšeného obytného patra.

Zvláštním typem lidové architektury v chmelařských oblastech jsou sušárny chmele. Po nástupu chmelařství se pro sušení poměrně dlouhou dobu vystačilo pouze s tzv. komorovými sušárnami, což vlastně byly upravené podstřešní prostory a stodoly. Specifické znaky sušáren se dle J. Kalába (2005) v důsledku přestaven na obytná patra téměř nedochovaly. Paradoxem je, že se dochovala hned ta první komorová sušárna – tzv. Florykův statek.

Vzrůstající produkce chmele v celé oblasti však nezadržitelně vedla ke specializovaným stavbám sušáren žaluziových (věžových). Těch bylo na Tršicku do roku 1930 v každé obci postaveno 4 – 6, umístěny byly především na koncích zahrad podél cest za humny. Tyto nápadné stavby se skládaly z vysoké věže, kde probíhalo vlastní sušení a síření, a mohutné budovy se sedlovou střechou a průduchy ve štítě, která byla určena k dosušování a skladování chmele. Dalším poznávacím znakem těchto sušáren jsou neomítnuté stěny z pálených cihel. Jedna z posledních a zároveň největší sušárna tohoto typu byla postavena roku 1968 v Tršicích. Hned za ní vyrostla sušárna nová 22 m vysoká²⁴,

²³ Válek je cihla uhnětená z hliněné hmoty s příměsí plev nebo slaměné řezanky. Ještě na počátku 20. stol. byly hněteny v ruce do tvaru oválného bochníku (A. Korčáková, 2008).

²⁴ Zjištěno měřením za pomoci výškoměru v terénu.

elektrická, která je poslední fungující sušárnou ve vymezené oblasti. Elektrických montovaných sušáren se užívá od 70. let.

Konec věžových sušáren je spjat s kolektivizací a výstavbou hromadných sušáren pro celou vesnici. Nejzachovalejší věžové sušárny vymezeného území najdeme v Suchonicích, Vacanovicích a Lipňanech. Některé mohou být dílem stejného stavitele, protože si jsou podobné v mnohých detailech. V Doloplazech najdeme rovněž dva velmi zachovalé chmelařské objekty s charakteristickými vertikálně protáhlými průduchy, oběma však chybí typické věže. Věž sušárny v Hostkovicích je přestavena na schodiště.

Na Tršicku se dochovalo žaluziových sušáren více, avšak mnohdy po nich zůstaly jenom obvodové zdi nebo našly nové uplatnění tak jako v Hostkovicích, častěji se z nich ale stávaly skladiště.

Alespoň co se vnějších znaků týče, situace není tak tragická, jak by se z popisu J. Kalába (2005) mohlo zdát. Při terénním mapování bylo, mimo již zmiňované žaluziové sušárny, identifikováno hned několik dalších objektů s charakteristickými vertikálně protáhlými větracími otvory, mnohdy v relativně dobrém stavu.

6. 1. 6 Urbanistický vývoj obcí

Na Hané dominují návesní a silnicové půdorysné typy sídel, charakteristické jsou tedy návesní silnicovky²⁵, jejichž návesním prostorům dominuje kostel nebo kaple. Půdorysné typy sídel²⁶ v zájmové území byly určeny dle jednotné klasifikace K. Kuči (2009), viz tab. 8.

Tab. 8 Půdorysné typy sídel

název obce	rok založení	půdorysný typ
Tršice	1251	město s vidlicovým náměstím
Zákřov	1349 ²⁷ (1787)	ulicová
Vacanovice	1353	návesní kyjovitá
Hostkovice	1275	nevyhraněná
Přestavky	1275	návesní vřetenovitá
Lipňany	1281	návesní kyjovitá
Doloplazy	1228	návesní vřetenovitá
Suchonice	1303	návesní vřetenovitá
Svéšedlice	1371	návesní vidlicovitá

zdroj: K. Kuča (2009), ČSÚ (2006)

²⁵ Návesní silnicovce by patrně nejlépe odpovídaly Doloplazy.

²⁶ Stanovení správného půdorysného typu některých obcí vyvolává otázky. Zdroje se totiž v některých případech neshodují. Dokonce i autoři jednotlivých kapitol téže publikace mají rozdílný názor, jak tomu je v případě Tršic u J. Bartoše a kol. (1984). Kromě této publikace se tvrzení, že Tršice jsou okrouhlíci, objevuje i v dalších publikacích. Dle M. Béma (1999) je toto sídlo návesního typu, neboť ty části obce, které vytváří dojem okrouhlíce, nebyly postaveny při zakládání sídla, ale v pozdějším období dodatečně, k čemuž se přiklání i K. Kuča (2008). Tvrdí, že omyl je důsledkem nekritické transkripce autora (patrně Karla Stenzela, 1933), který vycházel z dobové podmíněného omylu, že nejstarší slovanské vesnice byly založeny jako rodové. Obdobně tomu může být i v případě Svěšedlic.

²⁷ Údaj ČSÚ 2006 odkazuje na zaniklou ves Zákřovice, správnější je proto rok 1787 odkazující na parcelaci tamního dvora novousedlíkům.

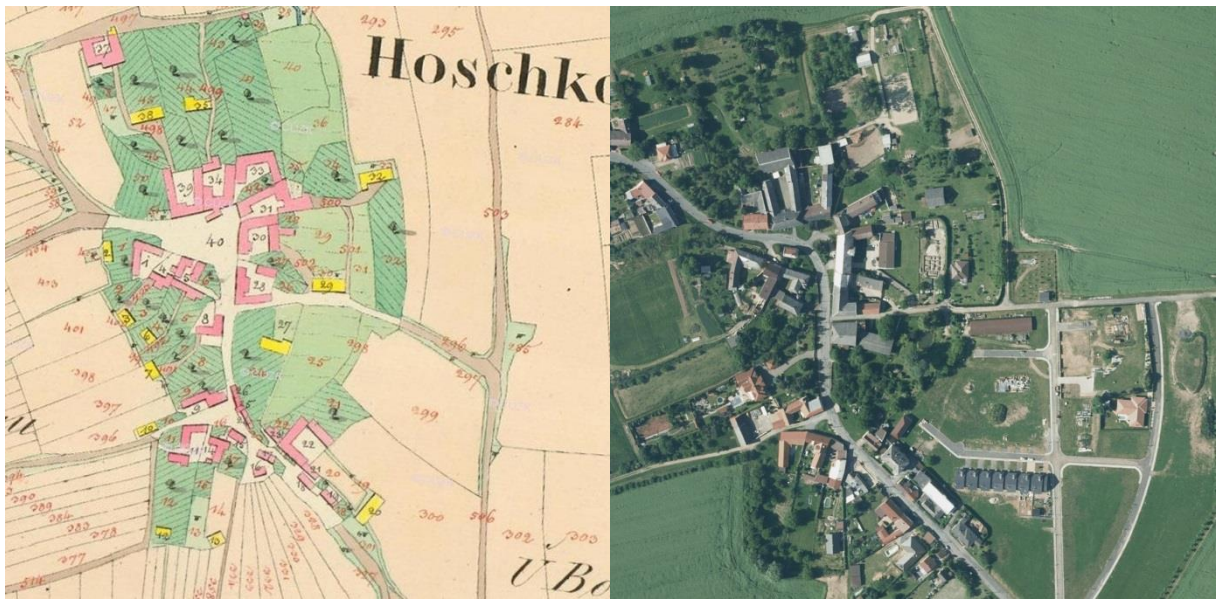
Porovnáním současného stavu (2014) se situací v letech 1830 – 1833 dojdeme k závěru, že všechny obce ve vymezeném území mají dobře zachovalá historická jádra a to nejenom návesní grunty, ale i části zahradníků a domkařů. Dle Magistrátu města Olomouce (2014) je samotná půdorysná struktura sídel chápána jako hodnota území a podstata vesnického památkového dědictví. Obce dělí do 4 kategorií podle zachovalosti jejich půdorysu na:

- sídla s vysokou mírou zachovalosti – Doloplazy, Svěsedlice, Suchonice, Vacanovice
- sídla s vysokou až průměrnou mírou zachovalosti
- sídla s průměrnou až vysokou mírou zachovalosti
- sídla s průměrnou mírou zachovalosti - Přestavky

Do hodnocení nevstupovaly Tršice jakožto historické město a zbylé vesnice nebyly hodnoceny z důvodu absence CPO. Zákřov byl zcela opomenut. Díky obr. níže může být provedeno dohodnocení zbylých obcí i Tršic, jež by už kvůli své velikosti (počtu ob.) v hodnocení neměly chybět.

Obr. 12 Doloplazy v letech 1833 (vlevo) a 2014 – návesní vřetenovitá (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 13 Hostkvice v letech 1830 (vlevo) a 2014 – nevyhraněná (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 14 Lipňany v letech 1830 (vlevo) a 2014 – návesní kyjovitá (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 15 Přestavleky v letech 1830 (vlevo) a 2014 – návěsní vřetenovitá (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

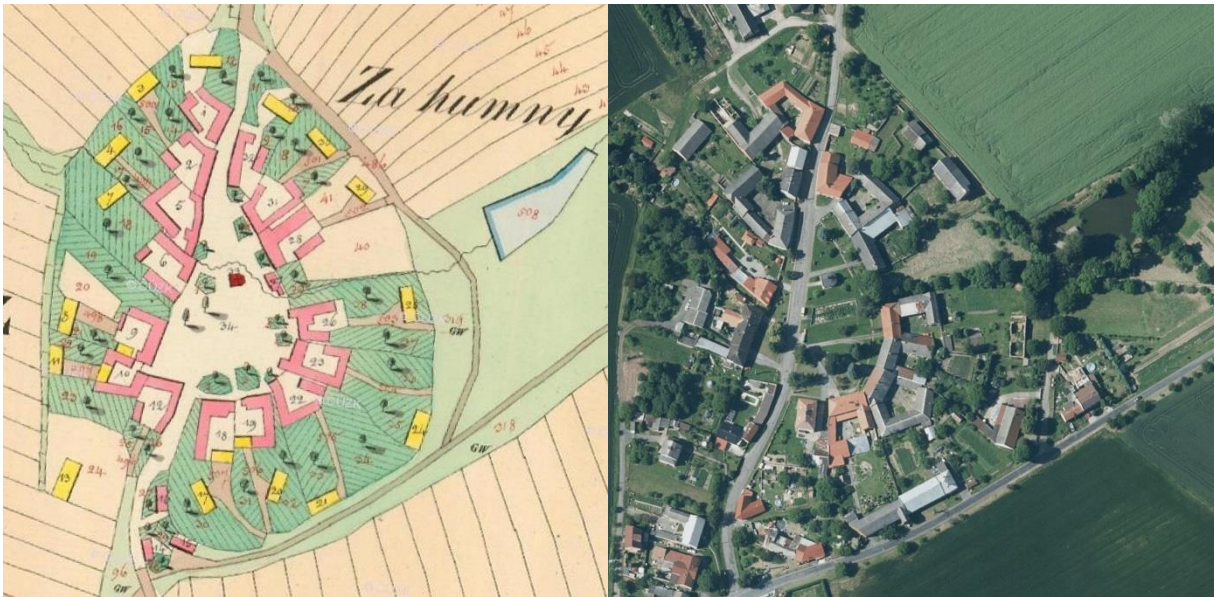
Obr. 16 Suchonice v letech 1833 (vlevo) a 2014 – návěsní vřetenovitá (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 17 Svěsedlice v letech 1833 (vlevo) a 2014 – návěsní vidlicovitá (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 18 Tršice v letech 1830 (vlevo) a 2014 – město s vidlicovým náměstím (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 19 Vacanovice v letech 1830 (vlevo) a 2014 – návěsní kyjovitá (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Obr. 20 Zákřov v letech 1830 (vlevo) a 2014 – ulicová (zdroj: CPO a ČÚZK, 2015)

Následující metodiku uvádí Magistrát města Olomouce (2014):

- *„Sídla s vysokou mírou zachovalosti:*
Sídla se zachovaným či mírně narušeným stavebním fondem (hanáckými statky) a zachovanou či mírně narušenou historickou strukturou zástavby. Je zachována struktura návsi a kompaktnost historické zástavby a zahrad, novodobá zástavba je oddělena od historické struktury.
- *Sídla s průměrnou mírou zachovalosti:*
Sídla s dochovaným i narušeným stavebním fondem a historickou strukturou zástavby, do které velkou měrou pronikla novodobá zástavba ve formě především individuální a plošné obytné či rekreační výstavby a stavby zemědělské či průmyslové. Původní urbanistický typ je alespoň částečně čitelný.
- *Sídla s nízkou mírou zachovalosti:*
Sídla, u nichž lze identifikovat historické jádro s dochovanou (často vysoké míry zachovalosti) strukturou zástavby. Navazující plošná zástavba, která sídelní jádro prakticky pohlcuje a celkovou siluetu sídla znehodnocuje.“

Podle ní jsou Hostkovice hodnoceny jako sídlo s průměrnou zachovalostí, Tršice jsou klasifikovány jako sídlo s vysokou až průměrnou mírou zachovalosti a Lipňany a Zákřov spadají do kategorie sídel s vysokou mírou zachovalosti.

V urbanistickém vývoji Tršic má specifické postavení tvrz – gotická stavba z období mezi lety 1318 – 1339 je poprvé připomínána v roce 1377. Byla postavena na skále a obehána hradbami, valy a vodním příkopem, přes který se pokládal padací most. U tohoto sídla nižší šlechty stával hospodářský dvůr, který byl centrem jejich podnikání. Do značné míry se soustava hospodářských budov, která jej vytvářela a jejíž jednotlivé části v průběhu času často měnily účel využívání, zachovala. Některé gotické prvky jsou zachovány, např. hladomorna. V roce 1532 proběhla renesanční přestavba. Po požáru roku 1865 byly v okolí tvrze a za zámeckým rybníkem rozkopány a rozvezeny valy. Současná podoba zámku je zejména dílem přestavby po požáru roku 1830. Nynější využití zámku zahrnuje obecní úřad i s obřadní síní, knihovnu a muzeum.

Kolem roku 1502 se začíná vytvářet tršické panství. Roku 1526 byly Tršice v majetku písaře zemských desek Jiřího Žabky z Limberka povýšeny na městečko, což je přelomový moment ve vývoji tohoto sídla. Byla jim přiřknuta některá práva, jež obnáší tento statut a také znak městečka – půl žlutého na modrém podkladu a žlutou žabku. Tento počin umocnil a byl jím právně vyjádřen skutečný stav, kdy se někdejší vesnice, postupně stávala centrem panství i administrativním i ekonomickým střediskem blízkého okolí. (J. Bartoš a kol., 1984). Význam události je docenován především v posledních letech, kdy na návsi mezi kostelem a zámkem byla v roce 2009 na popud vedení obce zřízena obrovská socha žáby (S. Kamenský, 2013), která se stala jejím symbolem. Žába jako symbol nechybí na mnoha společenských nebo sportovních akcích. Např. místní ženský oddíl v kopané nese jméno Žabky Tršice (OÚ Tršice, 2014). Roku 1568 se tršické panství stává majetkem Olomoucké

kapituly, se kterou jsou ať už administrativně nebo ekonomicky spojena všechna sídla ve vymezeném území.

Císařské povinné otisky ukazují, že základem urbánní struktury byly dvě rovnoběžné řady usedlostí, které sledují okraj říční nivy, mezi nimi, byly poměrně rozsáhlá zamokřená místa s možností záplavy. K. Kuča (2008) uvádí, že je možné, že západní řada vznikla až po roce 1526 jako tržiště nově povýšeného městečka.

Významnější změny ve vzhledu Tršic nastaly ve 2. polovině 19. stol. Od 60. let s nástupem chmelářství začíná postupný hospodářský a kulturní rozvoj končící přeměnou vesnického rázu Tršic na městský a posílením jejich střediskového postavení s obslužnou funkcí²⁸ pro okolní vesnice, a to i díky nově zakládaným institucím. Byl také vysazen park a hájek za Horním mlýnem a pak i řada lip podél cesty v Chaloupkách nad levým břehem Olešnice. Tato čtvrť, kde se tradičně usazovali domkaři a bezzemci, zaznamenává v tomto období výraznější růst. Byla také dokončena zástavba domů na náměstí menšími, především řemeslnickými a kupeckými domy.

U starého kostela tradičně stával hřbitov, který byl kvůli nařízením Josefa II. přesunut ke kapli svaté Kunhuty nedaleko Dolního rybníka. Ta je středověkého stáří²⁹, v minulosti bez prstence stromů, který byl vysazen až v první polovině 20. stol. V roce 1857 byl otevřen současný hřbitov na Kříbech.

V roce 1906 se stal dominantou obce kostel Narození Panny Marie, který byl na rozdíl od svého východně orientovaného³⁰ gotického předchůdce usměrněn k severu, což bylo vzhledem ke kompozici náměstí vhodnější. Důvodem výstavby byla nedostatečná kapacita starého kostela pro asi 3 400 věřících v tehdejší farnosti. Další významnou stavbou centrální části městyse byla radnice postavená roku 1861, přestavená v r. 1931.

Okrašlovací spolek se v Tršicích zasloužil o rozšíření zeleně – v roce 1905 byla vysázena kaštanová alej, v roce 1907 upraveno náměstí, v roce 1912 místo na Husí křivdě (OÚ Tršice, 2014), upravil výletní místo Na kopci, kde byly roku 1919 vysazeny 2 lípy na oslavu vzniku republiky, a místu byl dán název Sad Svobody. Roku 1928 byl vysazen stromovým sad pod lesem u Zákřova a straň nad Prostředním mlýnem, která byla nazvána Jubilejním sadem (k 10. výročí vzniku ČSR).

Za 1. republiky si Tršice udržují střediskové postavení, jsou typickým zemědělským sídlem s maloměstským řemeslným zázemím. Rozrůstá se nabídka služeb, od roku 1927 se staví letní cvičiště, nyní fotbalové hřiště, r. 1939 je vybudován bazén, městečko je navštěvováno turisty a to i díky blízkosti lesů. Bohatá kulturní činnost dle OÚ Tršice (2014) přesahovala úroveň i rozsahem okolní sídla s obdobným počtem obyvatel.

V 60. a 70. letech obec začala stagnovat a již nikdy nedosáhla postavení, kterého měla před II. světovou válkou, a to i přes vytvoření tzv. střediskové obce Tršice. To ovšem nezastavilo

²⁸ Zajímavostí je výstavba malých minerálních lázní v tomto období.

²⁹ K tomuto tvrzení OÚ Tršice (2014) vedou nepřímé důkazy jako zasvěcení sv. Kunhuty, východní orientace a styl výstavba zahrnující funkci útočiště. P. Konečný a kol. (1999) však dobu vzniku stavby určují do 19. stol. Podle obce Tršice (2012) je písemně doložena její existence roku 1691.

³⁰ U dříve stavěných kostelů to byla běžná praxe.

socialistické budovatelství – začíná výstavba bytových jednotek v lokalitě Pod Chrástkou. Od roku 1982 si místní JZD staví novou administrativní budovu.

V polovině 90. let vzniká podnik S+C ALFANAMETAL, který je největším zaměstnavatelem³¹ v obci. V posledních letech bylo hned vedle kaštanové aleje vybudováno multifunkční hřiště, mezi Tršicemi a Zákřovem byl vybudován jezdecký areál Hostinův důl, u hřiště stojí vysílač.

Obdobným počtem obyvatel jako Tršice disponují a i v minulosti disponovaly Doloplazy. Skutečnost je historicky zřejmě podmíněna stejně jako v případě Tršic udělením některých práv roku 1592. Nikdy však nenabýly takového střediskového postavení jako Tršice, až ve 20. stol. se stávají spádovou oblastí některých menších okolních vsí (včetně Svěsedlic). Roku 1719 jsou Doloplazy prodány Alexovi Buntschovi. Odtud pojmenování části Bunčovice, kde stávalo panské sídlo, v Josefském katastru označeno jako zámek, které zaniklo v polovině 19. stol.

Roku 1906 byla zřízena pila s pumpařstvím a tesařstvím. Na přelomu 19. a 20. stol. se Doloplazy významněji rozrůstají. SV od obce nedaleko silnice Kocourovec – Daskabát stával větrný mlýn až do roku 1923. Roku 1896 střídá kapli sv. Urbana na jejím místě kostel sv. Cyrila a Metoděje, téhož roku je postavena fara a hřbitov (J. Bartoš a kol., 1983).

Doloplazy jsou urbanistickou výjimkou mezi vesnicemi zájmového území, neboť vytvořily nové centrum JZ od původní návsi (ÚP Doloplazy, 2001), návsní prostory jsou tak vlastně dva. Aktuálně (2015) probíhá výstavba rekreačního areálu JZ od obce.

Existence současného Zákřova je spojena s hospodářským dvorem, kterým Olomoucká kapitula nahradila zaniklou vesnici Zákřovice³² po roce 1568. Jeho rozparcelování pro novousedlíky v roce 1787 je počátek Zákřova (M. Bém, 1999). Stává se tak jednou z osad, které vděčí za vznik raabizaci, což se odráží v jeho nezvyklé půdorysné struktuře. Proces vylidňování se zde nezastavil ani po roce 1989.

Obdobně jako v Zákřově byl i v Suchonicích vrchnostenský dvůr zřízený Olomouckou kapitulou roku 1786 rozparcelován mezi poddané, k tomuto aktu se ale na rozdíl od Zákřova neváže vznik obce samotné. Od roku 1929 mají Suchonice kostel, hřbitov i faru. Před výstavbou chodili Suchoničtí do kaple sv. Floriána, která stávala na návsi mezi školou a pohostinstvím (E. Navrátilová a J. Vidlička, 2003).

V menších obcích se stávaly důležitými budovami školy jako např. škola v Lipňanech z roku 1888, jež sloužila i vacanovickým dětem, nebo hostince³³, které se stávaly centrem společenského života jako např. v Hostkovicích z roku 1880.

³¹ Zaměstnává kolem 80 pracovníků.

³² Obec Tršice (2012) ale uvádí, že dvůr byl pozůstatkem zaniklých Zákřovic.

³³ Oba objekty v současnosti chátrají.

V této obci byla v roce 1932 zřízena originální stavba tzv. Plaviska k plavení koní, u kterého nyní stojí letitá vrba. Sloužilo také jako zdroj vody pro parní lokomobily k pohonu mlátiček. Od roku 2004 se rozvíjí výstavba na dvou lokalitách, v jednom případě jde o developerský projekt.

Počet domů ve Vacanovicích se po celé 19. stol. pohyboval kolem 20, až po roce 1920 se začaly stavět i domy malozemědělců, nájemní dům s byty i vilky. Vacanovice byly počátkem 20. stol. pokládány za vesnici bohatou (obec Tršice, 2012), což souviselo s uvědomělostí a pokrokovostí místních občanů na konci 19. stol. (V. Nešpor, 1923). Dosvědčují to některé nákladně postavené hospodářské budovy z této doby nebo i stavba Betlémské kaple roku 1930 s přílehlým hřbitovem u silnice do Svěsedlic, která byla postavena kvůli odklonu velké části místního obyvatelstva od římskokatolické církve po roce 1920. V 70. letech bylo u rybníka zřízeno výletišťe, kde se dosud konají různé zábavy a hasičské soutěže.

V Přestavlkách na dochovanou historickou strukturu těsně navazují dvě rekreační lokality, jednou je uzavřená chatová osada se zděnými chatami, která vznikla na konci 70. let, mladší zahrádkářská kolonie se zahradními domky je druhou lokalitou.

6. 2 IDENTITA KRAJINY

6. 2. 1 *Etnografie*

Vesnice ve vymezeném území byly typicky české. Ostatní národnosti (zejména Němci) byly zastoupeny jen jednotlivci nebo malými skupinkami. Výjimkou byl Zákřov, který osídlilo více než 2/3 německých kolonistů (OÚ Tršice, 2014).

Vymezené území náleží k etnografické oblasti Haná s typickým středomoravským (dříve hanáckým) nářečím (S. Utěšený, 1981), pro kterou je příznačná zemědělská tradice. Úrodnost půdy, kterou je tradice podmíněna, se odráží na bohatě zdobených hanáckých krojích. Haná je spojena s rovinnými nížinnými oblastmi Hornomoravského úvalu (T. Jiříčková, 2008). V Doloplazech působí od roku 1969 národopisný soubor Olešnica (J. Bartoš a kol., 1983), díky kterému byl zvyk svatodušní obřadní objížd'ky – jízdy králů v roce 1977 obnoven a od té doby je každoročně připomínán (obec Doloplazy).

6. 2. 2 *Události II. světové války*

Druhá světová válka poznamenala obyvatele vymezeného území až na jejím samém konci, kdy byly jednotkami SS a Vlasovců provedeny protipartizánské razie na Zákřově (19 obětí) a v Přestavlkách (7 obětí), obětem byly následně v obou obcích vystaveny pomníky.

Jednou ze zákřovských obětí byl i v dubnu 1945 osmnáctiletý Otto Wolf, který byl členem židovské rodiny původem z Olomouce, která měla nastoupit na transport do Terezína. Tomu se vyhnula skrýváním v lese Bělá, střídavě je schovávali místní z Tršic i Zákřova. Za téměř 3 roky skrývání se jejich přítomnost v okolí stala téměř veřejným tajemstvím. Zbytky jejich lesní zemljanky jsou dodnes dochovány v lese Bělá (K. Fuksa, 1999), na místě je postaven další pomník.

Význam tomuto příběhu dodává deník, který si mladý Otto začal vést po příchodu do lesního úkrytu – hanácká verze deníku Anny Frankové (L. Kavanová, 2012). Následně vešel deník v známost na mezinárodní úrovni a zachránci a jejich příbuzní byli oceněni izraelskou vládou. Nyní jména³⁴ zachránců Wolfových najdeme v Aleji spravedlivých v Jeruzalémě (OÚ Tršice, 2014). Události 2. světové války, jenž se zrcadlí v pomnících a ojedinelém svědectví podávající Deník Otty Wolfa, dodávají místům jejich svébytný genius loci.

³⁴ Jaroslav Zdařil, Oldřich a Marie Oherovi, Marie a František Zbořilovi, Ludmila Tichá-Chodilová

6. 3 SOUČASNÝ STAV KRAJINY

6. 3. 1 Land use

Po pádu komunismu byly pozemky restituovány a zemědělství prochází procesem transformace. OÚ Tršice (2014) uvádí, že se v Tršicích zcela upouští od chovu dobytka a zůstává jen rostlinná výroba. Kolem roku 2000 se upouští i od chovu prasat a dalších domácích zvířat. Ve většině obcí se rozšířil chov koní a vznikají menší i větší výběhy a jezdecké areály³⁵. Opravdu velkoplošný charakter mají areály v Tršicích nebo Doloplazech.

Tab. 9 ukazuje aktuální využití pozemků dle ČÚZK (2013), u další tab. 10 byla pro výpočet aktuálního land use využita ZABAGED (ČÚZK, 2014c), data z let 1830 – 1833 byla získána výpočtem v prostředí GIS z mapy vytvořené na podkladu CPO. Srovnání dat potvrzuje výše zmiňované vysoké odlesnění krajiny v tomto období, ještě neobnovenou tradici chmelařství, důležitost a vysokou výměru luk a pastvin. Krajina první půle 19. stol. zatím téměř nezná liniovou vegetaci, ta se objevuje jen jako doprovod vodních toků nebo rybníků, kolem cest jen výjimečně v Tršicích. Kategorii „ostatní“ tvoří v této době převážně hlinišťe, jen v katastru Svěsedlic se jedná o močál. Kategorii „ostatní“ roku 2014 tvoří hřbitovy, vodojemy a hřiště, viz obr. 10.

Z dat a z výše zmíněného je jasné, že již v minulosti byla zdejší krajina polního typu, na čemž se nic nezměnilo ani dnes. Zásadním krajino tvorným faktorem byl tedy člověk, což vyjadřuje i výsledek koeficientu antropogenního ovlivnění krajiny dle L. Kupkové in Z. Kučera, I. Bičík, L. Kupková a P. Štych (2011), jehož hodnota 2,1487 značí nadprůměrnou míru antropogenního ovlivnění krajiny člověkem ve vymezeném území. Celorepublikový průměr je 1,04 (L. Kupková, 2009).

$$KAO = \frac{\text{orná půda} + \text{chmelnice} + \text{zastavěná plocha} + \text{ostatní}}{\text{lesy} + \text{nelesní stromová a křovinná vegetace} + \text{zahrady, sady, parky} + \text{TTP} + \text{vodní plochy}} = 2,1487$$

³⁵ V Tršicích byly terénním šetřením zjištěny dokonce 3 takové areály.

Tab. 9 Druhy pozemků ve vymezeném území (období 31. 12. 2013)

obec	Doloplazy	Suchonice	Svésedlice	Tršice
celková výměra (ha)	804	346	303	2 504
orná půda - rozloha (ha)	569	276	252	1 474
chmelnice - rozloha (ha)	33	10	-	60
zahrady - rozloha (ha)	29	8	5	68
ovocné sady - rozloha (ha)	2	-	2	12
trvalé travní porosty (TTP) - rozloha (ha)	33	1	10	57
lesní půda - rozloha (ha)	71	27	3	661
vodní plochy - rozloha (ha)	4	1	3	29
zastavěné plochy - rozloha (ha)	18	5	5	39
ostatní plochy - rozloha (ha)	45	17	23	104
koeficient ekologické stability	0,27	0,16	0,08	0,55

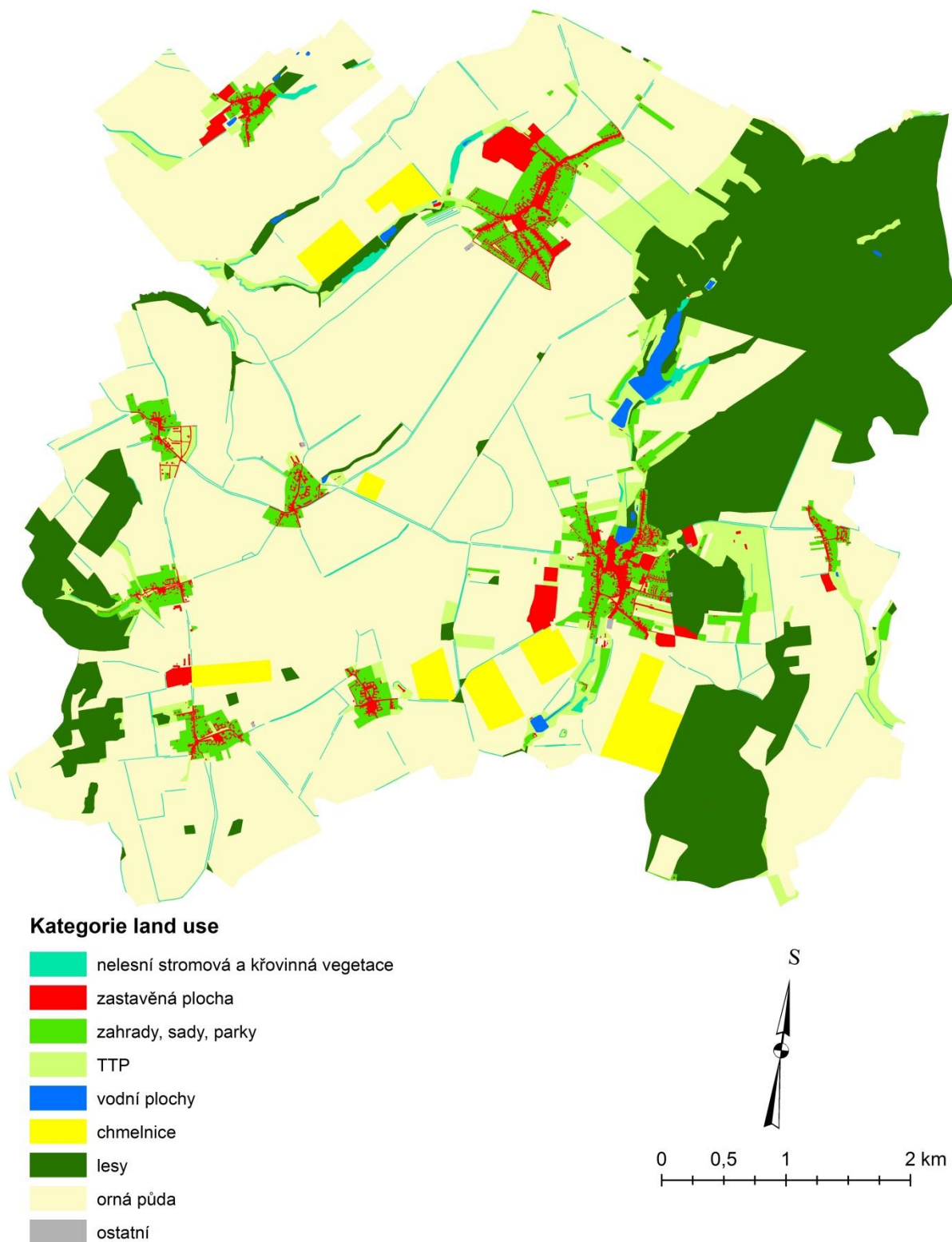
zdroj: ČÚZK (2013)

Tab. 10 Srovnání land use v letech 1830 – 1833 s aktuálním stavem (2013)

kategorie land use	výměra v letech 1830 – 1833 (ha)	výměra v roce 2013 (ha)
orná půda	2 623,6	2 490,5
chmelnice	0,7	112,0
zahrady, sady a parky	63,0	170,3
TTP	291,6	198,8
nelesní stromová a křovinná vegetace	13,9	58,4
lesy	897,0	810,4
vodní plochy	12,0	18,7
zastavěná plocha	45,3	96,4
ostatní	1,7	1,2
součet	3 948,8	3 956,7

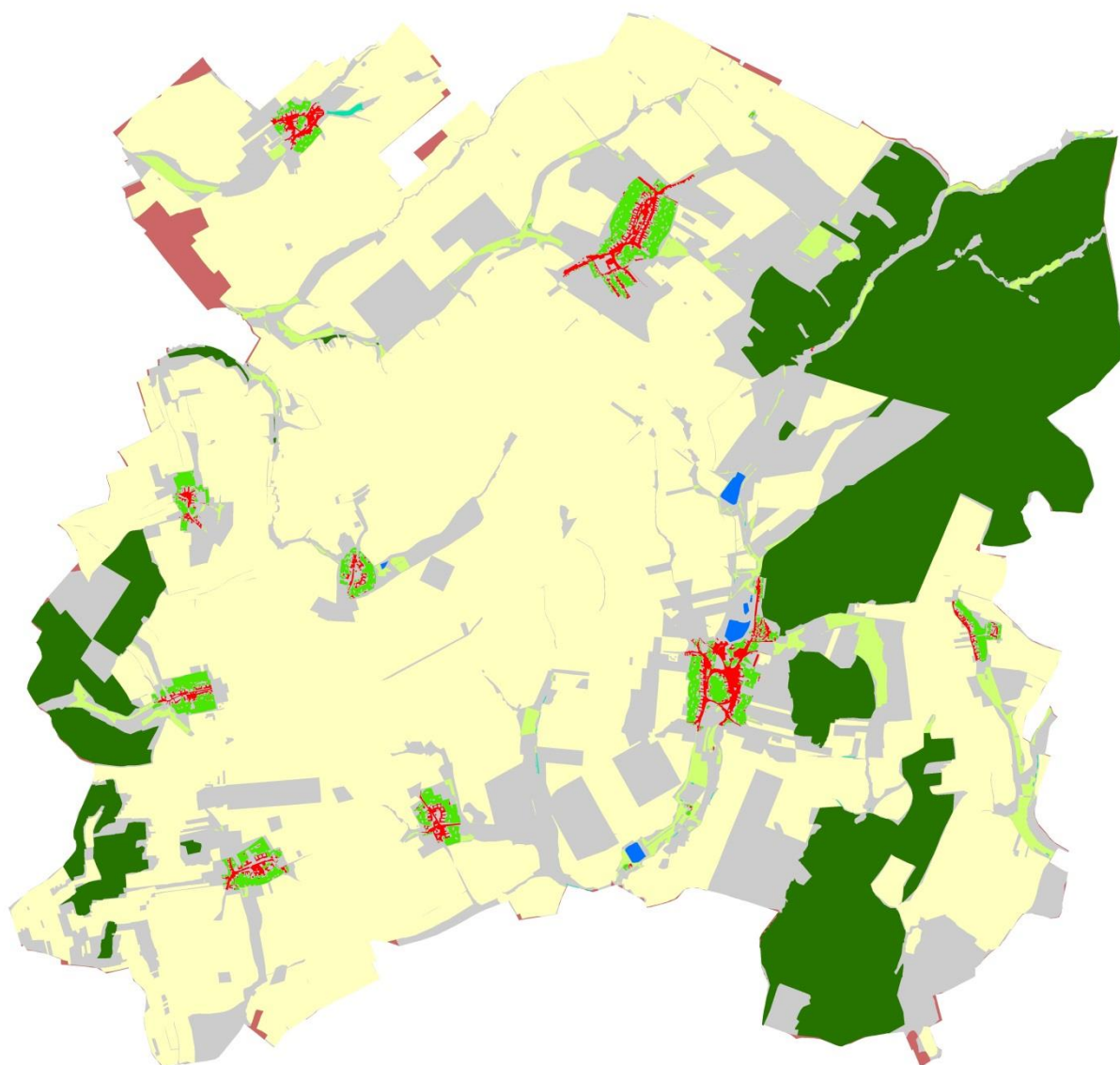
zdroj: M. Češek z podkladů ČÚZK (2014c)

LAND USE V ROCE 2014

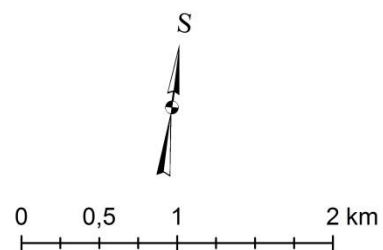
Obr. 21 Land use v roce 2014 (zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK, 2014c)

PLOCHY SE STEJNÝM VYUŽITÍM V LETECH 1830 - 1833 A 2014

Kategorie ploch se stejným využitím

- nelesní stromová a křovinná vegetace
- zastavěná plocha
- zahrady, sady a parky
- TTP
- vodní plochy
- lesy
- orná půda
- plochy s nestejným využitím
- neporovnané plochy kvůli rozdílům ve vedení administrativních hranic

Obr. 22 Plochy se stejným využitím v letech 1830 – 1833 a 2014 (zdroj: M. Češek z podkladů ČÚZK, 2014c a CPO)

6. 3. 2 *Současná síť cest*

Nově vytvořená geometrizovaná síť polních cest je ve větší míře k nalezení v Doloplazech a Suchonicích. Silně geometrizované jsou i lesní cesty, zejména v lese Bělá.

V současnosti vymezeným územím probíhá kromě silnic III. třídy silnice II. třídy č. 436 po trase Kocourovce – Doloplazy – Tršice – Pěňčice. Okrajovými částmi katastru Svěsedlic probíhá rychlostní komunikace R35.

Dle celostátního sčítání dopravy v roce 2010 je silnice II. třídy č. 436 nejméně frekventovanější silnicí vymezeného území a to v úseku Tršice – Doloplazy – Kocourovce s intenzitou dopravy 1 001 – 3 000 vozů za 24 hod. Od Tršic dále směrem na Pěňčice intenzita této silnice klesá na 501 – 1 000 voz/24 h. Se stejnou kategorií intenzity (501 – 1 000 voz/24 h) se setkáme i na silnici III. třídy na úseku Tršice – Vacanovice – Hostkovice – Velký Týnec. Tato statistika je důkazem sledovaného v terénu, že především menší obce jsou velice klidnými a tichými místy bez ruchu z dopravy. Tento klid, který může být narušován především zemědělskou činností a dojížděnkou do/ze zaměstnání, je příznačný především pro historická jádra obcí Suchonice, Přestavlky, Lipňany a Vacanovice. Naopak permanentní hlukovou zátěží pro obyvatele Svěsedlic je rychlostní komunikace R35, kterou za den projede 25 001 – 40 000 vozů.

Ve vymezeném území se nachází díky vhodnému terénu i malé frekvenci dopravy několik cyklostezek v čele s dálkovou Jantarovou stezkou. Nově byla vybudována cyklostezka mezi Doloplazy a Tršicemi.

Turistické trasy jsou zde reprezentovány dvěma zelenými a částí žluté turistické stezky, které procházejí okrajovými lesnatějšími částmi vymezeného území (Seznam.cz, a.s.).

Údolím Loučky, kterým vede i zelená turistická stezka, vede naučná stezka Lesů České republiky, s. p. V okolí Tršic funguje Naučná stezka Otty Wolfa.

V posledních letech znovu povstává tradice poutních cest. V roce 2010 byla otevřena Poutní cesta s naučnou stezkou ze Svatého Kopečku na Svatý Hostýn, která na vymezené území vchází od Velké Bystřice a prochází obcemi Svěsedlice, Vacanovice, Tršice a poté směřuje na Lazníky. V roce 2011 proběhl první ročník tzv. Moravské Compostely, ta zahrnuje výše zmíněnou poutní cestu a dále ji prodlužuje až k Velehradu (Matice svatokopecká, 2006).

6. 3. 3 *Charakter osídlení*

Zákřov od svého novodobého vzniku patří až do roku 1910 Tršicím. V roce 1971 byly k Tršicím připojeny Vacanovice, v roce 1975 Lipňany, Zákřov, Hostkovice, Přestavlky, Suchonice, Doloplazy. Suchonice, Přestavlky a Hostkovice byly sloučeny již na začátku 60. let. Doloplazy se osamostatnily roku 1990 (OÚ Tršice, 2014), roku 1992 je následovaly Suchonice (E. Navrátilová, J.

Vidlička, 2003). Svěsedlice se v roce 1990 po letech integrace k Přáslavicím a posléze k Velké Bystřici rovněž osamostatnily. Administrativní vývoj ukazuje na sociální ucelenost regionu.

Celkový charakter obcí spočívá v zemědělské minulosti, v současnosti dominuje obytná funkce. Ráz sídel proto vyjadřuje kombinaci těchto aspektů, což může dokládat i následující tab. 11, ze které vyčteme, že v priméru (průmyslu) je zaměstnáno nadprůměrné množství místních obyvatel. Nadrepublikové i nadokresní průměry počtu zaměstnaných v průmyslu v kombinaci se silnou vyjížděnkou za prací do jiné obce okresu dokazují jednak to, že místní jsou často zaměstnáni v blízkých průmyslových areálech v Hlubočkách a okolo Olomouce, a za druhé to dokládá obytnou funkci sídel, která je umocňována deurbanizací blízkých měst.

Tab. 11 Důležité atributy zaměstnanosti ve vymezeném území k roku 2011

statistický útvar	počet obyvatel (abs.)	zaměstnaní celkem (abs.)	zaměstnaní v zemědělství, lesnictví, rybářství		zaměstnaní v průmyslu		vyjíždějící do zaměstnání			
			abs.	%	abs.	%	celkem (abs.)	podíl vyjíždějících z celkového počtu zaměstnaných (%)	do jiné obce okresu (abs.)	do jiné obce okresu (%)
Tršice ³⁶	1 576	691	42	6,1	210	30,4	402	58,2	287	71,4
Doloplazy	1 317	599	25	4,2	192	32,1	301	50,3	262	87,0
Svěsedlice	187	91	3	3,3	28	30,8	52	57,1	45	86,5
Suchonice	166	70	5	7,1	23	32,9	46	65,7	38	82,6
okres Olomouc	230 408	103 220	2 982	2,9	24 704	23,9	50 136	48,6	20 359	40,6
ČR	10 436 560	4 580 714	124 284	2,7	1 161 216	25,4	2 062 124	45,0	596 686	28,9

zdroj: ČSÚ (2011) a M. Češek

Reálným dokladem tohoto procesu je developerský projekt v Hostkovicích. Růst počtu obyvatel i nových domů a bytů je protiváhou vylidňování venkova v éře komunismu. Z tab. 12 je patrné, že nastartovaný novodobý růst obyvatelstva je ignorován pouze periferním Zákřovem. Rychlejší růst obyvatelstva Doloplaz oproti Tršicím je pravděpodobně způsoben výhodnější polohou vůči dopravní síti.

³⁶ včetně místních částí

Tab. 12 Vývoj počtu obyvatel v sídlech vymezeného území v období 1869 - 2011

obec	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011 ³⁷
Tršice	969	1 059	1 123	1 190	1 170	1 146	1 183	1 042	1 097	1 046	1 031	957	971	1 040
Hostkovice	142	133	164	183	184	201	204	132	134	119	117	100	110	124
Lipňany	166	176	184	196	236	231	198	189	171	158	150	116	121	130
Přestavlky	216	201	210	266	285	238	223	184	179	146	107	96	114	119
Vacanovice	140	125	152	176	202	197	195	164	157	147	156	130	141	143
Zákřov	174	195	204	191	175	181	181	116	139	122	119	95	88	85
Doloplazy	896	864	886	940	1 101	1 112	1 111	992	1 066	1 095	1 045	1 108	1 199	1 317
Svésedlice	255	208	268	297	283	314	315	206	207	202	198	172	181	187
Suchonice	268	302	319	314	328	284	293	242	244	194	199	156	151	166

zdroj: ČSÚ (2006)

Je samozřejmostí, že v těchto velikostních skupinách obcí zcela převažují rodinné domy. Tab. 13 ukazuje vysokou míru neobydlených bytů. Většina obcí svých velikostních maxim dosáhla na počátku 20. stol. Novodobý růst obyvatel je spojen spíše s výstavbou novostaveb než s rekonstrukcí, názorným příkladem toho jsou Doloplazy. Proto některé stagnující části zbytku obcí nebo Zákřov celý vzbuzuje dojem „města duchů“. Velmi dobře zachovaná jádra obcí se promítají do ukazatele podílu obydlých bytů podle období výstavby domu, viz tab. 13.

Tab. 13 Charakter bytové výstavby

statistický útvar	podíl neobydlených bytů z celkového počtu bytů (%) k 26. 3. 2011	podíl bytů v rodinných domech z celkového počtu bytů (%) k 26. 3. 2011	podíl obydlých bytů podle období výstavby domu (%)				
			do roku 1919	1920 - 1970	1971 - 1980	1981 - 2000	2001 - 2011
Tršice	19,9	86,3	17,7	32,5	18,9	19,6	9,5
Doloplazy	11,7	94,2	13,7	31,6	14,7	27,4	11,2
Svésedlice	24,4	98,4	21,0	35,5	17,7	12,9	9,7
Suchonice	18,2	93,7	19,0	54,0	6,3	14,3	6,3
okres Olomouc	10,6	45,3	10,1	34,5	18,8	24,6	10,3
ČR	13,7	43,7	9,1	35,9	20,1	23,7	8,9

zdroj: ČSÚ (2011) a M. Češek

³⁷ Kvůli absenci údajů ČSÚ při Sčítání lidu, domů a bytů 2011 o počtu obyvatel v místních částech Tršic, byla pro tyto využita data k 31. 12. 2011 ze stránek obce. Pro Doloplazy a Svěsedlice je rozhodujícím okamžikem půlnoc z 25. na 26. března 2011.

6. 4 INDIKÁTORY KULTURNĚ-HISTORICKÝCH HODNOT

Vymezené území disponuje mnoha drobnými sakrálními stavbami a dalšími hodnotnými objekty, viz příloha 2. Některé jako dochované chmelařské objekty jsou významnými doklady tradic a lidového stavitelství a aspirují na vstup mezi památkově chráněné objekty. Těmi dle NPÚ na vymezeném území zatím jsou:

- boží muka u J zdi kostela sv. Cyrila a Metoděje (Doloplazy)
- kamenný kříž u hřiště (Doloplazy)
- kostel Narození Panny Marie (Tršice)
- venkovská usedlost č. p. 18 (Tršice)
- venkovská usedlost č. p. 41 (Tršice)
- zámek na návrší nad obcí s areálem parku (Tršice)
- dřevěná zvonička naproti domu č. p. 7 (Zákřov)
- socha sv. Jana Nepomuckého na návsi (Lipňany)
- kaple sv. Praxedy na návsi (Vacanovice)
- socha sv. Jana Křtitele u silnice na Hostkovice (Vacanovice)
- pomník umučených r. 1945 naproti č. p. 38 (Přestavlky)
- smírčí kříž (Svésedlice)
- boží muka při polní cestě na Kocourovec (Svésedlice)

7 PROSTOROVÉ VZTAHY A ESTETICKÉ HODNOTY

7.1 POHLEDOVÁ OSA SÍTĚ MARIÁNSKÝCH KOSTELŮ

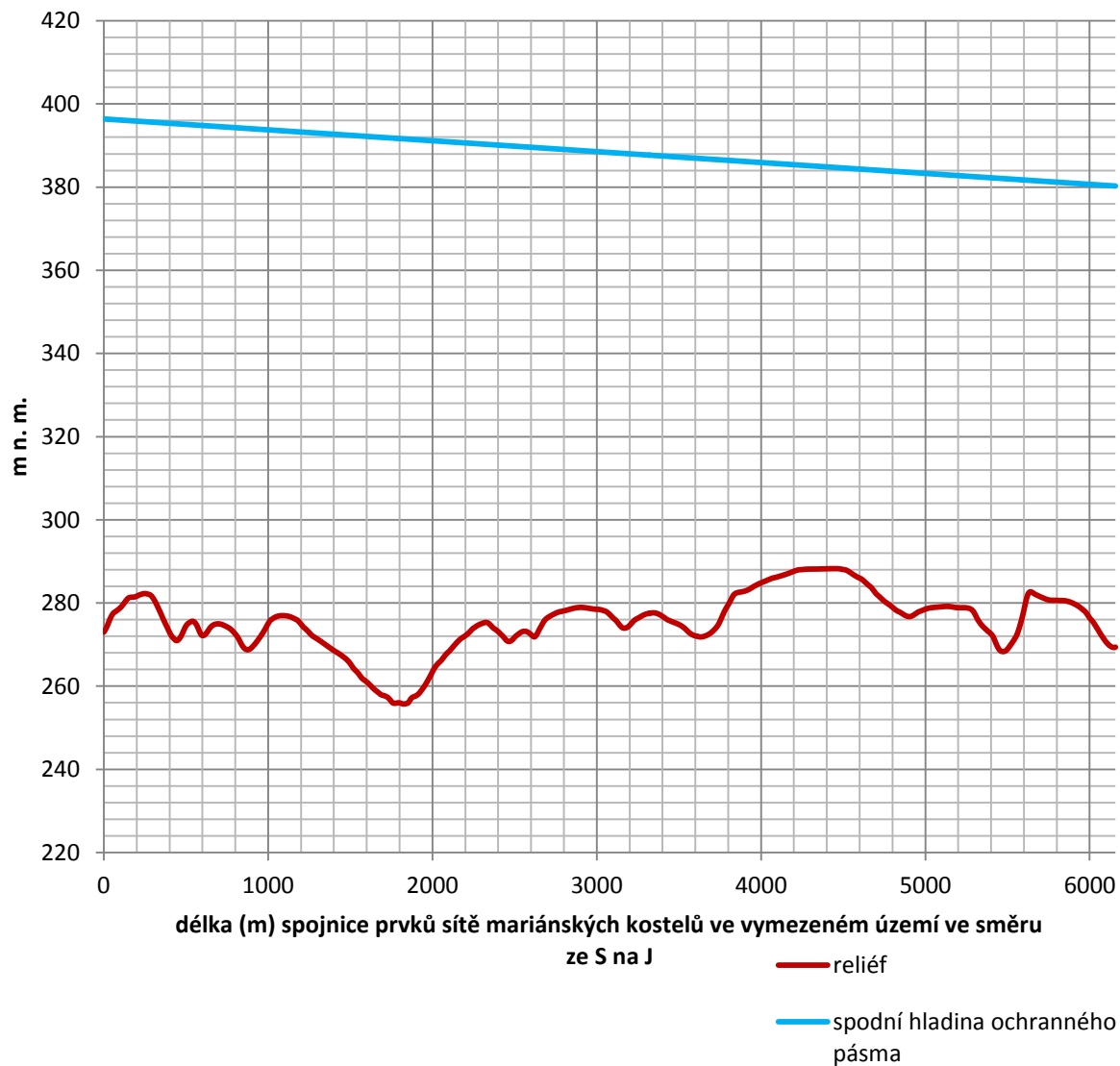
Vymezené území protíná pohledová osa sítě mariánských poutních míst v čele s dominantou baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku. Jedná se o převážně v baroku vytvořenou ojedinelou soustavu 23 navzájem pohledově propojených kostelů s mariánským zasvěcením. Tyto pohledové osy vyžadují ochranu průhledů povětšinou pouze kostelních věží, ze země jsou kostely pozorovatelné pouze a právě z terasy baziliky na Sv. Kopečku. Vizualní provázanost kostelů výrazně závisí na atmosférické dohlednosti. Územní studie kulturních krajinných oblastí KKO01 – KKO12 na území Olomouckého kraje³⁸ navrhuje v územních plánech obcí vymezit ochranné pásmo 20 m na každou stranu, ale až 10 m pod kótu nejvyšší části chrámu. V tomto koridoru by neměla být žádná stavební ani stromová clona.

Ve Staré vsi je Kostel Nanebevzetí Panny Marie z 19. stol. sice ve směru pohledové osy o azimutu 338,2° zastíněn stromy³⁹, ale díky výšce kostelu, která je dle Magistrátu města Přerova (2008) 60 m, a konfiguraci terénu zeleň do ochranného pásma nezasahuje. Odvozením nadmořské výšky kostela ze Základní mapy ČR 1:10 000 (ČÚZK, 2014a) a připočtením 50 m dostaneme nejnižší bod hladiny ochranného pásma pohledové osy ve výšce 335 m n. m. Pomocí goniometrických funkcí bylo zjištěno, že hladina bude stoupat pod úhlem 0,1501° (= 0°9'0,36") k bazilice na Sv. Kopečku, kde se nachází její koncový bod ve výšce 413 m n. m., výška věže je dle T. Krejčího (2007) 45 m. Celková vzdálenost mezi danými body je 29 769,5 m.

Nejnižší bod spodní hladiny ochranného pásma se ve vymezeném území nachází na mírné elevaci mezi Vacanovicemi a Lipňany, kterými osa prochází, ve výšce 96,45 m nad povrchem, viz obr. 24. Do těchto výškových úrovní by mohla zasáhnout snad jen stavba větrné elektrárny, což není vzhledem k převažujícím povětrnostním podmínkám příliš reálné.

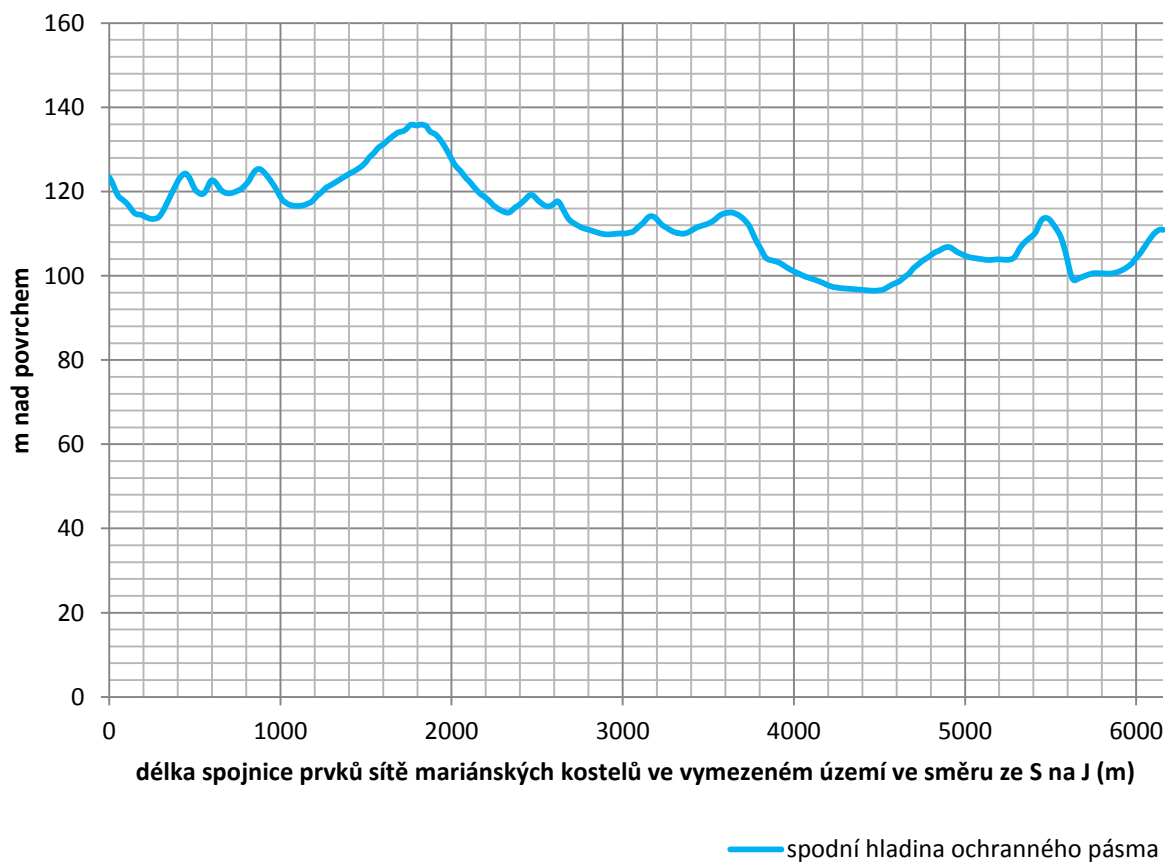
³⁸ konkrétně KKO08 - Kulturní krajina oblasti Svatý Kopeček a síť mariánských kostelů
³⁹ terénní mapování

Spodní hladina ochranného pásma pohledové osy sítě mariánských kostelů

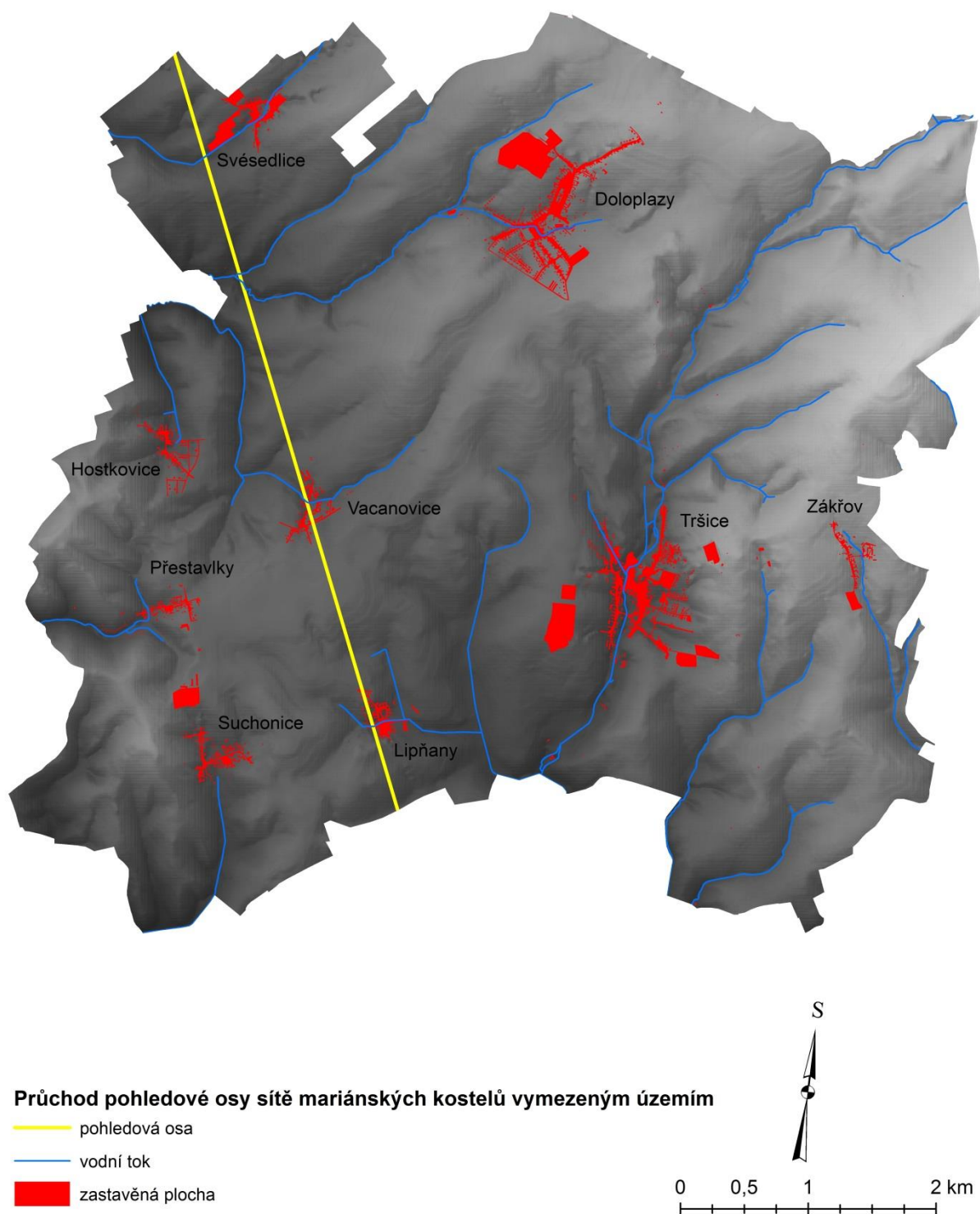
Obr 23 Spodní hladina ochranného pásma pohledové osy sítě mariánských kostelů (zdroj: M. Češek)

Výška spodní hladiny ochranného pásma pohledové osy sítě mariánských kostelů nad vodorovným zarovnaným povrchem

Obr. 24 Výška spodní hladiny ochranného pásma pohledové osy sítě mariánských kostelů nad vodorovným zarovnaným povrchem (zdroj: M. Češek)

POHLEDOVÁ OSA SÍŤE MARIÁNSKÝCH KOSTELŮ

Obr. 25 Pohledová osa sítě mariánských kostelů (zdroj: M. Češek z podkladů ČÚZK, 2014c, 2014d a 2015)

7. 2 ANALÝZA POHLEDOVÉ EXPONOVANOSTI

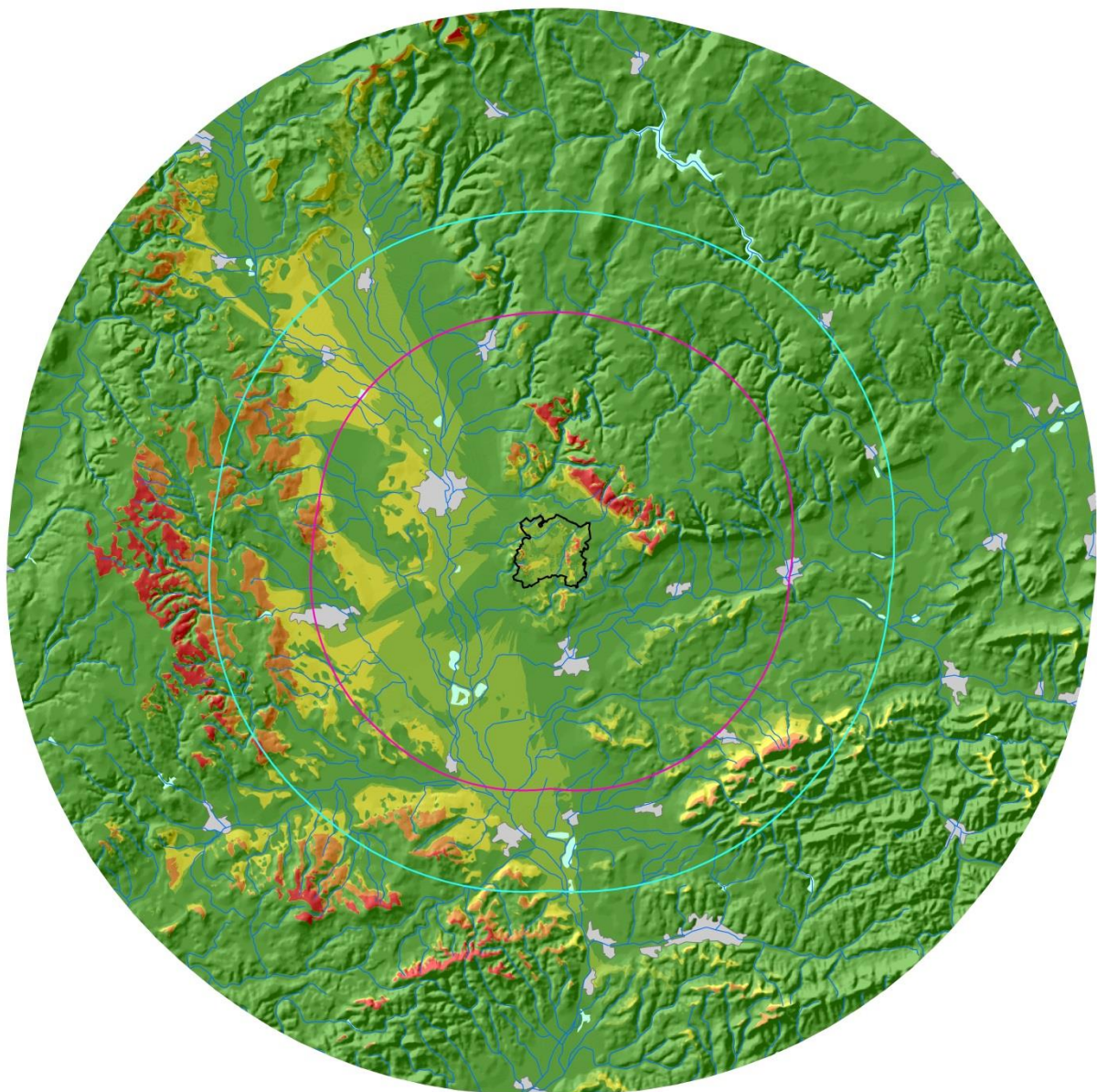
Hlavním úkolem analýzy pohledové exponovanosti je zjistit veduty a horizonty tvořící krajinnou scénu při dálkových i bližších pohledech.

Samotný Sv. Kopeček je z vymezeného území pozorovatelný z mnoha míst, viz příloha 8, nachází se totiž v zóně vysoké pohledové exponovanosti pro vztažnou plochu vymezeného území a jeho obalové zóny 1,3 km, viz obr. 26. Nejvyšší pohledovou exponovanost v širším okruhu představuje lomový svah Oderských vrchů, který je také z výrazných orografických celků nejbližší. Na západě se otevírají při dobré dohlednosti pohledy na Drahanskou vrchovinu, na jihu pak na Litenčickou pahorkatinu a Chříby, jihovýchodním směrem jsou výrazné svahy Hostýnských vrchů.

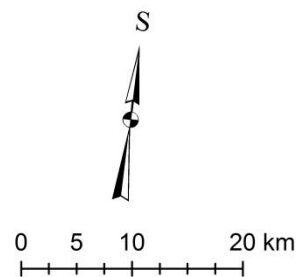
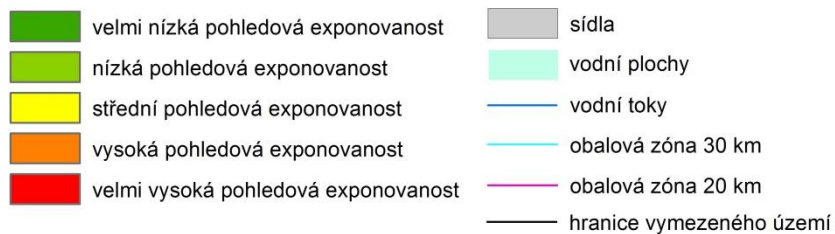
Z obr. 26 lze vyčíst i horizonty těchto geomorfologických jednotek, které se nacházejí na odvrácené straně na rozhraní velmi vysoké, popř. vysoké pohledové exponovanosti a velmi nízké pohledové exponovanosti, což znamená, že dané území se nachází již za horizontem a není vidět.

Vizuální exponovanost vymezeného území ukazuje obr. 27. Nepřiliš překvapivě vykazuje nejvyšší pohledovou exponovanost hřbet Čekyňské pahorkatiny táhnoucí se severojižním směrem při východním okraji vymezeného území. Při západním okraji to jsou rozsochy Chlumu a Příhon, které společně vytváří regionální horizonty. Obr. 27 také dokazuje velkou exponovanost liniové vegetace plochého reliéfu.

POHLEDOVÁ EXPONOVANOST V OBALOVÝCH ZÓNÁCH 20, 30 A 50 KM

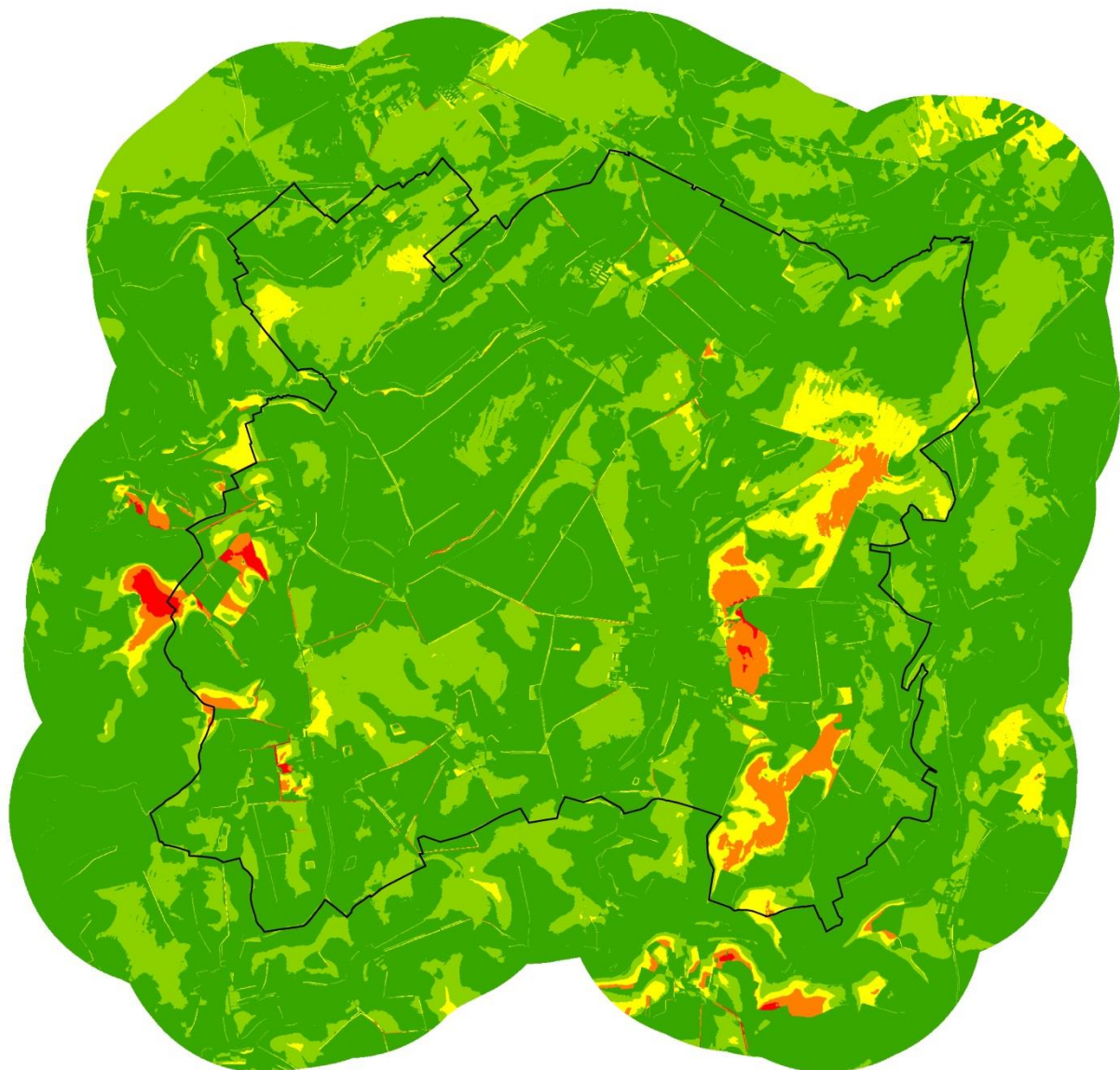

Pohledová exponovanost do 50 km od hranic zájmového území

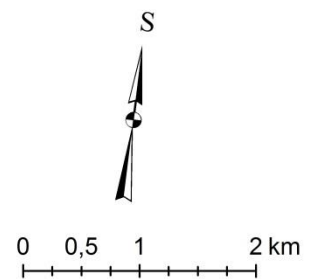
Obr. 26 Pohledová exponovanost v obalových zónách 20, 30, a 50 km (zdroj: M. Češek z podkladu ARCDATA PRAHA)

POHLEDOVÁ EXPONOVANOST

Kategorie pohledové exponovanosti

- velmi nízká pohledová exponovanost
- nízká pohledová exponovanost
- střední pohledová exponovanost
- vysoká pohledová exponovanost
- velmi vysoká pohledová exponovanost
- hranice vymezeného území

Obr. 27 Pohledová exponovanost (zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK, 2014c a 2014d)

7.3 ANALÝZA KRAJINNÉ SCÉNY

Krajinná scéna ve vymezeném území je charakteristická dvěma úrovněmi. Jednu úroveň tvoří pohledově uzavřená nehluboká údolí, kterou lze s jistými výhradami považovat za „krajinný suterén“ tak jak tento pojem chápe LÖW & spol., s r.o. (2009). Druhou představují nadhledy otevřené krajinné scény na okolních svazích a hřbetech, které díky velkému odlesnění a charakteru plochého reliéfu převažují. Tento rozdíl dobře vystihují zóny citlivosti na obr. 29 níže. Některé vyvýšeniny jsou místy dalekosáhlých výhledů do krajiny. Kromě Sv. Kopečku se z vymezeného území otevírají pohledy na další významná místa nebo stavební objekty. Na JZ okraji katastru Svěsedlic najdeme významné výhledové místo, z něhož lze shlédnout velkou část Hornomoravského úvalu včetně celé Olomouce. Dalšími významnými výhledovými místy na vymezeném území jsou vrch Příhon a zdánlivě nenápadná vyvýšenina JV od Doloplaz při lese Bělá. Z obou těchto bodů je možné pozorovat velkou část vymezeného území.

Z katastru Zákřova zase pozorujeme větrný mlýn v katastru Lazníček, který se v krajinné scéně uplatňuje jako kulturní dominanta. Jinými kulturními dominantami, které svým vizuálním vlivem zasahují na vymezené území, na kterém se nenacházejí, jsou kostel sv. Petra a Pavla v Pěňčicích a kostel Narození Panny Marie ve Velkém Týnci a samozřejmě bazilika Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku. Prvky nacházejícími se ve vymezeném území, jež mají atributy kulturních dominant, jsou:

- kostel Narození Panny Marie v Tršicích;
- zámek Tršice;
- kostel sv. Václava v Suchonicích;
- kostel sv. Cyrila a Metoděje v Doloplazech;
- Betlémská kaple u Vacanovic.

Současné rozložení liniové zeleně v okolí Betlémské kaple, která je nevysokou dominantou, značně omezuje její vizuální uplatnění, je pozorovatelná pouze v přibližném azimutu 250 – 340°. Vedlejšími prostorovými akcenty s pozitivním účinkem jsou:

- komín bývalé mlékárny ve Vacanovicích;
- pila v Doloplazech.

V lokálním měřítku lze stejně smýšlet snad i o bývalé zemědělské škole v Tršicích. Za přírodními dominantami jsou:

- vrch Příhon v katastru Svěsedlic
- topolová alej při silnici Doloplazy - Kocourovec

Dříve se v krajinné scéně dominantně projevovaly i mohutné stavby žaluziových sušáren chmele s postranní věží. V současných měřítkových vazbách obcí, kdy bývalé sýpky jednotlivých stavení byly přestaveny v další patro a stavba se tak celkově zvýšila, již tak dominantně nepůsobí. Navíc některé

novostavby se sušárnám svou výškou téměř dorovnávají. I přesto se v krajinném uplatňují, protože jsou umístovány při okrajích sídel a tvoří tak podstatné součásti jejich vedut.

Krajinná scéna vymezeného území je kompilací zejména reliéfu pahorkatiny, dlouhodobě kultivované krajiny s převahou zemědělského využití s velkoplošnou strukturou velkých bloků orné půdy ale harmonického zapojení sídel s převážně harmonickým měřítkem zástavby do krajinného rámce a nakonec i množství zeleně – zahrad a sadů kolem sídel.

Ve vymezeném území působí novostavby velmi rušivě při porovnání s harmonickým zapojením obcí do krajinného rámce, kdy jsou jejich historická jádra situována do mělkých pramenných sníženin nebo do údolí Olešnice v případě Tršic. Harmonii přispívá obehnutí vesnic rozsáhlými zahradami včetně menších sadů při jejich okrajích. Naopak novostavby jsou často umístovány na okraje vesnic vně pramenných sníženin, což jsou v případě KP1 a KP2 značně exponované polohy na pokraji sprašové plošiny, nebo do kontaktu s historickou strukturou v jádrech vsí, kde tak jsou značně kontrastní. Novostavby navíc po nějaký čas nebývají obehnány zahradami, které by zlepšovaly zapojení těchto staveb do krajinného rámce. Dá se u nich také předpokládat výsadba spíše okrasných než tradičních užitkových druhů zahrad. V případě socialistické bytové výstavby pokud zahrady existují tak jen nevelké a neschopné harmonizační funkce.

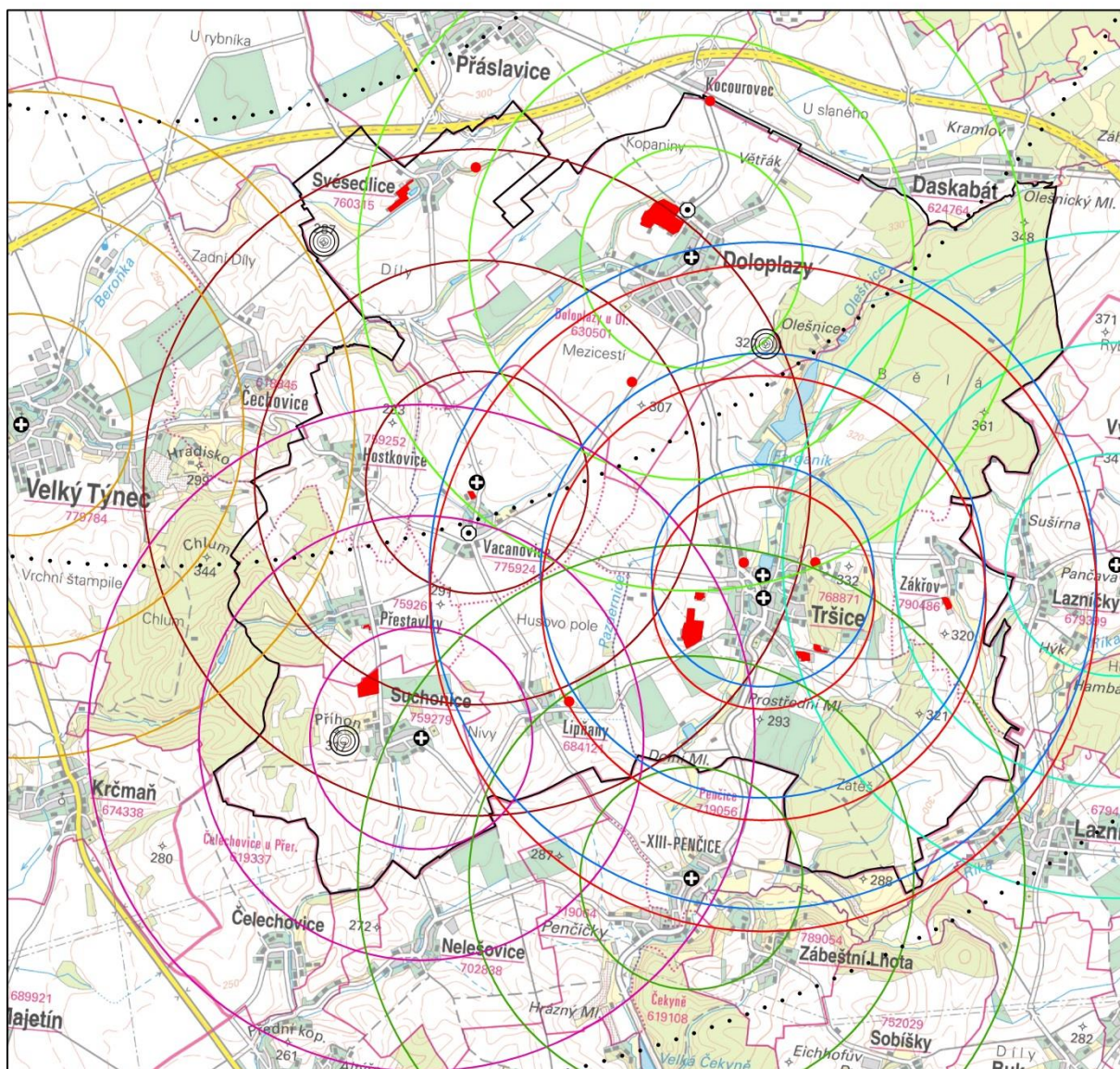
Rušivými prvky krajinné scény ve vymezeném území jsou areály bývalých JZD, ať už stále fungující, opuštěné nebo s novým využitím, nebo průmyslové areály. Nejsilněji (nejrušivěji) působí na vyvýšenině umístěný areál JZD v Doloplazech a opět vizuálně značně exponovaná stále fungující novodobá sušárna chmele v Tršicích, která je velmi nápadná např. i z rozhledny v Přáslavicích nebo z Příhonu, viz příloha 7. Na vymezeném území se také nachází několik vysílačů, které byly také klasifikovány jako rušivé prvky. Intenzita jejich rušivého vlivu je však v porovnání s výše zmíněnými areály menší.

Specifikem zahrádkářských a chatových kolonií, které jsou využívány především obyvateli Olomouce, je možnost jejich negativního, ale i pozitivního působení v závislosti do jakého prostředí jsou situovány.

Na většině území je krajinný obraz do značné míry závislý na rozptýlené, zejména liniové zeleni, sadech, stromořadích a alejích, které jsou jedněmi z hlavních krajínovorných prvků a v dálkových pohledech a průhledech značně zvyšují estetický dojem jinak pusté zemědělské krajiny, v bližších pohledech jsou vizuálními bariérami a jasně definují vizuálně postižitelný prostor, ve kterém mohou vyčnívat solitéry vzniklé uchycením díky systému odvodňovacích studen nebo celé remízky. Aleje specificky propojují intravilán s volnou krajinou. Liniová vegetace zde navíc často působí jako vizuální bariéra okolo rušivých prvků, zejména průmyslových a bývalých areálů JZD. Společně s listnatými lemy na okrajích lesů se z pohledu KR jedná o tzv. prostředky harmonizace.

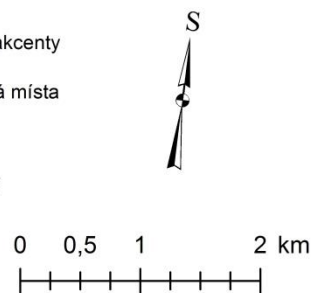
Krajinná scéna je díky horizontům Chlumu, Příhonu a jejich rozsoch na V, výraznému projevu lomového svahu Oderských vrchů na Z a částečně i díky rozptýlené zeleni zapamatovatelná a rozlišitelná.

PROSTOROVÉ VZTAHY

Významné prvky, místa a obalové zóny kulturních dominant o poloměrech 1, 2 a 3 km

— (brown line)	obalové zóny Betlémská kaple u Vacanovic	— (black line)	hranice vymezeného území
— (red line)	obalové zóny kostela Narození Panny Marie v Tršicích	⊕ (circle with cross)	kulturní dominanty
— (blue line)	obalové zóny tršického zámku	⊙ (circle with dot)	vedlejší prostorové akcenty
— (green line)	obalové zóny kostela sv. Petra a Pavla v Pěničích	⊗ (concentric circles)	významná výhledová místa
— (purple line)	obalové zóny kostela sv. Václava v Suchonicích	● (red dot)	rušivé prvky - body
— (light green line)	obalové zóny kostela sv. Cyrila a Metoděje v Doloplazech	■ (red square)	rušivé prvky - plochy
— (cyan line)	obalové zóny větrného mlýna v Lazníčkách		
— (yellow line)	obalové zóny kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Velkém Týnci		
⋯ (dotted line)	obalové zóny baziliky Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku - 6, 10 a 15 km		

Obr. 28 Prostorové vztahy (zdroj: M. Češek na podkladu ČÚZK, 2014b)

7. 4 ANALÝZA CITLIVOSTI

Citlivá místa jsou taktéž pohledově exponované plochy. Z předchozí analýzy vyplývá, že nejvyšší pohledovou exponovanost vykazují morfologicky relativně výrazně hřbety, které jsou zalesněné. Výstavba např. chaty v interiéru lesního porostu je z prostor volné krajiny prakticky nepostřehnutelná, proto analýza pohledové exponovanosti nemůže dost dobře vypovídat o citlivosti území z hlediska výstavby.

V otevřené krajinné scéně tak nejcitlivější plochy musíme hledat pouze ve volné nezalesněné krajině. Konstrukce analýzy citlivosti si vyžadovala odstranění vizuálních bariér kromě lesů. Vizuální bariéry by totiž při výše uvedeném postupu zkreslovaly výsledky a samy by se jevily jako nejcitlivější plochy, navíc v zimních měsících je funkčnost často jednořadých či dvouřadých stromořadí jako vizuálních bariér výrazně omezena.

Nejcitlivější místa tak jsou nezalesněné svahy hřbetů, které tvoří ve vymezeném území veduty, zejména pak svahy Příhonu a rozsoch Chlumu. Dále pak to jsou vrcholové partie sprašové plošiny. Zařezaná údolí vykazují citlivost nejmenší.

Obohacením zón citlivosti o vrstvu zastavěných ploch (na přiloženém CD) získáme přehled o částech obcí, kde bude nová výstavba z hlediska KR vždy jistým rizikem. Do zón velmi vysoké citlivosti zasahují části obcí Doloplaz, Hostkovic a Přestavlk, do zón vysoké citlivosti zasahují části obcí Vacanovic a okrajově i Lipňan a Tršic, v zóně střední citlivosti se nachází SZ část obce Svěsedlice. Skryty v polohách s nízkou a velmi nízkou citlivostí jsou Suchonice a Zákřov. Tato mapa velmi názorně ukazuje i problematické umístění výše zmíněných rušivých prvků.

Alternativou, jak zjistit citlivost území, bylo přisoudit mu hodnotu na základě počtu kulturních dominant, které z něj jsou pozorovatelné, viz obr. 30. Do analýzy nevstupovala celková výška stavby, ale pouze její z dálkových pohledů viditelná část dle tab. 14. Částmi, které jsou z dálkových pohledů jen těžko pozorovatelné (o které byla vstupní hodnota snížena), jsou vrcholové štíhlé věže a kříže.

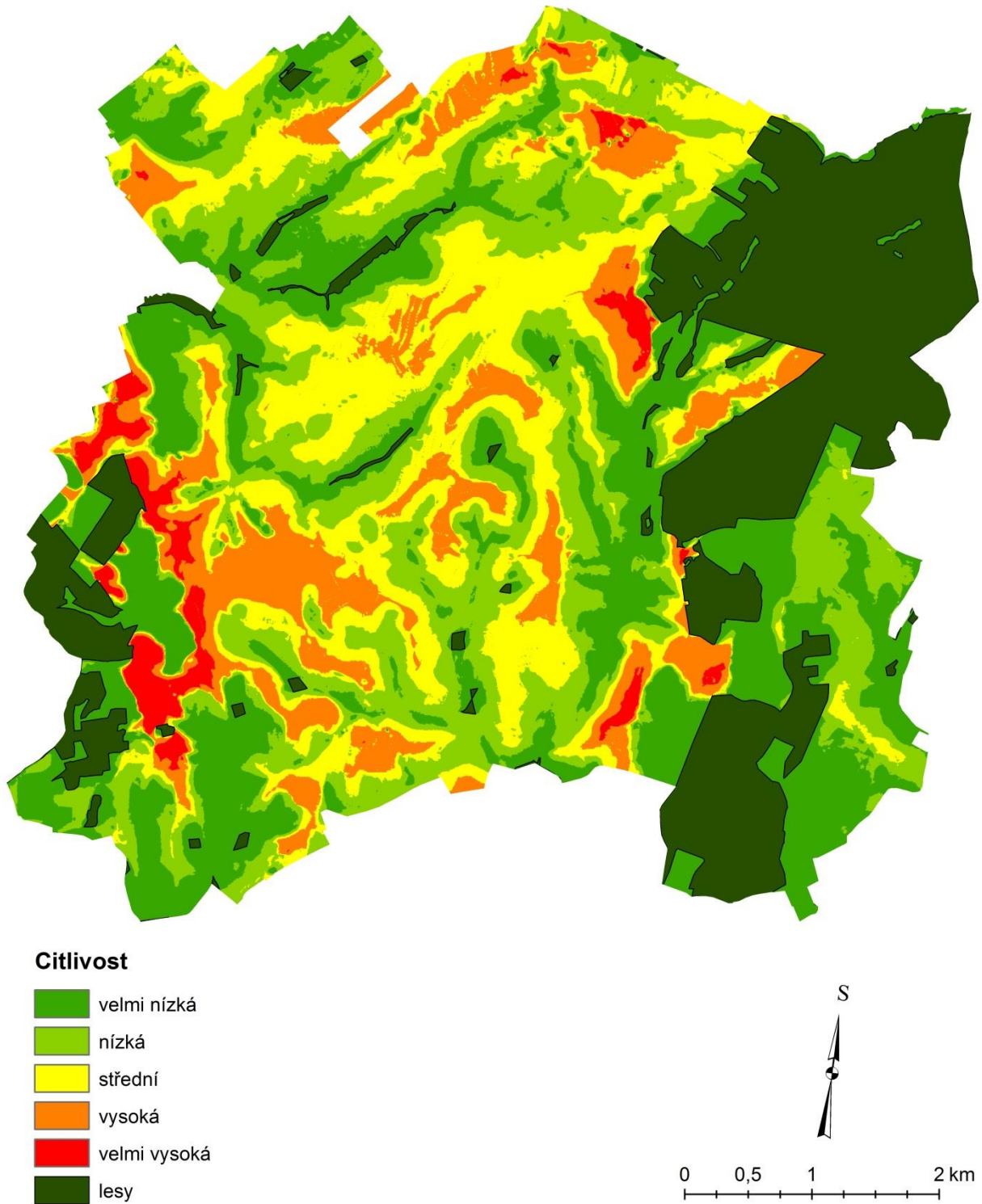
Tab. 14 Výška kulturních dominant⁴⁰

kulturní dominanta	celková výška (m)	viditelná část (m)
Betlémská kaple ve Vacanovicích	16	14,5
kostel Narození Panny Marie v Tršicích	44,5	44,5
zámek Tršice	16,5	16,5
kostel sv. Petra a Pavla v Pěňčicích	35,5	30,5
kostel sv. Václava v Suchonicích	26,5	25,5
kostel sv. Cyrila a Metoděje v Doloplazech	28	26,5
větrný mlýn v Lazníčkách	9	9
kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Velkém Týnci	41,5	35,5
bazilika Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku	45	45

zdroj: M. Češek

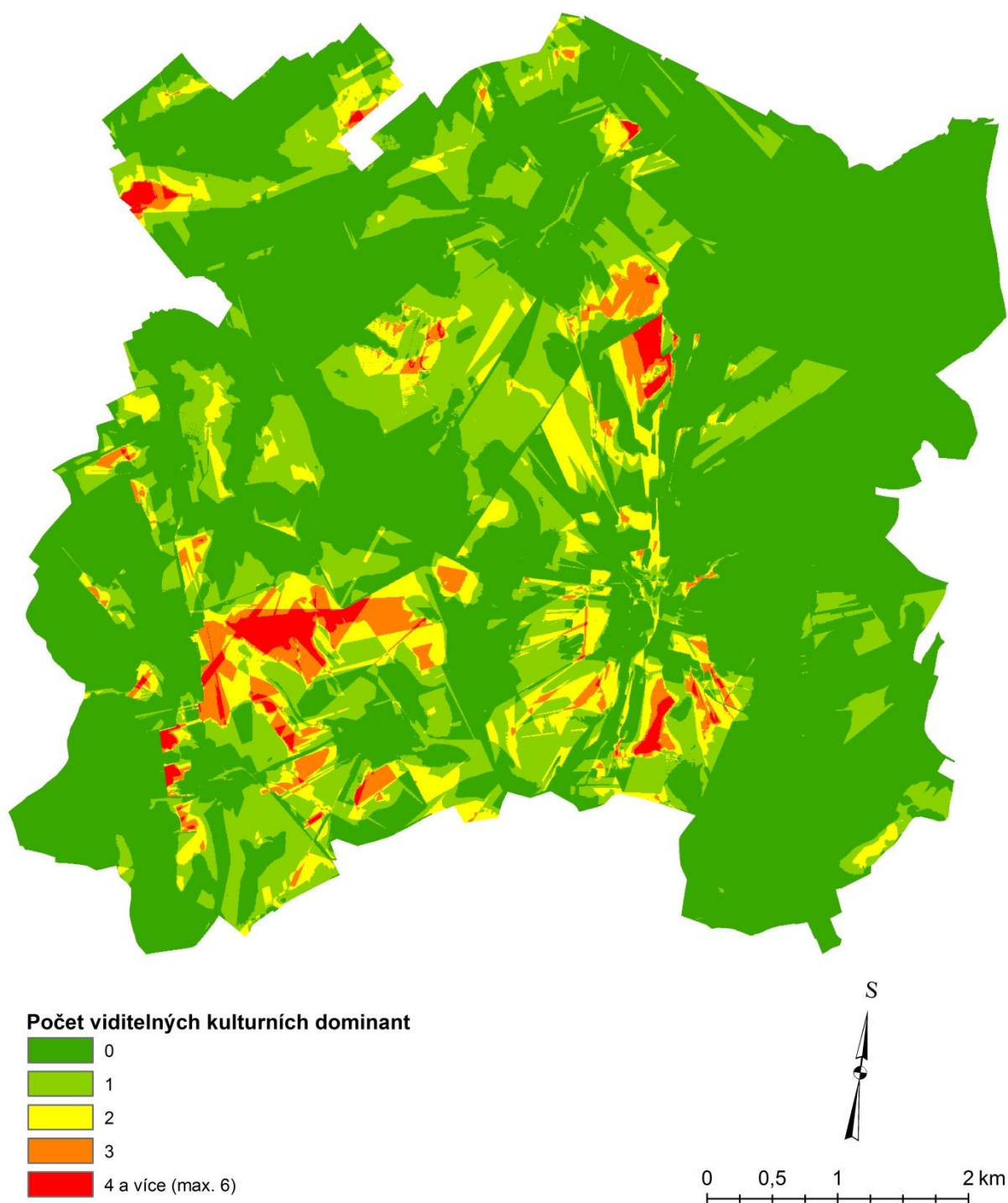
⁴⁰ Údaj o výšce baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku nebyl zjištěn terénním mapováním, převzat byl z T. Krejčího (2007), rovněž výška větrného mlýna v Lazníčkách byla převzata a to z P. Veselého (1997 – 2012).

ZÓNY CITLIVOSTI

Obr. 29 Zóny citlivosti (zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK, 2014c a 2014d)

VIDITELNOST KULTURNÍCH DOMINANT

Obr. 30 Viditelnost kulturních dominant (zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK, 2014c a 2014d)

8 KRAJINNÉ SEGMENTY

8.1 OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU

Mezi ÚPP Olomouckého kraje zatím nenajdeme územní studii krajinného rázu, která by členila krajinu celého území Olomouckého kraje na individuální krajinné jednotky. Rozsáhlá území jsou ale zpracována formou ÚS kulturních krajinných oblastí KKO01 – KKO12 (2009 – 2013), které představují území s koncentrací hodnot a určitou mírou ochrany. Vymezené území však k žádné z kulturních krajinných oblastí nepatří. V rámci této studie byly vymezeny OKR, ke kterým území jednotlivých KKO náleží. Tyto jednotky byly však vymezeny jinou metodou závislou především na vizuální spojitosti území. Vymezené území by tak náleželo k OKR Hornomoravský úval.

Kromě této studie byly na území Olomouckého kraje vypracovány i další krajinářské studie pro z hlediska krajinného rázu hodnotná nebo konfliktní území jako např. I Vorel (2001) nebo I. Vorel, J. Kupka a K. Štréblova Hronovská (2011), které hodnotily pouze vybraná území. Zásady územního rozvoje (ZÚR) Olomouckého kraje celoplošně disponují pouze typologickým členěním, ve kterém vymezené území náleží k velmi rozsáhlé oblasti Haná, která zahrnuje veškerou plochu Hornomoravského úvalu v Olomouckém kraji i s přílehlými pahorkatinami (LÖW & spol. s r.o., 2011).

Studie individuální diferenciacie krajiny dle jejího rázu však existuje ve formě diplomové práce L. Vysloužila (2013), který za použití stejné metodiky I. Vorla (2004) vymezuje OKR Tršicko superpozicí podkladových vrstev. Příslušnost sporných oblastí ke krajinné jednotce rozuzlilo terénní mapování autora. OKR Tršicko se do značné míry shoduje s geomorfologickou jednotkou Tršická pahorkatina. Vymezené území se nachází v samém středu této OKR. V celém vymezeném území jsou podstatné charakteristiky KR v čele s biogeografií a geomorfologií shodné. Území se neliší ale ani v dalších charakteristikách jako je vymezení etnografické oblasti, lidové architektury nebo tradici chmelařství atd., viz přírodní a kulturně-historická charakteristika, což dokládá, že vymezené území se musí skutečně nacházet v celém svém rozsahu v jedné OKR.

Tab. 15 níže je shrnutím identifikovaných a klasifikovaných znaků KR celého vymezeného území, které byly popsány v předchozích kapitolách.

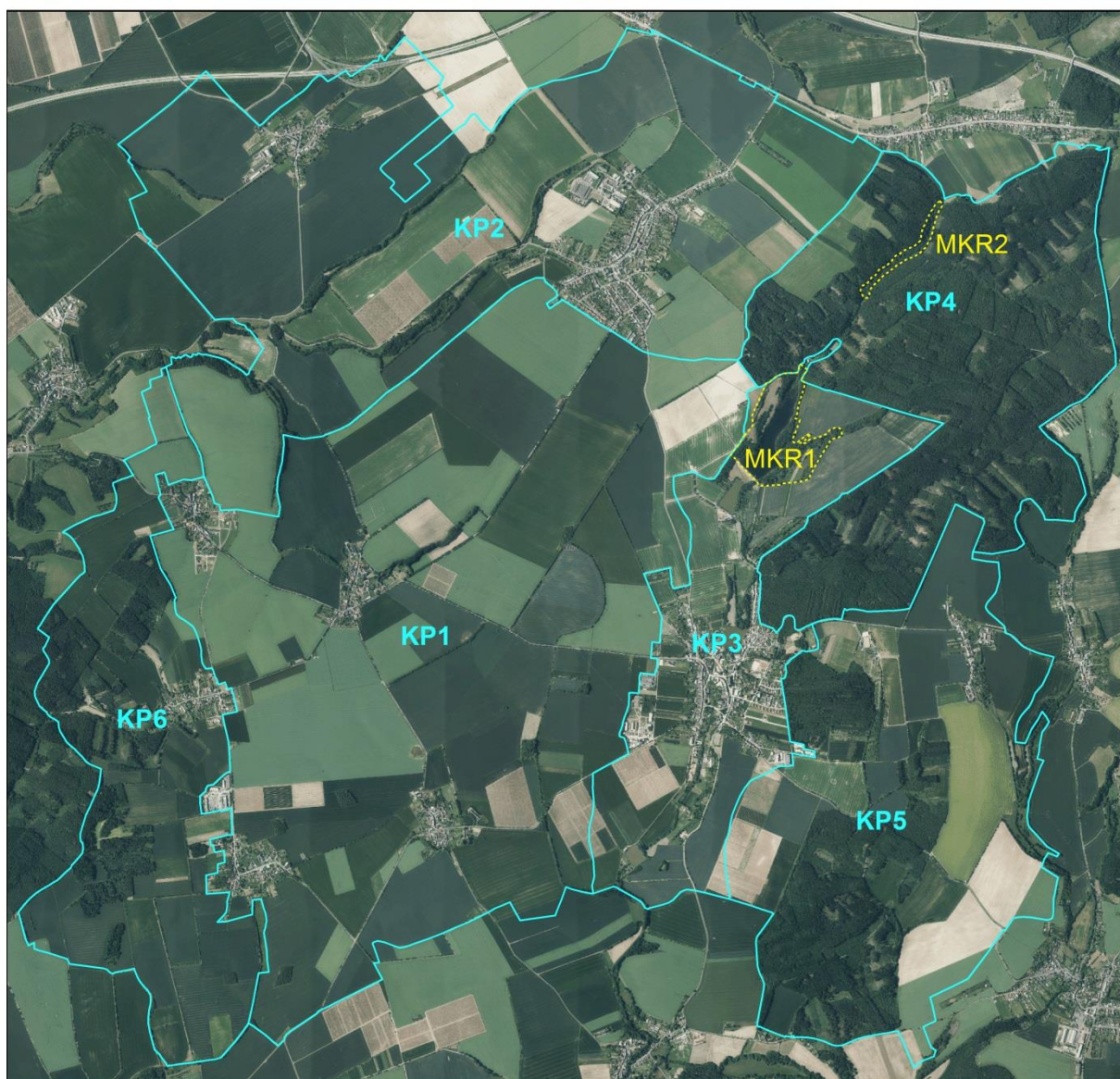
Tab. 15 Identifikace a klasifikace znaků KR ve vymezeném území

TRŠICE, DOLOPLAZY, SVĚSEDLICE, SUCHONICE	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
	Pahorkatinný reliéf	XXX	0	X
	Asymetrické údolí Olešnice	X	+	XX
	Pramenná oblast s množstvím úpadů	XX	+	X
	Vodní toky s malou průtočností vytvářející mělká údolí	XX	+	X

Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Sít přírodně působících rybníků a přehrad (malých vodních nádrží) na větších vodních tocích a další menší vodní plochy v sídlech nebo jejich blízkosti	X	+	X
	Nevelké lesní komplexy s převážně nepůvodní druhovou skladbou (smrk a borovice)	XX	+	X
	Rozptýlená zeleň, zahrady, parky a další sídelní zeleň, stromořadí a aleje	XX	+	X
	Některé údolní biotopy povětšinou nejpřirozenějšími částmi krajiny	XX	+	XX
	Regionální biokoridor č. 1520 spojující biocentra Chlum – Povodí Olešnice – Zámecký kopec	X	+	XX
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Dlouhodobě zemědělsky kultivovaná převážně polní krajina staré sídelní oblasti s dochovaným rozložením způsobu využívání území	XXX	0	X
	Tradiční ovocnářská oblast často s přestárlými stromy v sadech	X	+	X
	Zachovaná historická jádra obcí – jejich půdorysná struktura i rysy tradičního hanáckého domu a to nejenom návesní grundy ale i části domkařů a zahradníků	XXX	+	XX
	Přítomnost památkově chráněných objektů	X	+	XX
	Kostely kulturními dominantami obcí i krajinných scenérií	X	+	X
	Udržované hřbitovy	X	+	X
	Drobné sakrální stavby v obcích, na okrajích obcí i ve volné krajině	X	+	X
	Částečně zachovalá síť cest	X	+	XX
	Dochované úvozy na pomezí intravilánu a volné krajiny	X	+	XX
	Tradice chmelařství	XXX	+	XX
	Chmelnice	XX	0	XX
	Dochované tradiční chmelařské objekty nebo alespoň rysy jejich tradičního architektonického výrazu ve většině obcí	XX	+	XXX
	Novodobá sušárna chmele netradičního architektonického výrazu velkého měřítka, která díky své poloze a rozměrům vizuálně ovlivňuje široké okolí	X	-	XXX
	Bohatý spolkový život v minulosti částečně zachovalý do současnosti	X	+	X
	Tragické události na konci II. světové války	X	+	XX
	Klidná oblast s nevelkou dopravní intenzitou	XXX	+	X
	Přistěhovalectví olomouckého obyvatelstva	X	-	X
	Chatové a zahradnické kolonie (hlavně v Tršicích, Hostkovicích a Přestavlkách)	X	0	X
	Cyklostezky	X	0	X
	Moravská Compostela	X	+	XX
Areály JZD	XX	-	X	
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině	Převážně velkoplošná struktura bloků orné půdy i bloků LPF	XXX	-	X
	Geometrizace krajiny	XX	-	X
	Harmonické zapojení sídel do krajinného rámce	XXX	+	XX
	Převážně harmonické měřítka zástavby	XXX	+	XX
	Převážně otevřená krajinná scéna	XX	+	X
	Místa s dalekosáhlými rozhledy do krajiny	X	+	XX
	Průhledy na Sv. Kopeček	XX	+	XXX
	Typická a zapamatovatelná krajinná scéna díky horizontům Chlumu, Příhonu a jejich rozsoch na V a výrazný projev lomového svahu Oderských vrchů na Z	XX	+	XX
	Velké uplatnění sadů zahrad, parků a další sídelní zeleně a rozptýlené zeleně ve volné krajině v krajinné scéně	XX	+	X
	Časté využití liniové zeleně jako vizuálních bariér	X	+	X
	Harmonická krajinná scéna bez zásadních rušivých prvků	XX	+	XX

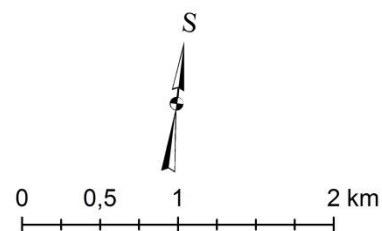
zdroj: M. Češek

KRAJINNÉ PROSTORY A MÍSTA KRAJINNÉHO RÁZU

Krajinné segmenty

- hranice KP
- - - hranice MKR

Obr. 31 Krajinné prostory a místa krajinného rázu (zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK, 2015)

8. 2 KRAJINNÉ PROSTORY

8. 2. 1 KPI – Plošina – jih

Tato krajinná jednotka je vymezena rovinným reliéfem sprašové plošiny, která je na vymezeném území jasně ohraničena údolními svahy Olešnice a Týnečky na východě, respektive severu a vyvýšenin v okolí vrchů Chlum a Příhon. Dalším vymežujícím znakem je nelesní stromová a křovinná vegetace, převážně stromořadí a aleje podél cest, které se zásadním způsobem podílí na krajinném obrazu, protože člení jinak bezlesou krajinu orné půdy na menší jasně vymezené prostory a v nadhledech polní charakter krajiny do značné míry popírají a značně ji oživují, díky nim může krajina v některých scénériích nabývat až parkového rázu. Spolu s otevřeností a přehledností krajinné scény, horizontem Chlumu, Příhonu a jejich rozsoch na Z a výrazným lomovým svahem Oderských vrchů na SV se spolupodílí na zapamatovatelnosti a rozlišitelnosti krajinné scény. Jsou důležitým orientačním prvkem a společně s vodními toky představují nejvyšší přírodní hodnoty tohoto typu krajiny, jelikož zastávají ekologicky významnou funkci interakčních prvků.

Kvůli geomorfologii zde najdeme pouze krátké vodní toky s minimální vodnatostí. V okolí mělkých dolin, ve kterých se sbíhají prameny, a jsou využívány pro situování velmi malých sídel (cca 200 ob.), najdeme nápadné, někdy velmi výrazné vlny úpadů. Na hraně dolin a plošiny se nachází i několik metrů hluboké úvozy, které jsou v Suchonicích využívány pro umístění sklepů.

V jednotlivých vesnicích, zejména ve Vacanovicích a Lipňanech, se dochoval tradiční obraz návsi díky zachovalému půdorysu, rysům architektury hanáckého domu a sakrálním stavbám. Široké prostranství s trávníkem místo betonu a s četným zapojením další zeleně a malých parčíků dává vzpomenout na prvorepublikové standardy okrašlovacích spolků. Velmi rušivě v těchto obcích působí betonové požární nádrže. Staré časy připomínají i staré chmelařské objekty nebo rysy jejich tradičního architektonického výrazu. Nejzachovalejší sušárny chmele na Moravě najdeme právě na tomto území, konkrétně v obcích Vacanovice, Lipňany a Suchonice. V prvních dvou jmenovaných obcích jsou i další objekty se zachovalými rysy chmelařské architektury velmi četné.

Krajinnou scénu dotváří Betlémská kaple vacanovického hřbitova kostel sv. Václava v Suchonicích, který svou vizuální exponovaností ovlivňuje široké okolí a výrazně se uplatňuje v panoramatu Suchonic. Kromě Betlémské kaple, jejíž vizuální projev je omezen přílehlou alejí, je symbolem Vacanovic i komín bývalé mlékárny s hnízdem čápa bílého, v Hostkovicích to může být letitá vrba a tzv. Plavisko, jenž dohromady vytváří harmonickou kompozici, která je však nyní nachází na rozhraní staré a novodobé zástavby. Vrba nemá svou mohutností v okolí konkurenci.

Negativní estetický účinek disharmonických bývalých zemědělských budov i jejich celých areálů, které jsou často umístěny ve velmi citlivých polohách, je zde do značné míry eliminován osázením stromovím. I přesto, zejména v zimních měsících, velmi rušivě působí skládka odpadů severně od Suchonic v areálu bývalého JZD, která se navíc nachází v zóně velmi vysoké citlivosti.

Scenérie Hostkovic je značně degradována rozsáhlým, velmi uměle a cizorodě působícím developerským projektem, ač měřítkově nevybočujícím.

Tab. 16 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v KP1

Plošina – jih (KP1)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Převážně rovinný reliéf sprašové plošiny na vymezeném území jasně ohraničený údolními Týnečky a Olešnice a vyvýšeninami Chlumu, Příhonu a jejich rozsoch	XXX	0	XX
	Nápadné vlny úpadů	XX	+	X
	Pramenná oblast s krátkými vodními toky s velmi malou průtočností	XX	+	X
	Rybník na okraji Vacanovic	X	+	X
	Letitá vrba v kompozici s originálním tzv. Plaviskem v Hostkovicích	X	+	XX
	Rozptýlená zeleň včetně solitérů a ploch remízků ve volné krajině, zahrady, sady, parky a další zeleň v sídlech, četnost stromořadí včetně hodnotných alejí	XXX	+	X
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Sídelně-polní bezlesá krajina	XXX	-	X
	Malé zemědělské obce	XXX	+	X
	Dochované hluboké úvozy na pomezí intravilán – volná krajina	X	+	XX
	Zachovaná historická jádra obcí – jejich půdorysná struktura i rysy tradičního hanáckého domu a to nejenom návesní grunty ale i části domkařů a zahradníků	XX	+	XX
	Návesní prostory se sadovnickými úpravami, množstvím zeleně a zatravněných ploch (zejména Vacanovice a Lipňany)	XX	+	XX
	Protipožární nádrže na návších (Vacanovice, Suchonice, Lipňany)	X	-	XX
	Přítomnost památkově chráněných objektů	X	+	X
	Kostel sv. Václava v Suchonicích a Betlémská kaple jako kulturní dominanty	XX	+	XX
	Četnost drobných sakrálních staveb v obcích, na okrajích obcí i ve volné krajině a dalších památkově hodnotných objektů	X	+	X
	Komín bývalé mlékárny s čapím hnízdem jako jeden ze symbolů Vacanovic	X	+	X
	Tradice chmelařství	XX	+	XX
	Chmelnice	XX	0	XX
	Dochované objekty žaluziových sušáren chmele ve Vacanovicích, Lipňanech a Suchonicích	X	+	XXX
	Ve Vacanovicích a Lipňanech mnoho rysů a pozůstatků tradiční architektury chmelařských objektů projevujících se ve výrazu vesnic	XX	+	XXX
	Klidná oblast s nevelkou dopravní intenzitou	XX	+	X
	Cyklostezky	X	0	X
Moravská Compostela	X	+	XX	
Skládka odpadů v Suchonicích	X	-	X	
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině	Velkoplošná struktura bloků orné půdy	XXX	-	X
	Geometrizace krajiny	XX	-	X
	Harmonické zapojení sídel do krajinného rámce, kdy jsou jednotlivá sídla umístěna do mělkých dolin pramenných oblastí a obklopeny zelení zahrad a sadů	XX	+	X
	Převážně harmonické měřítko zástavby	XX	+	X
	Otevřená a vysoce přehledná krajinná scéna	XXX	+	XX
	Výrazný projev lomového svahu Oderských vrchů	XX	+	XX
	Průhledy na Sv. Kopeček	X	+	XXX
	Horizont vyvýšenin Chlumu, Příhonu a jejich rozsoch	XX	+	XX
Rozlišitelnost a zapamatovatelnost krajinné scény	XXX	+	XX	

	Uplatnění liniové zeleně v několika plánech při dálkových pohledech a dalších forem rozptýlené zeleně velmi výrazně oživující jinak monotónní polní krajinu, kterou vizuálně přetváří na krajinu parku	XXX	+	X
	Využití liniové zeleně kolem bývalých zemědělských areálů jako vizuální bariéry, díky čemuž jsou relativně nenápadné	XX	+	X
	Malé vodní plochy v sídlech nebo na okrajích sídel zarámované vzrostlou zelení (Vacanovice, Hostkovice)	X	+	X
	Kontrast developerského projektu v Hostkovicích s původní zástavbou i okolní krajinou (zatím bez zahrad)	X	-	X

zdroj: M. Češek

Obr. 32 Žaluziová sušárna chmele ve Vacanovicích u č. p. 6 (zdroj: M. Češek)

Obr. 33 Pohled na KP1 ze svahů rozsoch Chlumu směrem na V, v popředí Hostkovice (zdroj: M. Češek)

8. 2. 2 KP2 – Plošina - sever

Hranicemi krajinného prostoru je les Bělá s lučnými enklávami, od kterého vede hranice po hřbetnici k zástavbě Doloplaz. Jižní hranicí je Hostkovská cesta se stromořadím, která do značné míry koresponduje s horní hranou údolního svahu Týnečky.

Vymezení krajinného prostoru odvisí od georeliéfu ploché pahorkatiny s dominancí táhlého plochého hřbetu ukloněného k Z a JZ, který je v nejjižnějších partiích členěn nehlubokými údolími Týnečky a jejich přítoků, které doprovází místy cenné stanoviště vhodné biotopy, které jsou však protkány hlavně v okolí Doloplaz segmenty smrkové monokultury, která působí velmi nepřírodným dojmem a Z části Doloplaz tak přisuzuje ráz vesnice z mnohem vyššího vegetačního stupně, což bohužel místním nebrání v další výsadbě smrkové školky. Společně se starými neopečovávanými sady již protkanými sukcesním stádiem potomků přilehlých listnáčů je zde k vidění velmi různorodá vegetace, uvnitř které najdeme několik malých vodních nádrží. Vodní nádrž v Beruni je v současné době přestavována na rekreační areál.

Dalšími zásadními znaky KR této krajinné jednotky je velkoplošná struktura bloků orné půdy vytvářející polní krajinu a otevřená přehledná krajinná scéna s místy dalekosáhlých výhledů, které najdeme na hřbetnici výše zmíněného hřbetu a při okrajích lesa Bělá v katastru obce Doloplazy. Výhledové místo JV od Svěsedlic nabízí panoramatické pohledy na Olomouc. Velké měřítko zemědělských bloků i otevřenost krajinné scény ve svém důsledku zmenšují negativní působení stožárů vysílačů. Blízkost jednoho z nich však ovlivňuje scénérii Svěsedlic a je dominantou okolí.

Rozdělení jižní a severní části Plošiny má logiku i z hlediska historického, kdy Svěsedlice byly spádovou oblastí Doloplaz a obě obce společně pak tíhly spíše k Velké Bystrici. Jižní část byla naproti tomu spádovou oblastí Tršic.

Svěsedlice se mohou pyšnit památkově chráněným smírčím křížem z roku 1547. Další stavbou s památkovou ochranou jsou boží muka při polní cestě na Kocourovec, která jsou v poli bez důstojné úpravy ve vegetačním období např. při pěstování kukuřice naprosto neviditelná. Na SZ i JV konci obce najdeme malé vodní nádrže orámované vzrostlou zelení. Téměř celý velmi malý návesní prostor vyplňují místní komunikace, proto nezbývá téměř žádné místo na zeleň. Novodobou dominantu obce tvoří vysílač, cesta vedoucí k němu je lemována nově vysazenou parkově upravenou zelení. Ta je i při rychlostní silnici R35. Cesty vedoucí z obce jsou osázeny kamennými kříži.

Kulturní dominantou Doloplaz je kostel sv. Cyrila a Metoděje situovaný do historického jádra, které esteticky zhodnocuje upravené návesní prostory staršího ze dvou návsi. Doloplazy jsou specifické množstvím drobných sakrálních staveb a dalších památek, z nichž některé jsou záměrně umístěny na všech koncích Doloplaz a mají vesnici ochraňovat před „zlými silami“. Jeden z těchto křížků je umístěn před pilou z počátku 20. stol., která je díky své exponované poloze a částečně i díky postranní věži nápadným prvkem ve scénérii Doloplaz. Jejím další pozitivní prostorové působení spočívá v částečném zastínění areálu bývalého JZD. Působivá je i kompoziční návaznost dalšího ještě

význačnějšího prvku, a to topolové aleje, která je ještě více vizuálně exponovaná, dále viditelná a nápadná je zejména v dálkových pohledech, končí u Kocourovce.

Problémem obou obcí je velmi rušivý projev zemědělských areálů téměř bez vizuálních vegetačních bariér, jenž je v Doloplazech umocněn dominantní polohou, díky které je vizuálně postižitelný ze širokého okolí. Harmonické zapojení obcí do krajinného rámce je degradováno některými nově vybudovanými částmi obcí v Doloplazech i jednotlivými domy ve Svěsedlicích. Zástavba je totiž situována vně pramenných dolin nad horní hranu údolních svahů a navíc její orientace nebo nedávná výstavba je důvodem absence oblasti odpovídajících zahrad a sadů v jejich okolí. Časté je přistěhovalectví obyvatel Olomouce za lepším životním prostředím.

Rychlostní komunikace R35 sice nepřekračuje hlukové limity, i přesto jistou mírou permanentní zvukové zátěže ovlivňuje KR blízkého okolí, zejména tedy Svěsedlice.

Tab. 17 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v KP2

Plošina – sever (KP2)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Reliéf ploché pahorkatiny s táhlými k Z až JZ ukloněnými hřbety	XXX	0	X
	Nápadné vlny úpadů zejména v Doloplazech	XX	+	X
	Nepříliš průtočná Týnečka pramenící v katastru Doloplaz s přítoky zařezávající se do sprašových pokryvů	XX	+	X
	Vodní nádrže v extravilánu nebo na hranici intravilánu	X	+	X
	Větší plochy luk při vodních tocích a v katastru Doloplaz	X	+	X
	Vegetační doprovod Týnečny a jejich přítoků s úseky stanovištně vhodných dřevin tvořící cenné biotopy	XX	+	X
	Několik segmentů smrkové monokultury zařazených do lužních lesů	XX	-	X
Rozptýlená zeleň ve volné krajině, zahrady, sady, parky a další zeleň v sídlech, stromořadí a aleje	XX	+	X	
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Polní krajina s naprostou převahou orné půdy	XXX	-	X
	Lokální pozůstatek starého členění krajiny v katastru Doloplaz (meze)	X	+	XX
	Krajinářské a sadovnické úpravy v prostoru nájezdu na rychlostní komunikaci R35 a v okolí vysílače ve Svěsedlicích	X	+	X
	Zachovaná historická jádra obcí – jejich půdorysná struktura i rysy tradičního hanáckého domu (Doloplazy) a to nejenom návesní grunty ale i části domkařů a zahradníků (Svěsedlice)	XX	+	XX
	Rozlehlejší části architektonicky nesourodé novodobé výstavby v Doloplazech	X	-	XX
	Památkově chráněný smírčí kříž z roku 1547 ve Svěsedlicích	X	+	XXX
	Kulturní dominanta kostela sv. Cyrila a Metoděje v Doloplazech	X	+	X
	Četné další drobné sakrální stavby a památkově hodnotné objekty, včetně chráněných památkovou péčí (zejména v Doloplazech)	X	+	X
	Specifické umístění drobných sakrálních staveb při všech kocích Doloplaz, které zde byly umísťovány z důvodu ochrany vesnice	X	+	XXX
	Tradice chmelařství	XX	+	XX
	Chmelnice	XX	0	XX
	Dochované rysy tradičního architektonického výrazu chmelařských objektů	X	+	XXX
Staré neudržované zarůstající sady okolo Týnečky	X	+	X	

	Vizuálně exponované areály JZD (zejména v Doloplazech) s rušivým účinkem pro široké okolí	XX	-	X
	Rozsáhlý jezdecký areál v Doloplazech	X	0	X
	Stožáry vysílačů	X	-	XX
	Rychlostní komunikace R35 a její hluková zátěž	XX	-	X
	Cyklostezky	X	+	X
	Moravská Compostela	X	+	XX
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině	Velkoplošná struktura bloků orné půdy	XXX	-	X
	Geometrizační krajiny	XX	-	X
	Částečně harmonické zapojení sídel do krajinného rámce, kdy jsou jednotlivá sídla umístěna do mělkých dolin pramenných oblastí a obklopeny zelení zahrad a sadů	XX	+	X
	Kontrast novostaveb s původní zástavbou a okolní krajinou, některé, které jsou díky orientaci nebo nedávné výstavbě bez zahrad, a jsou situovány na vyvýšených místech, na nebo za hranou údolního svahu, výrazně narušují harmonické zapojení sídla do krajinného rámce	XX	-	XX
	Převážně harmonické měřítka zástavby	XX	+	XX
	Upravený prostor historického jádra Doloplaz	X	+	XX
	Převážně otevřená krajinná scéna s místy dalekosáhlých rozhledů do krajiny	XXX	+	X
	Výrazný projev lomového svahu Oderských vrchů v krajinné scéně	XX	+	XX
	Průhledy na Sv. Kopeček	X	+	XXX
	Ve scénérii Doloplaz se svým neobvyklým hmotovým řešením a dominantní polohou významně uplatňuje místní píla	X	+	XX
	Topolová alej mezi Doloplazy a Kocourovcem je svým umístěním dominantním prvkem v krajinné scéně	XX	+	XX
	Uplatnění vegetačních doprovodů Týnečky a jejich přítoků v krajinných scénériích dodávající do určité míry přírodní ráz jinak polní krajiny, v kombinaci s údolními svahy působí také jako vizuální bariéry členící bloky orné půdy na menší prostory	XX	+	X
Malé vodní plochy na Týnečce a jejím pravostranném přítoku a plocha nádrže na okraji Svěsedic zarámované vzrostlou zelení	X	+	X	

zdroj: M. Češek

Obr. 34 Krajinná scenérie Doloplaz jasně ohraničená lomovým svahem Oderských vrchů, v levé části dominantní poloha areálu bývalého JZD (zdroj: M. Češek)

8. 2. 3 KP3 – Údolí Olešnice

Přírozenou hranicí tohoto prostoru je asymetrické údolí Olešnice a lesy Bělá a Chrástka. V údolí leží vesnice Tršice, dříve městečka s bohatou historií a významem centra tršického panství a posléze centra moravského chmelařství, která má zásadní vliv na vytvoření různorodé krajiny s heterogenní, převážně však maloplošné krajinné struktury. Povýšení Tršic na městečko mělo za následek udělení některých práv, což vyvolalo ekonomický i stavební rozvoj, především vnik tržiště na pravém břehu Olešnice. Tento akt je téměř po půl tisíciletí připomínán sochou ztvárňující obří žabu, která se stala symbolem Tršic, pro připomínku Jiřího Žabky z Limberka, díky jemuž byl statut městečka Tršicím udělen. Díky Tršicím a jejich vlivu v celém údolí se jedná o historicky nejdynamičtěji se rozvíjející část vymezeného území s častými změnami využití půdy.

Na Olešnici byla vybudována rybníční síť, z níž některé rybníky jsou středověkého založení. K nim byly umístěny mlýny. Novodobá je stavba přehradní nádrže, která společně s okolní vegetací dává vzniknout prostoru s velkým rekreačním potenciálem. Nedaleko ní jsou ucelené kolonie chat a zahrádek. Pro údolí Olešnice jsou nicméně typické i jednotlivé objekty, a to nejenom chat, rozeté ve volné krajině. V blízkosti těchto staveb nacházíme sady větších rozměrů. Oddělením těchto částí od kompaktní zástavby Tršic a situováním k okrajům velkoplošných zemědělských bloků dochází k pozitivnímu působení na okolí, které oživuje a člení na menší části.

Kulturní dominantami Tršic jsou kostel Narození Panny Marie a zámek (tvrz) na skalním výběžku s navazujícím hospodářským dvorem, jenž, společně s rybníkem, parkem a další zelení a částečně i nivní loukou v okolí vytváří jedinečnou esteticky hodnotnou kompozici.

Historické jádro je stejně jako v okolních obcích dobře dochované s harmonickým měřítkem zástavby, to je ovšem narušeno novodobou výstavbou a hlavně některými socialistickými stavbami, zemědělským a průmyslovým areálem a novodobou sušárnou chmele s netradičním architektonickým výrazem. Jediná stále fungující sušárna na Moravě svým vzezřením v kombinaci se svou exponovanou polohou (nachází se v zóně vysoké citlivosti) dehonestuje široké okolí. Jedinou tradiční chmelařskou stavbou je památkově chráněný Florýkův statek, který je jednou z mála dochovaných komorových sušáren. Tršice byly střediskovou obcí i za dob socialismu, což zřejmě přispělo k setření tradičních rysů chmelařských objektů.

Tršice jsou spojeny s osudy židovské rodiny Wolfových, kteří se zde a v okolí skrývali před odvodem do koncentračního tábora. Příběh proslavil deník Otty Wolfa, který jedním z mála autentických postřehů prožitku těžkého období II. světové války v mysli dospívajícího chlapce, který byl později publikován a je přirovnáván k Deníku Anny Frankové.

Na východním svahu údolí Olešnice se tyčí stožár vysílače, jenž ve scénérii Tršic nepůsobí až tak rušivě. Negativní je však jeho dopad na lokalitu bývalého výletního místa Na kopci s božími muky a dvěma lípami vysazenými na počest založení ČSR a možností výhledů na Tršice i daleké okolí.

Místo je degradováno účelovými stavbami zázemí blízkého sportovního areálu, ale především nedávnou ještě nedokončenou výstavbou zahrádky v těsné blízkosti božích muk s lipami.

Tab. 18 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v KP3

Údolí Olešnice (KP3)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Asymetrické údolí Olešnice s relativním převýšením ploché pahorkatiny	XXX	0	X
	Údolní niva s loukami	X	+	XX
	Regulovaný tok Olešnice	X	+	X
	Soustava vodních nádrží na Olešnici	XX	+	X
	Některé cenné biotopy s přirozenou druhovou skladbou okolí vodních toků a ploch	XX	+	X
	Rozptýlená zeleň, zahrady, parky a další zeleň v sídlech, rozsáhlejší plochy sadů, stromořadí a aleje	XX	+	X
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Různorodá urbanizovaná (sídelně-polní) krajina se svým zázemím	XXX	0	X
	Dochovaná soustava rybníků, z nichž jsou některé až vrcholně středověkého založení	XX	+	XX
	Soustava mlýnů	X	+	XX
	Historický význam Tršic, kdy bylo centrem tršického panství a poté centrem moravské chmelařské oblasti, odrážející se v jeho rázu malého městečka	XXX	+	XXX
	Dobře dochované historické jádro – půdorysná struktura i hmotové řešení s rysy tradičních typů hanáckého domu dvou hlavních ulic zahrnující návesní prostory, zámek s hospodářským dvorem i velmi zachovalý část domkařů a zahradníků (Chaloupky)	XX	+	XX
	Rozlehlejší části části architektonicky nesourodé novodobé výstavby	XX	-	XX
	Několik objektů rozptýlené zástavby	XX	0	X
	Socha na návsi ztvárňující obří žábu, jenž je symbolem Tršic, na památku Jiřího Žabky z Limberka, který povýšil Tršice na městečko	X	+	XXX
	Kaštanová alej	X	+	X
	Kulturní dominanty kostela Narození Panny Marie a tršického zámku	X	+	X
	Hrob a památkově chráněný Florýkův statek, který je rodištěm Hynka Florýka a zároveň jedním z mála dochovaných komorových sušáren	X	+	XXX
	Přítomnost dalších památkově chráněných objektů	X	+	X
	Drobné sakrální stavby a další památkově hodnotné objekty	X	+	X
	Příběh židovské rodiny Wolfových na konci II. světové války	X	+	XXX
	Turistická oblast s turistickými a naučnými stezkami a cyklostezkami	X	+	X
	Zahrádkářské a chatové kolonie oddělené od souvislé zástavby Tršic oživující polní partie	X	+	X
	Tradice chmelařství	XX	+	XX
	Chmelnice	XX	0	XX
	Areály JZD a průmyslových podniků včetně nejnovějšího objektu sušárny chmele	XX	-	X
	Stožár vysílače	X	-	X
	Cyklostezky	X	+	X
	Moravská Compostela	X	+	XX
	Heterogenní krajinná struktura (malé až velké měřítko jednotlivých ploch) s převahou maloplošné	XXX	+	X
	Harmonické zapojení Tršic do krajinného rámce díky umístění v mělkém údolí a zeleni zahrad a sadů a liniové vegetace	XX	+	X
	Převážně uzavřená krajinná scéna	XX	0	X

Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině	Dominantní poloha sušárny chmele a dalších průmyslových a zemědělských objektů (správní budova Tršické zemědělské a. s., areál JZD a budova S+C ALFANAMETAL) umocněná velkým měřítkem s netradičním architektonickým výrazem s velmi rušivým účinkem pro široké okolí	XX	-	X
	Postupující estetická degradace bývalého výletního místa Na kopci s velkým turistickým i estetickým potenciálem	X	-	XX
	Specifická konfigurace louky s kaplí sv. Kunhuty a kruhového rámování vzrostlými stromy jako ostrova v orné půdě	X	+	XX
	Harmonie luk, lesů a rozptýlené zeleně obklopující vodní nádrž Tršice tvořící se značně až příkře skloněnými svahy jasně vymezený prostor s dominantním rysem vodní hladiny	X	+	XX
	Esteticky hodnotná kompozice vodní plochy rybníka a tršického zámku na skalním výchozu, který je obestoupen vzrostlými stromy a navazuje na něj zámecký park a bývalý hospodářský dvůr	X	+	XXX

zdroj: M. Češek

Obr. 35 Rodný dům Hynka Floryška (zdroj: M. Češek)

Obr. 36 Exponovaná poloha novodobé tršické sušárny chmele (zdroj: M. Češek)

8. 2. 4 KP4 – Bělá

Bělá je krajinným prostorem stejnojmenného lesního komplexu. Byl vymezen na základě relativně značné rozlohy, kvůli jeho kompaktnosti, která je důsledkem toho, že ji vlastnila Olomoucká kapitula, a celkovému dojmu velice čistého lesa s esteticky přívětivými vnitřními prostory často v doprovodu mechového podrostu, a v neposlední řadě také kvůli přítomnosti několika jedinečných, i když nevelkých a v krajinné scéně se omezeně projevujících prvků.

Takovými jsou např. bezlesé enklávy, které jsou pozůstatkem zaniklé středověké vsi Bělé nebo v českých zemích vzácná plošina šterkopískových teras. Dochovaná lesní zemljanka rodiny Wolfových je znakem vytvářejícím specifickou identitu krajiny.

Mezi převážně smrkovými monokulturami s příměsí či lokální dominancí borovice lze najít plochy přirozených doubrav, dubohabřin, sekundárních trávníků a dalších cenných biotopů. Na podmáčených nivách neregulovaným meandrujícím korytem najdeme plochy s nejpřirozeněji působícími a jasanovo-olšovými luhy, které doprovází Olešnici i některé její přítoky.

Les je obklopen polní krajinou, proto jsou jeho okrajové partie a údolí Olešnice vyhledávaným místem rekreace. Najdeme zde několik chat a tábořišť.

Tab. 19 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v KP4

Bělá (KP4)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Reliéf členité pahorkatiny, který je ve V části tvořen táhlým hřbetem ve směru SV – JZ s táhlými na osu hřbetu kolmými svahy asymetrického údolí Olešnice	XXX	0	X
	Plošina šterkopískových teras (3RU)	X	+	XXX
	Údolní niva s četnými mokřinami	X	+	XX
	Převážně neregulovaný tok Olešnice se zachovalou morfologií koryta	X	+	XX
	Zarostlé bývalé těžební jámy při severním okraji lesa nedaleko Doloplaz s drobnými skalními výchozy	X	+	X
	Lesní komplex s druhovou skladbou s převážně nízkým a velmi nízkým stupněm přirozenosti (lesní krajina)	XXX	0	X
	Lokální výskyt přirozených doubrav a dubohabřin a jasanovo-olšových luhů, sekundárních trávníků a dalších cenných biotopů	XX	+	X
	Louky podél vodních toků nebo jako lesní výseky při SZ okraji lesa	X	+	X
	Malá vodní nádrž	X	+	X
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Turistická oblast s turistickými a naučnými stezkami a cyklostezkami	X	+	X
	Bezlesé enklávy při výklecké cestě pozůstatkem zaniklé středověké vsi Bělá	X	+	XXX
	Dochovaná lesní zemljanka rodiny Wolfových	X	+	XXX
	Pomníky a svaté obrázky při okraji lesa i v jeho nitru	X	+	X
	Chaty a letní tábořiště zejména podél Olešnice	X	0	X
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině	Kompaktní lesní celek s jen malými enklávami luk okolo vodních toků a při SZ okraji	XXX	+	X
	Čisté esteticky působivé lesy s plochami mechového podrostu	XXX	+	XX
	Pohledově exponované svahy s horizonty lokálního významu	XX	+	X
	Geometrická síť lesních cest	X	-	X

Dubové lemy lesních pláštíů zvyšují dojem přirozenosti lesního komplexu při pohledech z vnějšku	X	+	X
Malé uzavřené prostory bezlesých enkláv nebo lesních výseků	X	+	X
Velmi přirozeně působící střední část údolní nivy Olešnice, která je od okolních druhově méně vhodně osázených částí jasně oddělena strmými svahy	X	+	XXX
Malá vodní plocha zarámovaná stěnou lesních porostů	X	+	X

zdroj: M. Češek

Obr. 37 Luční enkláva, která je pozůstatkem zaniklé středověké vsi Bělá (zdroj: M. Češek)

Obr. 38 Pomník rodiny Wolfových hned před místem jejich úkrytu (zdroj: M. Češek)

8. 2. 5 KP5 – Chrástka a Zátěš

Převážně indiferentní, místy nejasně vymezená, krajinná scéna lučně-polně-lesní krajiny s vyrovnaným poměrem velkoplošné struktury bloků orné půdy a bloků LPF a s reliéfem ploché pahorkatiny, které je tvořena k jihu se svažujícími hřbety rozčleněnými nehlubokými údolími krátkých vodních toků, spolu s dojmem periferie, jenž je potvrzen statistikou pohybu obyvatelstva, jsou hlavními diferenčními kritérii vymezení tohoto KP.

Nejstarší částí Zákřova je seskupení domů obdélníkového půdorysu tvořící téměř celou východní část obce, která je pozůstatkem kapitulního dvora, který byl vystaven jako náhrada za zaniklou ves Zákřovice, která ležela nedaleko rovněž zaniklé tvrze. Místo, na kterém ještě relativně nedávno stály po ní zbylé valy, je významnou archeologickou lokalitou. Zbylá část obce je ulice vzniklá raabizací. Právě srovnání půdorysu Zákřova z první poloviny 19. stol. (CPO) a současného stavu společně s absencí charakteristických rysů tradičního architektonického výrazu chmelařských objektů dobře dokumentuje perifernost oblasti a nepříznivý demografický vývoj. Výstavba a plošný růst této obce za téměř 200 let je velmi malý a omezuje se na zpravidla v socialismu vzniklé stavby jako je areál JZD nebo bytovka.

Územím prochází naučná stezka Otty Wolfa, která připomíná jak příběh rodiny Wolfových, tak zákřovskou tragédii na konci II. světové války, ta je připomínána i pomníkem hned vedle památkově chráněné zvoničky v Zákřově.

V okolí lesa Chrástka je krajinná scéna obohacena o jezdecký areál Hostinův důl, louky a rozsáhlé sady. Les Zátěš je místem koncentrace přírodních hodnot, nachází se zde cenné biotopy karpatských dubohabřin a prochází jím regionální biokoridor č. 1520 spojující biocentra Chlum – Povodí Olešnice. Hodnotná je také rozptýlená zeleň s enklávami cenných sekundárních trávníků na soutoku potoků tekoucích ze Zákřova a Lazníček.

Konfigurace reliéfu a plošných prvků umožňuje ve východní části území dalekosáhlejší výhledy do krajiny. Stejná kombinace prvků způsobuje uplatnění krajinného segmentu v horizontech lokálního významu.

Tab. 20 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v KP5

Chrástka a Zátěš (KP5)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Reliéf ploché pahorkatiny	XXX	0	X
	Krátké vodní toky tvořící nepříliš hluboká údolí	XX	+	X
	Malý rybník v J část Zákřova	X	+	X
	Lesní komplexy Zátěš a Chrástka s částečně smíšeným charakterem, stále však s převahou stanovištně nevhodných druhů smrku a borovice	XXX	+	X
	Biologicky hodnotné vegetační doprovody vodních toků	X	+	X
	Koncentrace cenných lesních biotopů, převážně karpatských dubohabřin	X	+	X

	Rozptýlená zeleň, rozlehlé sady, zahrady a další zeleň v sídlech, stromořadí a aleje podél cest	X	+	X
	Regionální biokoridor č. 1520 spojující biocentra Povodí Olešnice - Zámecký kopec	X	+	XX
	Větší plochy luk v okolí Chrástky a v okolí vodních toků jižně od Zákřova	X	+	X
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Lučně-polně-lesní krajina	XXX	+	X
	Zachovaný ulicový půdorys v novověku založeného Zákřova včetně jasně čitelného vymezení kapitulního dvora, který byl založen dříve	X	+	XXX
	Dochované rysy tradičního architektonického výrazu hanáckého domu	XX	+	X
	Památkově chráněná dřevěná zvonička a další památkově hodnotné objekty	X	+	XX
	Zákřovská tragédie připomínaná pomníkem	X	+	XXX
	Významná archeologická lokalita na místě zaniklé tvrze	X	+	XX
	Tradice chmelařství	X	+	XX
	Chmelnice	X	0	XX
	Klidná oblast s nevelkou dopravní intenzitou	XX	+	X
	Dojem periferie s tendencemi k vylidňování (Zákřov)	XXX	-	XX
	Jezdecký areál Hostinův důl	X	0	X
	Vegetací dobře zastíněný areál bývalého JZD	X	-	X
	Turistická oblast s turistickými a naučnými stezkami a Cyklostezkami	X	+	X
Moravská Compostela	X	+	XX	
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítká a vztahů v krajině	Velkoplošná struktura bloků orné půdy i bloků LPF s vyrovnaným poměrem	XXX	0	X
	Harmonické zapojení Zákřova do krajinného rámce	XX	+	X
	Převážně harmonické měřítko zástavby Zákřova	XX	+	X
	Pohledově exponované svahy s horizonty lokálního významu	XX	+	X
	Místa otevřená ale nejasně vymezená krajinná scéna dálkových pohledů ve směru JZ – J – JV	XX	0	X
	Převážně indiferentní krajinná scéna	XXX	-	XX
	Krajinné scénérie oživené výrazným lomovým svahem Oderských vrchů a nápadným větrným mlýnem v katastru Lazníček	XX	+	XX
	Využití liniové zeleně kolem bývalého zemědělského areálu jako vizuální bariéry	X	+	X
	Lemy lesních plášťů tvořené listnáči zvyšují dojem přirozenosti lesních komplexů při pohledech z vnějšku	X	+	X
Liniové vegetační doprovody vodních toků vytváří prostorově uzavřené a jasně vymezené prostory	X	+	X	

zdroj: M. Češek

Obr. 39 Soubor budov na místě původního půdorysu kapitulního dvora v Zákřově (zdroj: M. Češek)

8. 2. 6 KP6 – Chlumské vrchy

Tento krajinný prostor je součástí zalesněných terénních vyvýšenin okolo vrchu Chlum. V převážně rovinném okolním reliéfu je velmi nápadný – pohledově exponovaný a tvoří přírodní dominantu, která v krajinné scéně tvoří regionální horizonty. Morfologie terénu a prostorové uspořádání liniové zeleně (alej na horizontu Příhonu) vytváří rozlišitelné a zapamatovatelné scenérie. Díky převýšení okolního terénu jsou bezlesé svahy hřbetů a zejména pak vrcholové partie Příhonu místy panoramatických dalekosáhlých rozhledů do krajiny, které umožňuje okolní nižší rovinný terén. Výhledy z Příhonu a jeho svahů jižním směrem však nabízí mírně nečitelnou a nejasně vymezenou krajinnou scénu, v níž je možné pozorovat kromě jiného i vedení velmi vysokého napětí nebo plošky školky smrkové monokultury a to i v údolních polohách.

Jedna z takto osazených lokalit je dokonce vedena jako lokální biocentrum. Další školky najdeme na J a V svahu Příhonu při suchonické skládce odpadů, kde až stromy vyrostou, budou sice z jedné strany vizuální bariérou skládky, ale také dojde k zastínění části v krajinné scéně se výrazně projevující vrcholové aleje Příhonu a celkovému ovlivnění specifické scenérie. Regionální biocentrum vede přes lesík Kolomazná Hamra, které je společně s lesíkem Pod Příhonem neregistrovanými v ÚP vedenými VKP.

Přestavky byly přiřčeny k tomuto prostoru, protože geomorfologicky zřejmě správnější vymezení za pomoci toku Loučky a jejího levostranného přítoku by obnášelo vedení hranice skrz návesní prostory, což je z hlediska regionalizace KP nepřijatelné. Navíc údolíčko, ve kterém se Přestavky nachází, tvoří relativně uzavřený krajinný segment. Blízkost lesů a jejich uplatnění v krajinné scéně vytváří dojem sounáležitosti vesnice s lesem, což dokazuje také skutečnost, že obyvatelé Přestavk si v minulosti přivydělávali činnostmi spojenými s lesem. Urbanistickou strukturu Přestavk narušuje chatová a zahrádkářská kolonie těsně navazující na původní zástavbu.

Jejich přítomnost je dokladem rekreačního využití krajiny, ve které se střídají louky, lesy a pole. Lákadlem může být v této části regionu relativně nevšední sevřené a hluboké údolí Loučky se značně skloněnými svahy a klid oblasti s malou dopravní intenzitou.

Tab. 21 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v KP6

Chlumské vrchy (KP6)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Reliéf členité pahorkatiny s místy až příkře skloněnými svahy tvořící krajinnou dominantu vystupující nad okolní rovinný reliéf	XXX	+	X
	Morfologicky výrazné průlomové údolí Loučky	X	+	X
	Pramenná oblast s krátkými vodními toky s velmi malou průtočností	X	+	X
	Částečně smíšené lesy s druhově různorodou skladbou, převaha nepůvodního smrku a borovice	XXX	+	X

	V katastru Suchonic plošná výsadba smrkových monokultur a to i v údolních polohách	X	-	X
	Rozptýlená zeleň, zahrady, sady a další sídelní zeleň, stromořadí a aleje	XX	+	X
	Louky okolo loučky a jako enklávy v lesích	X	+	X
	Regionální biokoridor č. 1520 spojující biocentra Chlum – Povodí Olešnice	X	+	XX
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Lučně-lesně-polní krajina	XXX	+	X
	Dobře dochované rysy tradičního hanáckého domu a vymezení zatravněného návesního prostoru v půdorysu	XX	+	X
	Chatová a zahrádkářská kolonie těsně navazující na původní zástavbu	X	-	X
	Několik dochovaných úvozů	X	+	X
	Památkově chráněný pomník umučených r. 1945 v Přestavlkách jakožto připomínka přestavlké tragédie na konci II. světové války	X	+	XX
	Další sakrální stavby a pomníky	X	+	X
	Tradice chmelařství	X	+	XX
	Vedení velmi vysokého napětí v jižní části katastru Suchonic	X	-	X
	Klidná oblast s nevelkou dopravní intenzitou	XX	+	X
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině	Turistická oblast s turistickými a naučnými stezkami a cyklostezkami	X	+	X
	Heterogenní krajinná struktura (malé až velké měřítko jednotlivých ploch)	XX	+	X
	Harmonické zapojení Přestavlk do krajinného rámce	XX	+	X
	Převážně harmonické měřítko zástavby Přestavlk	XX	+	X
	Pohledově exponovaný celek tvořící horizonty v dálkových vnějších pohledech	XXX	+	X
	Specifické a zapamatovatelné scenérie Chlumu s rozsochami a Příhony s alejí na horizontu	XXX	+	XX
	Významná výhledová místa (Příhon)	X	+	XX
	Nejasně vymezená a málo čitelná krajinná scéna při dálkových pohledech jižním směrem	X	-	X
	Výrazný projev lomového svahu Oderských vrchů při dálkových pohledech SV směrem	X	+	XX
Zřetelné vymezení některých prostorů menšího měřítka výraznými svahy nebo hmotami lesa	XX	+	X	

zdroj: M. Češek

Obr. 40 Charakteristická silueta Příhony s vrcholovou alejí (zdroj: M. Češek)

8. 3 MÍSTA KRAJINNÉHO RÁZU

8. 3. 1 MKR1 – Vodní nádrž Tršice

Místo krajinného rázu bylo vymezeno na základě koncentrace přírodních a estetických hodnot. Přírodní hodnotu indikují cenné biotopy nacházející se na většině vymezeného území. Jsou jimi: makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod (V1), vegetace vytrvalých obojživelných bylin (M3), vegetace vysokých ostřic (M1.7), mezofilní ovsikové louky (T1.1), vlhké pcháčové louky (T1.5), karpatské dubohabřiny (L3.3), suché acidofilní doubravy (L7.1) a údolní jasanovo-olšové luhy (L2.2).

Esteticky působí harmonie rozsáhlé vodní plochy zaklesnuté v údolí Olešnice záramované vzrostlou zelení druhově velmi různorodé stromové a křovinné vegetace a blízkých lesů a maloplošná struktura luk, sadů a rozptýlené zeleně v okolí nádrže. Scenérie jsou navíc oživeny skalními výchozy zatopeného lomu. Kombinace terénu a vegetace někdy vytváří malebná zákoutí s výhledy na vodní hladinu.

Hráz vodní nádrže působí v přírodním prostředí uměle a cizorodě, její pozitivní působení spočívá v nezbytnosti její přítomnosti. Je z ní navíc možné sledovat další vodní plochu rybníku Farganíku, za kterým stojí ještě nedostavěná budova budoucí biofarmy, která narušuje celkový dojem. Je tak vlastně výhledovým místem, což je další pozitivum.

Místo má velký rekreační potenciál, v blízkosti najdeme chatu Olešnice nebo občerstvení při nedaleké polní cestě západně od vodní nádrže nad hranou údolního svahu. Situování tohoto občerstvení umožňuje dalekosáhlé výhledy do krajiny, především západním směrem. Tyto prvky jsou vizuálně postižitelné jen výjimečně z hraničních poloh vymezeného segmentu. Chatky a včelíny rozesté hlavně na západním svahu na několikametrové agrární terase vzniklé díky HTÚP jsou relativně nenápadné a často zastíněné vegetací.

Tab. 22 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v MKR1

Vodní nádrž Tršice (MKR1)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Značně až příkře skloněné svahy údolí Olešnice a jejího levostranného přítoku	XXX	+	X
	Vodní nádrž s vodním ekosystém včetně cenných biotopů V1 a M3	XXX	+	X
	Mokřady (biotop M1.7) při ústí Olešnice do vodní nádrže	X	+	X
	Louky mezi krajinnou zelení včetně cenných biotopů T1.1 a T1.5	XX	+	X
	Většinu křovinné a stromové vegetace tvoří cenné biotopy L3.3, L7.1 a L2.2	XXX	+	X
	Při levém břehu vede lokální biokoridor	X	+	X
	Přes 200 m dlouhá a přes 12 m vysoká hráz	X	0	X
	HTÚP v podobě několikametrové agrární terasy	X	+	X
	Chatky a včelíny rozestety velmi nenápadně ve svazích	X	0	X

Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Pozůstatky bývalého lomu ve svahu	X	+	X
	Rekreační význam s gastronomickými službami v okolí (chata Olešnice, občerstvení při nedaleké polní cestě západně od vodní nádrže)	X	+	X
	Značné plochy starých zarůstajících sadů a jejich zbytků	XX	+	X
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítká a vztahů v krajině	Maloplošná krajinná struktura	XX	+	XX
	Harmonie rozsáhlé vodní plochy zarámované vzrostlou zelení druhově velmi různorodé stromové a křovinné vegetace a blízkých lesů	XXX	+	XX
	Pohledově uzavřený a jasně vymezený prostor	XX	+	X
	Výhledy na rybník Farganík z hráze, za němž rušivě působí nedostavěná biofarma	X	0	X
	Součástí jsou intimní prostory (malebná zákoutí) tvořená kombinací terénu a krajinné zeleně	X	+	XX

zdroj: M. Češek

Obr. 41 Hustě porostlé okraje vodní nádrže Tršice (zdroj: M. Češek)

Obr. 42 Několikametrové agrární terasy se sady na západním svahu vodní nádrže Tršice (zdroj: M. Češek)

8. 3. 2 MKR2 – Olešnický luh

Lužní jasanovo-olšový les (L2.2) se nachází v severní části lesa Bělá na nivě Olešnice oddělené od okolí strmými svahy, které jsou osázené smrkovou monokulturou, jenž jasně vymezuje a pohledově uzavírá prostor asi 900 m dlouhého koridoru navozující pocit zvědavosti a očekávání s velmi přirozeným přírodním charakterem.

Niva byla ještě v době socialismu využívána jako louka a nynější mladý porost je sukcesním stádiem přirozeného lesa s jen lokálním výskytem několika jedinců vzrostlých smrků, smrkových náletů nebo několika řádků smrkové školky při okraji. Přírodní hodnota tohoto místa je o to vyšší, protože se jedná o primární stanoviště. Sukcesní vývoj je prostorově diferenciovaný, některé části zatím zůstávají podmáčenými loukami.

Podmáčená niva s tůněmi, hustým lesem, četností vyvrácených trouchnivějících stromů a absencí cesty nebo chodníku pouze s dřevěnými lávkami přes Olešnici utváří velmi těžce přístupný prostor. I přesto najdeme na pravém břehu Olešnice dřevěnou chatu a skautská dvě tábořiště. Cesty vedou okolními smrkovými lesy k dalším dřevěným chatám na svazích.

Asi nejpřirozenějším a rozhodně nejpřirozeněji působícím prvkem je neregulovaná přirozeně meandrující Olešnice.

Tab. 23 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu v MKR2

Olešnický luh (MKR2)	Identifikované znaky a hodnoty	Klasifikace identifikovaných znaků		
		dle významu	dle projevu	dle cennosti
Znaky přírodní charakteristiky včetně přírodních hodnot VKP a ZCHÚ	Podmáčená niva Olešnice oddělení strmými svahy	XXX	+	XX
	Olešnice s přirozenou morfologií koryta s častými meandry	XX	+	XX
	Cenný biotop údolního jasanovo-olšového (L2.2) luhu vytvářející velmi těžko přístupný prostor bez cest je využit jako lokální biocentrum a biokoridor	XXX	+	XX
	Světliny s podmáčenými loukami	XX	+	XX
	Četnost vyvrácených trouchnivějících stromů	X	+	XX
	Lokální výsadba smrků na okraji plochy nivy a smrkové nálety v luhu	X	-	X
Znaky kulturní a historické charakteristiky včetně kulturních dominant	Dřevěná chata s trávníkem před ní a další nedaleko na svazích ve smrkovém lese	X	+	X
	Tábořiště	X	+	X
	Dřevěné lávky z kmenů přes Olešnici	X	+	X
Znaky estetických hodnot včetně harmonického měřítko a vztahů v krajině	Prostor s velmi přirozeným přírodním charakterem	XXX	+	XX
	Pohledově uzavřený a jasně vymezený koridor díky strmým svahům a hlavně smrkové monokultuře tvořící vizuální bariéru	XXX	+	XX
	Světliny samotné nebo s menšími shluky stromů zvyšují estetický zážitek z prostoru	XX	+	XX
	Rušivě působí smrky obklopující prostor a jejich okrajová výsadba	X	-	X

zdroj: M. Češek

Obr. 43 Přírozně meandrující koryto Olešnice (zdroj: M. Češek)

Obr. 44 Údolní jasanovo-olšový luh v kontrastu se smrkovou výsadbou na svazích (zdroj: M Češek)

9 LIMITY A NÁVRHY

9.1 PLATNÉ REGULATIVY

Ochranné podmínky vztahující se na KR existují pouze ve velmi omezené formě v jednotlivých územních plánech obcí. Konkrétně KR se věnují cílové charakteristice krajiny v ZÚR Olomouckého kraje. K typologicky vymezenému krajinnému celku Haná se vztahuje následující opatření: udržet charakter otevřené kulturní venkovské krajiny s dominantní zemědělskou funkcí (zemědělský a lesozemědělský typ krajiny), v nivách podporovat především typ lesozemědělské a lesní krajiny a navíc dbát na omezení výstavby pouze na jejich břehy. Osídlení včetně urbanizace rozvíjet především na březích niv (řetězové urbanizační koridory).

9. 2 OBECNÉ PODMÍNKY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ VE VYMEZENÉM ÚZEMÍ

Navržené limity jsou svým detailem určeny především pro územně plánovací dokumentaci dotčených obcí a rozhodování v území. Zjištěné charakteristiky a znaky KR ve vymezených KP a MKR, které zobrazuje obr. 31, jsou podkladem pro stanovení následujících limitů a návrhů, které dále vychází z mapové sady kap. 7, konkrétně obr. 25, 27, 28 a 29. Samozřejmostí je zakomponování platných regulativů (viz kap. 9. 1).

Limity:

- veškerá nová výstavba musí svými proporcemi a v max. míře i arch. pojetím a používanými materiály odpovídat tradičnímu charakteru zástavby (případně okolním stavbám) a v případě rekonstrukcí a přestaveb k tradičnímu charakteru směřovat⁴¹;
- novou obytnou výstavbu umisťovat pouze do intravilánu nebo do poloh v kontaktu s ním, aby si urbanizovaná území udržovaly formu kompaktní zástavby;
- respektovat a zachovat historická jádra obcí;
- zachovat úvozy na hranicích intravilánu a extravilánu;
- omezit výstavbu na plochách se střední, vysokou a velmi vysokou citlivostí;
- chránit všechny památky a další objekty uvedené v Seznamu památek ve vymezeném území uvedeném v příloze 2 a upravovat jejich okolí;
- nevhodnými stavebními zásahy či nevhodnou výsadbou nesnižovat funkčnost významných výhledových míst;
- nezasahovat do žádného z jedinečných znaků KR, které byly identifikovány ve všech vymezených krajinných segmentech;
- možnost rozšiřování zahrádkářských a chatových kolonií pouze v lokalitách, které nejsou v kontaktu s kompaktně zastavěným územím;
- v KP1 a KP2 přísně chránit veškerou rozptýlenou zeleň včetně stromořadí a alejí ve volné krajině;
- v nivách podporovat typ lesozemědělské a lesní krajiny⁴²;
- negativně neovlivňovat horizonty lesními holosečemi;
- omezit výšku staveb v pohledové ose sítě mariánských kostelů na maximálně 96 m;
- chránit charakteristické scenérie obcí, tak aby byly jedinou výškovou dominantou stávající kulturní dominanty.

⁴¹ Limit vychází z ÚP obcí.

⁴² Limit vychází z cílových charakteristik krajiny definovaných v ZÚR Olomouckého kraje.

Návrhy:

- novou výsadbou zvětšovat délku doprovodné zeleně nejenom podél silnic, ale i podél polních cest;
- liniovou zelení zamezit nebo alespoň omezit působení rušivých prvků mimo intravilány obcí (vyjma vysílačů);
- aktualizovat lokální ÚSES a podpořit rozšíření krajinné zeleně;
- přezkoumání možnosti zahrnout chmelařské objekty (sušárny chmele) dle Seznamu památek ve vymezeném území (viz níže) mezi památkově chráněné objekty;
- vhodnou druhovou skladbou rozvíjet přirozenost lesů;
- novou výstavbu směřovat do zón s nízkou a velmi nízkou citlivostí;
- zachovat rozsah aktuální (2015) výměry luk a rozšiřovat jejich plochy na úkor bonitně méně cenné zemědělské půdy zejména v okolí vodotečí a lesních komplexů.

9. 3 LIMITY A NÁVRHY VE VYMEZENÝCH KRAJINNÝCH SEGMENTECH

KP1 – Plošina – jih

Limity:

- zachovat komín bývalé mlékárny.

Návrhy:

- odstranit nebo vhodně zakomponovat betonové požární nádrže na návsích.

KP2 – Plošina – sever

Limity:

- chránit scenérii Doloplaz s dominantním působením kostela a vedlejším akcentem pily.

Návrhy:

- nerozšiřovat plochy stanovištně nevhodných jehličnatých kultur a postupně stávající nahrazovat druhy stanovištně vhodnějšími.

KP3 – Údolí Olešnice

Limity:

- nerozšiřovat plochu orné půdy;
- případnou další průmyslovou výstavbu umísťovat pouze na východně orientované svahy do co nejnižších partií údolního svahu, v žádném případě však ne na nivu Olešnice;
- nezasahovat novou výstavbou do cenné kompozice tršického zámku a přilehlé vodní plochy rybníka, což pro územní plán Tršic bude znamenat zrušení nebo alespoň plošné omezení plochy bydlení B3;
- zachovat historickou rybníční síť na Olešnici.

Návrhy:

- rekultivace bývalého výletního místa Na kopci;
- zachovat a přispět k obnově sadů.

KP4 – Bělá

Limity:

- zachovat neregulovaný stav koryta Olešnice;
- zachovat enklávy nezalesněných ploch po zaniklé středověké vsi Bělá.

Návrhy:

- umocňovat harmonický projev lesa orámováním lemy vhodných dřevin v celé délce jeho obvodu;
- udržovat charakter čistého esteticky přívětivého lesa;

- označit naučnou stezku k pomníku rodiny Wolfových v místě jejich úkrytu hustší sítí navigačních značek.

KP5 – Chrástka a Zátěš

Limity:

- zachovat možnost výhledů na kulturní dominantu větrného mlýna v katastru Lázníček.

Návrhy:

- rekultivace rybníku v Zákřově.

KP6 – Chlumské vrchy

Limity:

- nevhodnou výstavbou nebo změnami využití půdy nenarušovat regionální horizonty, které celek vytváří;
- nerozšiřovat další výstavbu stávající chatové a zahrádkářské kolonie.

Návrhy:

- školky jehličnanů nahradit školkami vhodných listnáčů.

MKR1 – Vodní nádrž tršice

Limity:

- nezasahovat do stromové a křovinné vegetace;
- výstavba pouze objektů s rekreační funkcí.

Návrhy:

- osázením hráze rybníku Farganíku zamezit rušivému působení rozestavené biofarmy;
- vyasfaltováním existující nezpevněné cesty podél SZ hranice MKR vedoucí k chatě Olešnici a jejím navázáním na blízkou cyklostezku by se zvýšil rekreační potenciál.

MKR2 – Olešnický luh

Limity:

- místo ponechat jako bezzásahovou zónu s možností budoucího vyhlášení maloplošného ZCHÚ.

Návrhy:

- zrušit smrkové školky na okrajích luhu, případně i smrkové nálety.

10 DISKUSE

Předkládaná práce je krajinářským hodnocením, které vymezené území diferencuje na individuální jednotky, kterými jsou KP a MKR. Důvodem tohoto členění je jeho vhodnost pro velikostní kategorii rozlohy vymezeného území.

Zejména kvůli užití stejné metodiky (I. Vorel, 2004) bylo zájmové území přiřazeno k OKR Tršicko vymezené L. Vysloužilem (2013). S vedením hranice, která se do značné míry shoduje s hranicí geomorfologické jednotky Tršické pahorkatiny, lze určitě souhlasit, neboť právě charakter georeliéfu je v konfrontaci s okolními geomorfologickými poměry zásadním rozlišujícím znakem KR.

Při vymezení KP byl kladen důraz na homogenitu charakteru KP. Důvodem byla reliéfem a značným odlesnění podmíněná otevřenost krajinné scény, která neumožňovala vymezení na základě výrazných vizuálních bariér, kterými např. byly stěny lesních porostů Litovelského Pomoraví v jinak ploché nivě Moravy v případě studie I. Vorla 2001. I přesto k nim bylo v detailu přihlíženo, např. vedením hranice alejemi. Celkově byla při diferenciaci KP brána v úvahu i návaznost v zájmovém území vymezených KP na charakter krajiny v okolí zájmového území. Až na KP4 by tak krajinné segmenty vymezené na úrovni KP zahrnovaly i plochy za hranicí administrativně vymezeného zájmového území. MKR bylo již vymezeno „klasicky“ jako krajinný prostor pohledově spojený z většiny pozorovacích stanovišť.

Využití speciální diferenciace, která však nejlépe odráží výchozí charakteristiky krajiny, je, jak ukazují příklady studií v I. Vorlovi a J. Kupkovi (2011), při individuálním členění krajiny běžnou praxí. Speciálně pro dané území byly upraveny i data vstupující do analýz pohledové exponovanosti a citlivosti a metodika jejich vypracování. Bez smysluplné úpravy by výsledky analýz byly bezcenné a hlavně neodrážející skutečný stav. Např. užitím postupu, kterým H. Kuchyňková (2008) výstižně posoudila vizuální citlivost Beskyd, kdy do analýzy vstupovaly mj. i kategorie sklonitosti svahů by byl v případě vymezeného území zcela nevhodný, protože by přisoudil vyšší citlivost strmým svahům nejhlubších údolí, které jsou součástí krajinného suterénu a uplatňují se jako exponované plochy pouze v lokálním měřítku tohoto suterénu. Výstupy upravených analýz použitých v diplomové práci dle názoru autora velmi výstižně vykreslují sledovaný jev.

Kulturní krajinné oblasti KKO01 – KKO12 byly vymezeny jako cenná kulturně historicky významná území s přírodně krajinářskými úpravami, s vysokým krajinným, památkovým a přírodním potenciálem (ZÚR Olomouckého kraje). Srovnáním hodnot KR vymezeného území, které v současné době regulují jen velmi obecné a pro efektivní ochranu KR nedostačující regulativy s územím, které je zahrnuto do některých charakterově blízkých kulturních krajinných oblastí jako je např. kulturní krajinná oblast Centrální Haná (KKO12) dojdeme k závěru, že nejsou o nic menší, resp. že nejsou méně významné. Proto by bylo vhodné zmíněnou KKO12 buď rozšířit a aktualizovat regulativy nebo vymežit novou kulturní krajinnou oblast Tršicko (KKO13). Případně zajistit začlenění navržených ochranných podmínek do ÚP jednotlivých obcí jiným způsobem.

ZÁVĚR

Vymezené území je nenápadnou částí naší země, jejíž krajinný ráz „těží“ z historické i současné nepřítomnosti železnice a relativní perifernosti uprostřed trojúhelníku, jehož vrcholy jsou města Olomouc, Přerov a Lipník nad Bečvou.

Historickým centrem celé oblasti byly Tršice, jež se staly správním střediskem tršického panství a posléze i celé moravské chmelařské oblasti. A právě historie a chmelařství se charakteristicky odrážejí ve výrazu jednotlivých obcí. Reprezentativními jsou zejména návesní prostory a rysy architektonického výrazu chmelařských objektů. Relativně plochý reliéf a často otevřená krajinná scéna umožňuje kostelům být krajinnými dominantami širokého okolí. Dochovalost prvků a struktur ovšem překračuje hranice intravilánu – značně zachovalý je i způsob využití celé krajiny. Dochovala se např. enkláva nezalesněné plochy v lese Bělá, která je odkazem stejnojmenné zaniklé středověké vsi. Paradoxně díky změně využití ploch, resp. dalšího nevyužívání některých částí krajiny vznikají nová cenná především údolní společenstva.

Obecně jsou pro ráz zdejší zemědělské krajiny nejhodnotnějšími částmi lesy a zejména pak rozptýlená zeleň, která plní mnoho pozitivních funkcí včetně estetické. Další výsadbou alejí by lidé mohli najít nové cesty do opuštěné výrobní plochy, které říkáme krajina, vidět nové scenérie a díky nim si odnést nové zážitky.

Zatímco aleje a stromořadí reálně a vcelku dynamicky v těchto letech vznikají, tradice a četné pozůstatky dob dávno minulých stejně skutečně zanikají. Měli bychom usilovat o ochranu alespoň nejzachovalejších a nejnázornějších pozůstatků na Moravě jedinečné chmelařské tradice, kterými jsou sušárny chmele v Suchonicích, Lipňanech, Vacanovicích a Doloplazech, a ochranu svérázu hanáckých stavení historických jader, mezi nimiž se najdou taková, která přečkala několik staletí.

Pro tradiční výraz hanáckých obcí i pro tradiční způsob života jejich obyvatel se zdá velkým problémem přistěhovalců obyvatel z Olomouce, kteří na vesnicích spolu s mladší generací místních obyvatel umocňují městský způsob života v novostavbách ani velmi vzdáleně se nepodobajících hanáckému domu. Můžeme alespoň zachránit harmonii zapojení sídel jako celku do krajinného rámce umístěním takových novostaveb do méně exponovaných poloh.

Územím prochází pohledová osa sítě mariánských kostelů, které směřují k bazilice Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku, která je viditelná z velké části vymezeného území. Samotná osa výstavbou ani výsadbou zeleně příliš ohrožena není, nejnižší bod spodní hladiny ochranného pásma se totiž nachází ve výšce 96,45 m nad povrchem.

Celkově lze říci o krajině vymezeného území, že se jedná o krajinu s velkým potenciálem, která při vhodném rozvoji současně s respektem k její historii může být cenným dědictvím dalším generacím. Z tohoto pohledu, ale i díky celkové vizuální atraktivitě, autor shledává jako nejcennější krajinné prostory KP1 a KP3.

SUMMARY

The sphere of interest of the thesis is the landscape and its character, which is since 1992 a legal part of the nature and landscape protection limiting the disturbance to the landscape. The robustness of the system landscape with a significant number of variables is reflected in just a small area where the landscape studies were conducted. The thesis is conceived as a contribution to the expansion of these territories.

The particular area for the purposes of this study consists of cadastral municipalities of Tršice, Doloplazy, Suchonice and Svěsedlice. The procedure is based on the methodology of I. Vorel (2004). The aforementioned area was spatially differentiated by the natural features and cultural and historical characteristics and their spatial expression. The features of the landscape character were then identified and subsequently classified in the resulting landscape segments. Some of those features represent values that must be protected. The determination of protective conditions and suggestions for improvement was the final step in the procedure. The process of landscape character assessment also involved the field mapping and the creation of spatial analysis in GIS environment.

Values of landscape character within the defined territory can be seen in our heritage, traditions and buildings that have preserved the features of the traditional architectural expression. The most representative objects are preserved facilities used for processing hops. In the open landscape, scattered vegetation is the most valuable element that fulfils many functions.

ZDROJE

TIŠTĚNÉ ZDROJE

- *Aktuální problémy ochrany krajinného rázu 2007*. Editoři Ivan Vorel, Jiří Kupka. Praha: Centrum pro krajinu, 2008, 83 s. ISBN 978-80-903206-9-7.
- *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu 2009*. Editoři Ivan Vorel, Jiří Kupka. Praha: Centrum pro krajinu, 2009, 64s. ISBN 978-80-903206-0-4.
- *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu*. Editoři Ivan Vorel, Jiří Kupka. V Praze: České vysoké učení technické, 2010, 183 s. ISBN 978-800-1045-374.
- AMBROS, Zdeněk. Ekologické systémy regionální a nadregionální úrovně. In: *Biogeografie a její aplikace*. Brno: Geogr. úst. ČSAV, 1989, s. 57-63. 24.
- BARTOŠ, Josef a kol. *750 let od založení obce Doloplazy*. Olomouc: Moravské tiskařské závody, n. p., závod 10, Olomouc, 1983, 64 s.
- BARTOŠ, Josef a kol. *Tršice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, 1984, 166 s.
- BĚM, Mojmír. Archeologické nálezy a lokality na katastru obcí Tršice a Tršice-Zákřov. *Střední Morava: kulturně historická revue*. Olomouc: Memoria, 1999, č. 8, 54 - 78.
- BUČEK, Antonín a Jan LACINA. *Geobiocenologie*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 1999, 240 s. ISBN 80-7157-417-1.
- BUKÁČEK, Roman a Martin CULEK. Vymezování oblastí a míst krajinného rázu a jejich charakterizace pro potřeby územního plánování. In: *Aktuální otázky krajinného rázu 2009*. Editoři: Ivan Vorel, Jiří Kupka. Praha: Centrum pro krajinu s.r.o., 2009, 36 - 41. ISBN 978-80-903206-0-4.
- BUKÁČEK, Roman a Pavlína BUKÁČKOVÁ. Vymezování a charakteristika územních jednotek jako nástroj ochrany pozitivních hodnot krajinného rázu. In: *Krajina v kontextu globálních změn*. [Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita], 2008, s. 2. ISBN 978-80-7375-143-2.
- BUKÁČEK, Roman. Metodika preventivního hodnocení krajinného rázu, verze 2. In: *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu*. V Praze: České vysoké učení technické, 2010, 52 - 66. ISBN 9788001045374.
- BUKÁČEK, Roman. Preventivní hodnocení krajinného rázu rozsáhlejšího území - metodika a možnosti jejího využití. In: *Ochrana krajinného rázu: třináct let zkušeností, úspěchů i omylů*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: Naděžda Skleničková, 2006, 91 - 98. ISBN 80-903206-7-8.
- CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. Praha: Dokořán, 2005, 269 s. ISBN 80-736-3042-7.
- CULEK, Martin a kol. *Biogeografické členění České republiky, II. díl*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 590 s. ISBN 80-860-6482-4.
- CULEK, Martin. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1996, 347 s. ISBN 80-853-6880-3.
- ČERNÝ, Ervín. *Metodika průzkumu zaniklých středověkých osad a plužin na Drahanské vrchovině: Die Methodik der Geländeforschung der mittelalterlichen Orts- und Flurwüstungen des Drahaner Hochlands*. [V Praze: Archeologický ústav ČSAV, 1973, 2 v. Zprávy Čs. společnosti archeologické při Čs. akademii věd, 15, seš. 4-6.
- ČERNÝ, Norbert a kol. *Vlastivěda střední a severní Moravy: Historický místopis střední a severní Moravy, II. díl*. Přerov: Učitelské jednoty v Župě olomoucké, 1942.
- *Člověk, krajina, krajinný ráz*. Editor Pavel Klvač. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra environmentálních studií, 2009, 91 s. ISBN 978-802-1050-907.
- DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. Brno: AOPK ČR, 2006, 582 s. ISBN 80-860-6499-9.
- DEMEK, Jaromír. *Obecná geomorfologie*. Praha: Academia, 1987, 475 s.
- *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005 I. díl*. Praha: Český statistický úřad, 2006. ISBN 80-250-1277-8.

- HORÁKOVÁ, Kateřina. *Geomorfologické poměry Tršicka*. Olomouc, 2014. 37 s. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Irena Smolová.
- HOŠKOVÁ, Miloslava. Tradiční způsoby zemědělského hospodaření na Hané. In: *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci*. Olomouc: Vlastivědné muzeum v Olomouci, 1999, 25 - 36. ISSN 1212-1134.
- HRABAL, Miroslav. *Změna účelu využití vodního díla Tršice a jeho efektivnější začlenění do krajiny*. Brno, 2006. 54 s. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ladislav Koutný.
- CHLUPÁČ, Ivo a kol. *Geologická minulost České republiky*. Praha: Academia, 2002, 436 s. ISBN 80-200-0914-0.
- CHYTRÝ, Milan a kol. *Katalog biotopů České republiky: Druhé vydání*. Editoři: Milan Chytrý, Tomáš Kučera, Martin Kočí, Vít Grulich, Pavel Lustyk. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, 445 s. ISBN 978-80-87457-03-0.
- JANČURA, Peter. Význam druhotnej krajinné štruktúry ku krajinnému obrazu a krajinnému rázu. In: *Péče o krajinný ráz, cíle a metody*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: ČVUT, 1999. 60 - 76. ISBN 80-010-1979-9.
- JIŘÍČKOVÁ, Terezie. Obecně o Hané. In: *Krajina našeho domova - Haná: sborník tematických prací*. Olomouc: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci, 2008, 6 - 25. ISBN 978-80-86570-15-0.
- KALÁB, Jiří. Sušárny chmele na Tršicku. In: **NÁRODNÍ PAMÁTKOVÁ ÚSTAV - ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V OLOMOUCI**. *Sborník Národního památkového ústavu - územního odborného pracoviště v Olomouci*. Olomouc: RV design, 2005, 5 - 8. ISBN 80-86570-04-5.
- KNOPP, Alfréd a kol. *Vesnice: stavby a krajina mají svůj řád*. Brno: Ústav územního rozvoje, 1994, 211 s. ISBN 80-851-2496-3.
- KOLEJKA, Jaromír. *Přírodní krajiny České republiky: Katalog typů přírodních krajin*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 987-80-210-6660-1.
- KORČÁKOVÁ, Alžběta. Tradice a počátky hliněné architektury. In: *Krajina našeho domova - Haná: sborník tematických prací*. Olomouc: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci, 2008, 26 - 41. ISBN 978-80-86570-15-0.
- *Krajinný ráz v sídlech: sídla v rázu krajiny*. Editoři Ivan Vorel, Jiří Kupka. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011, 124 s. ISBN 978-80-01-04908-2.
- KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: 7. díl Str-U*. Praha: Libri, 2008, 991 s. ISBN 978-80-7277-041-0.
- KUDELOVÁ, Mária. Příběhy kapliček, křížů a božích muk. *KROK Kulturní revue Olomouckého kraje*. 2013, roč. 10, č. 2, s. 28-31.
- KUCHYŇKOVÁ, Hana. Posuzování vizuální citlivosti krajiny. In: **VOREL, Ivan a Jiří KUPKA**. *Aktuální problémy ochrany krajinného rázu 2007*. Praha: Centrum pro krajinu, 2008, 56 - 63. ISBN 978-80-903206-9-7.
- KULIŠŤÁKOVÁ, Lenka a Josef SEDLÁČEK. **VYUŽITÍ NÁSTROJE GIS PŘI ANALÝZE VIZUÁLNÍCH VAZEB V KOMPOZOVANÝCH KRAJINÁCH**. In: *ACTA PRUHONICIANA 103*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2013, 51 - 61. ISSN 1805-921X.
- KUMPERA, Otakar. Pohyb materiálu a nástin faciálního vývoje svrchního visé na Moravě a ve Slezsku. In: *Sborník vědeckých prací VŠB*. Ostrava: VŠB, 1966, s. 31-50.
- KUPKA, Jiří. *Krajiny kulturní a historické: vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2010, 179 s. ISBN 978-800-1046-531.
- KUPKOVÁ, Lucie. Míra antropogenního ovlivnění krajiny k roku 2000. In: **KUČERA, Zdeněk, Ivan BIČÍK, Lucie KUPKOVÁ a Přemysl ŠTYCH**. *Hodnocení vývoje využití krajiny Česka pomocí geografických informačních systémů a dálkového průzkumu Země. Geografické rozhledy*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti s.r.o., 2011, č. 6.
- LOKOČ, Radim a Michaela LOKOČOVÁ. *Vývoj krajiny v České republice*. Brno: Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2010, 85 s. ISBN 978-809-0480-735.
- LÖW, Jiří a Igor MÍCHAL. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003, 552 s. ISBN 80-863-8627-9.

- LÖW, Jiří a kol. *Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability*. Brno: Doplněk, 1995, 124 s. ISBN 80-857-6555-1.
- LÖW, Jiří. Hodnocení a ochrana krajinného rázu. In: *Péče o krajinný ráz, cíle a metody*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: ČVUT, 1999, 199 - 203. ISBN 80-010-1979-9.
- MARTINKOVÁ KUCHYŇKOVÁ, Hana. *Pohledová exponovanost: metodický postup výpočtu krajinného indikátoru v geografických informačních systémech: Visual exposure: calculation methodology of the landscape indicator in geographical information systems : metodika*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010, 44 s. ISBN 978-80-7375-389-4.
- MENCL, Václav. *Lidová architektura v Československu*. Praha: Academia, 1980, 630 s.
- MÍCHAL, Igor a kol. Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve státní správě: Metodické doporučení. In: *Péče o krajinný ráz, cíle a metody*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: ČVUT, 1999, 117 - 158. ISBN 80-010-1979-9.
- MÍŠAŘ, Zdeněk a kol. *Geologie ČSSR I: Český masiv*. Praha: SPN, 1983.
- NAVRÁTILOVÁ, Eva a Jiří VIDLIČKA. *Paměti obce Suchonice*. Suchonice a Olomouc: Obecní úřad Suchonice ve spolupráci s nakladatelstvím Burian a Tichák, s. r. o., 2003, 30 s.
- NEKUDA, Vladimír. *Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu*. Brno: Krajské nakladatelství, 1961, 232 s.
- NEŠPOR, Vaclav. *Paměti obce Vacanovic u Olomouce*. Přerov: Rolnická tiskárna, 1923, 64 s.
- NĚMEČEK, Jan a kol. *Taxonomický klasifikační systém půd České republiky*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2001, 79 s. ISBN 80-238-8061-6.
- OBECNÍ ÚŘAD TRŠICE. *Obec Tršice v proměnách času*. Brno: F.R.Z. agency, 2014, 175 s. ISBN 978-80-87332-80-1.
- *Ochrana krajinného rázu: třináct let zkušeností, úspěchů i omylů: sborník příspěvků z konference, Praha 2006*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: Naděžda Skleničková, 2006, 189 s. ISBN 80-903-2067-8.
- *Ochrana kulturní krajiny: hledání cílů, možností a pravidel*. Editoři Kateřina Štréblová Hronovská, Jiří Kupka. V Praze: České vysoké učení technické, 2013, 132 s. ISBN 978-80-01-05391-1.
- *Péče o krajinný ráz - cíle a metody: sborník přednášek a diskusních příspěvků z kolokvia konaného 17. a 18. února 1999 na Fakultě architektury v Praze*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: ČVUT, 1999, 252 s. ISBN 80-010-1979-9.
- QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Československá akademie věd, Geografický ústav, 1971, 73 s.
- SALAŠOVÁ, Alena. Metodické možnosti posuzovania krajinného rázu na regionálnej a mikroregionálnej úrovni. In: *Ochrana krajinného rázu: třináct let zkušeností, úspěchů i omylů*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: Naděžda Skleničková, 2006, 105 - 111. ISBN 80-903206-7-8.
- *Seznam nemovitých památek místního a regionálního významu okresu Olomouc*. Editoři Pavel Konečný, Pavel Michna, Iva Orálková. Olomouc: Památkový ústav v Olomouci, 1999, 327 s. ISBN 80-902-1046-5.
- SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003, 321 s. ISBN 80-903206-0-0.
- SMETÁNKA, Zdeněk. Hledání zmizelého věku. In: BÉM, Mojmír. Archeologické nálezy a lokality na katastru obcí Tršice a Tršice-Zákřov. *Střední Morava: kulturně historická revue*. Olomouc: Memoria, 1999, č. 8, 54 - 78.
- ŠARAPATKA, Bořivoj. ČESKÝ SVAZ POZEMKOVÝCH ÚPRAV - ČVTS PRO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Sešity pozemkových úprav: Pozemkové úpravy v okrese Olomouc*. Praha: Agroplan, 1970, č. 1.
- TAUBEROVÁ, Daniela a Magda VRÁNOVÁ. Nechceme chmelnice. Bojíme se o vodu: Vacanovičtí se obávají, že jim chemikálie zamoří studny. *Olomoucký deník*. 2007, č. 214, 1,3.
- VLČEK, Vladimír. *Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže*. Praha: Academia, 1984. 315 s.
- VOKÁLOVÁ, Monika. *Drobné sakrální památky, jejich obnova a funkce v současné české krajině*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Radim Lokoč.
- VOREL, Ivan a Jiří KUPKA. *Krajinný ráz: identifikace a hodnocení*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011, 148 s. ISBN 978-80-01-04766-8.

- VOREL, Ivan. Hodnocení krajinného rázu - vývoj názoru a osnova postupu. In: *Péče o krajinný ráz, cíle a metody*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: ČVUT, 1999a, 103 - 110. ISBN 80-010-1979-9.
- VOREL, Ivan, Jiří KUPKA a Kateřina ŠTRÉBLOVÁ HRONOVSKÁ. *Krajinářská studie Neředinského horizontu v Olomouci: Prověření prostorového významu přírodních prvků a struktur západní části města v jeho vizuálním významu*. Praha: ČVÚT, 2011.
- VOREL, Ivan. *Litovelské Pomoraví: Hodnocení území z hlediska CHKO z hlediska krajinného rázu - §12 zák. č. 114/1992 Sb.* 2001.
- VOREL, Ivan. Prostorové vztahy a estetické hodnoty. In: *Péče o krajinný ráz, cíle a metody*. Editoři Ivan Vorel, Petr Sklenička. Praha: ČVUT, 1999b, 20 - 27. ISBN 80-010-1979-9.
- VYSLOUŽIL, Lubomír. *Vymezení a charakteristika oblastí krajinného rázu v Olomouckém kraji*. Brno, 2013. 122+1. Diplomová práce. Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita. Vedoucí práce Martin Culek.
- ŽÁK, Ladislav. *Obytná krajina*. Praha: S.V.U. Mánes, 1947.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- AOPK ČR. Preventivní hodnocení krajinného rázu. *Metodické listy* [online]. 2012a [cit. 2013-12-21]. Dostupné z: <https://www.gemin.cz/index.php?m=eadocuments&h=document&a=showfile&id=7816>
- AOPK ČR. *Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP)* [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://drusop.nature.cz/>
- Bazilika Navštívení Panny Marie. KREJČÍ, Tomáš. *Svatý Kopeček* [online]. 2007 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://svaty.kopecek.sweb.cz/bazilika.html>
- Církevní, vojenské a technické památky. MAGISTRÁT MĚSTA PŘEROVA. *Statutární město Přerov* [online]. 2008 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.prerov.eu/cs/o-prerove/zajimavosti-a-pamatky/kulturne-historicke-zajimavosti/cirkevni-vojenske-a-technicke-pamatky.html>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Města a městyse v ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/kapitola/1375-07--12>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2014*. 2014. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/BC00298FFF/\\$File/1300721403.xlsx](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/BC00298FFF/$File/1300721403.xlsx)
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>
- ČÚZK. *Územně analytické podklady (1b) v obcích vybraného SO ORP1 (UAP6020PU_OB1.120)*. Web ČSÚ. 2013. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6020PU_OB1.120&kapitola_id=327&voa=tabulka&g_o_zobraz=1&verze=0
- *Deník Otty Wolfy* [dokumentární film]. Režie Karel FUKSA. Česko, 1999
- DIVÍŠEK, Jan a kol. *Biogeografie: multimediální výuková příručka* [online]. Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, 2010 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps10/biogeogr/web/uvod.html>
- DUCHOSLAV, Martin. Vegetace: Mezofilní a suché křoviny nelesního prostředí / Berberidion. PŘF UP V OLOMOUCI. *Portál české flóry* [online]. 2011 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://flora.upol.cz/vegetace/info/9275-Berberidion.html>
- KAMENSKÝ, Stanislav. Hlasování o nejkurióznější sochu Olomouckého kraje vyhrála obří žába. MAFRA, a. s. 1999 - 2015. *IDnes.cz/Olomoucký kraj* [online]. 2013 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/anketa-o-nejkurioznejši-sochu-olomoucky-kraj-fof-/olomouc-zpravy.aspx?c=A130305_160733_olomouc-zpravy_stk
- KAVANOVÁ, Lucie. Vítězství Otty Wolfy. In: *Respekt týdeník* [online]. 2012 [cit. 2015-02-19]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-55710390-vitezstvi-otty-wolfa>
- KORAMA IS ALEJE. *IS ALEJE* [online]. 2010 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.aleje.upol.cz/?q=node/2/webform-results&page=1>

- KOZELSKÝ, Pavel. Vznik a vývoj Nizkého Jeseníku. *Nizký Jeseník* [online]. 2003 - 2008 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://www.nizkyjesenik.cz/seznam/vznikavyvoj/vznikavyvoj.htm>
- KUČERA, Tomáš. Hodnocení krajinného rázu z pohledu krajinné ekologie. *Ochrana přírody* [online]. 1997, roč. 52, č. 1 [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: http://www.nh.cas.cz/people/kucera/LE/TEXTY/kr_raz.pdf
- LIPSKÝ, Zdeněk a Martin WEBER a kol. Projekt Kačina - interdisciplinární výzkum kulturní krajiny. In: *MISCELLANEA GEOGRAPHICA* [online]. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2007 [cit. 2013-12-19]. Dostupné z: https://otik.uk.zcu.cz/xmlui/bitstream/handle/11025/5948/091-100_Lipsk%C3%BD.pdf?sequence=1
- LÖW & SPOL., s.r.o. *Dílčí aktivita V002: Souhrn typických znaků krajinného rázu České republiky* [online]. Brno, 2009 [cit. 2013-12-21]. Dostupné z: http://www.lowapol.cz/_soubory/V002_uvod%20_katalog.doc.pdf
- MADĚRA, Petr a Eliška ZIMOVÁ. *Metodické postupy projektování lokálního ÚSES – multimediální učebnice* [online]. 2005 [cit. 2015-02-09]. ISBN 80-86064-85-9. Dostupné z: http://is.muni.cz/el/1423/jaro2009/HEN414/um/7510928/Metodicke_postupy_projektovani_lokalniho_US_ES.pdf
- MARTÍNEK, Jan a kol. *Historické cesty: Projekt NAKI: Výzkum historických cest v oblasti severozápadní Moravy a východních Čech* [online]. 2011 - 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.historicke-cesty.cz/>
- MATICE SVATOKOPECKÁ. *Matice svatokopecká* [online]. 2006 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.maticesvatokopecka.cz/>
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Národní památkový ústav* [online]. 2003 - 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/>
- OBEC TRŠICE. Historie tršického chmelařství. In: *Tršický zpravodaj* [online]. 2011 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.trstice.cz/zpravodaj/zpravodaj.html>
- *Obec Tršice* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.trstice.cz/>
- OBECNÍ ÚŘAD TRŠICE. *Obec Tršice* [online]. 2014 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www.trstice.cz/>
- PECHAČ, Adam. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. http://eagri.cz/public/web/file/247826/krajinne_prvky_web.pdf. 2013.
- ROZKOŠNÝ, Miroslav. Na Tršické dny chmele a cílové jízdy kočárů vzpomíná Jan Přindiš z Lipňan. *Tršický zpravodaj*. 2013. Dostupné z: <http://www.trstice.cz/zpravodaj/tz201311.pdf>
- SALAŠOVÁ, Alena. Hodnotenie krajinného rázu. *Enviromagazín* [online]. 2007, č. 1 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <http://www.enviromagazin.sk/enviro2007/enviro1/06.pdf>
- SMETÁNKOVÁ, Martina. Středověk na cestách: Podoba středověkých cest. NÁRODNÍ MUZEUM. *Archeologie na dosah: Edukace a prezentace archeologického kulturního dědictví* [online]. 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.archeologienadosah.cz/clanky/stredovek-na-cestach-podoba-stredovekych-cest>
- SPIEGLER, Arthur a Michael DOWER. EUROPEAN COUNCIL FOR THE VILLAGE AND SMALL TOWN. *ECOVAST Landscape Identification: A guide to good practice* [online]. 2006, 29 s. [cit. 2013-12-17]. Dostupné z: http://www.ecovast.org/papers/good_guid_corr_e.pdf
- *Tršice: PROGRAM ROZVOJE OBCE 2014-2020*. 2014. Dostupné z: <http://www.trstice.cz/obecniurad/pov2014.pdf>
- UTĚŠENÝ, Slavomír. Přípomínky k hierarchii členění českých nářečí. *Naše řeč* [online]. 1981, roč. 64, č. 3 [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6252>
- VOREL, Ivan. Krajinný ráz a jeho ochrana: 3. část – Obraz krajiny. *Ochrana přírody* [online]. 2007, roč. 62, č. 1, 14 - 17 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/res/data/003/000492.pdf>
- VOREL, Ivan, Roman BUKÁČEK, Petr MATĚJKA, Martin CULEK a Petr SKLENIČKA. *Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny území využití území na krajinný ráz* [online]. Praha: Naděžda Skleničková, 2004 [cit. 2014-02-17]. ISBN 80-903206-3-5. Dostupné z: <http://web.cvut.cz/fa/u519/KUKR/metodika.htm>

- VESELÝ, Petr. *Povětrník* [online]. 1997 - 2012 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.povetrnik.cz/rs/view.php?cislocianku=2006031401>

ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ PODKLADY A DOKUMENTACE

- ALFAPROJEKT OLOMOUC, a.s. *Územní plán obce Doloplazy*. Olomouc, 2001.
- ECOLOGICAL CONSULTING. *Koncepce ochrany přírody a krajiny na území Olomouckého kraje*. Olomoucký kraj. 2004.
- HALUZA, Jaroslav. *Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje*. 2011.
- LÖW & spol. s r.o. *B.II. Výkres oblastí se shodným krajinným typem*. 1 : 200 000. 2011.
- MAGISTRÁT MĚSTA OLOMOUCE, odbor koncepce a rozvoje. *Územně analytické podklady ORP Olomouc III. Aktualizace*. 2014.
- URBANISTICKÉ STŘEDISKO BRNO, spol. s r. o. *Suchonice: Územní plán obce*. Brno, 1996.
- URBOL. *Územní plán obce Daskabát*. Olomouc, 2002.
- URBOL. *Územní plán obce Svěsedlice: 2006*. Olomouc, 2006.
- URBOL. *Územní plán obce Tršice: části: Tršice, Zákřov, Hostkovice, Lipňany, Přestavky, Vacanovice*. Olomouc, 2002.
- *ÚS kulturních krajinných oblastí KKO1-KKO12: Kulturní krajina oblasti Svatý Kopeček a síť mariánských kostelů*. Olomoucký kraj. Dostupné z: http://portalup.glips.eu/uzemni_studie/posouzeni_kult_a_prirod_hodnot/svaty_kopecek_zprava.pdf
- *Územní studie kulturních krajinných oblastí KKO1 - KKO12 na území Olomouckého kraje*. 2009 - 2013. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/us-kulturnich-krajinnych-oblasti-kko1-kko12-cl-930.html>

LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY

- *Příloha č. 1 k vyhlášce č. 325/2004 Sb., k provedení zákona o ochraně chmele*
- *Směrnice Rady č. 92/43/EHS z 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin*
- *Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti*
- *Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny*
- *Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství*

MAPOVÉ LISTY A ATLASY

- *I. vojenské (josefské) mapování - Morava*. 1 : 28 800. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width=1000&z_newwin=0&map_rot=1vm&map_region=mo
- *Císařské povinné otisky stabilního katastru - Morava a Slezsko*. 1 : 2880. Dostupné z: <http://archivnimapy.cuzk.cz/>
- ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA. *Geologická mapa 1 : 50 000* [online]. 2014 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_50/
- HÁJKOVÁ, Lenka a kol. *Atlas fenologických poměrů Česka*. Praha: Český hydrometeorologický ústav; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 311 s. ISBN 978-80-86690-98-8 (ČHMÚ). 978-80-244-3005-8 (UP).
- KOLEJKA, Jaromír, Dušan, ROMPORTL, Zdeněk LIPSKÝ. Typy současné krajiny. In: HRNČIAROVÁ, Tatiana, Peter MACKOVČIN a Ivan ZVARA a kol. *Atlas krajiny České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2009, s. 141. ISBN 978-80-85116-59-5.

- KUČA, Karel. Půdorysné typy sídel. In: HRNČIAROVÁ, Tatiana, Peter MACKOVČIN a Ivan ZVARA a kol. *Atlas krajiny České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2009, s. 82 – 83. ISBN 978-80-85116-59-5.
- KUPKOVÁ, Lucie. Míra antropogenního ovlivnění krajiny (2000). In: HRNČIAROVÁ, Tatiana, Peter MACKOVČIN a Ivan ZVARA a kol. *Atlas krajiny České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2009, s. 141. ISBN 978-80-85116-59-5.
- MACKŮ, Jaromír. Lesní vegetační stupně. In: HRNČIAROVÁ, Tatiana, Peter MACKOVČIN a Ivan ZVARA a kol. *Atlas krajiny České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2009, s. 140. ISBN 978-80-85116-59-5.
- NEUHÄUSLOVÁ, Zdenka a kol. *Mapa potenciální přirozené vegetace ČR* [online]. Praha: Academia, 1998 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- PAVKA, Přemysl. *Atlas map: Ilup Pomoraví*. Opava: Ekotoxa Opava s.r.o., 2006. ISBN 978-80-245-1417-0.
- SKALICKÝ, Vladimír a kol. Fytogeografické členění. In: HRNČIAROVÁ, Tatiana, Peter MACKOVČIN a Ivan ZVARA a kol. *Atlas krajiny České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2009, s. 141. ISBN 978-80-85116-59-5.
- TOLASZ, Radim a kol. *Atlas podnebí Česka: Climate atlas of Czechia*. Praha: Český hydrometeorologický ústav; Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, 255 s. ISBN 978-80-86690-26-1 (ČHMU). ISBN 978-80-244-1626-7 (UP).

MAPOVÉ PORTÁLY

- AOPK ČR. *Mapomat* [online]. 2012b [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>
- Celostátní sčítání dopravy 2010. ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. *Ředitelství silnic a dálnic ČR* [online]. 2012 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>
- CENIA. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2010 - 2014 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- KRAJSKÝ ÚŘAD OLOMOUCKÉHO KRAJE. *Portál územního plánování: Územně analytické podklady obcí a kraje* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://uap.kr-olomoucky.cz/mapa/?base=blank&overlay=obce%2Cukm%2Cdkm&&conversationContext=5>
- MO ČR. *Národní inventarizace kontaminovaných míst* [online]. Podkladové letecké snímky poskytl VGHMÚř Dobruška. 2009 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://kontaminace.cenia.cz/>
- SEZNAM.CZ, a.s. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>
- ÚSTAV PRO HOSPODÁŘSKOU ÚPRAVU LESŮ BRANDÝS NAD LABEM. *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem* [online]. 2014 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/index.php>

WMS SLUŽBY A GEOGRAFICKÉ DATABÁZE

- AOPK ČR. *Přírodní biotopy a habitaty*. 2012c. Dostupné z: <https://gis.nature.cz/arcgis/services/Biotopy/PrirBiotopHabitat/MapServer/WmsServer?>
- ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ. *ArcCR® 500*. 1:500 000. Dostupné z: http://download.arcdata.cz/data/ArcCR_500-3.2-windows-installer.exe
- ČÚZK. *Prohlížeč služba WMS - Ortofoto*. 2015. Dostupné z: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ORTOFOTO_PUB/WMSservice.aspx?
- ČÚZK. *Mapová služba WMS - ZM 10*. 1:10 000. 2014a. Dostupné z: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM10_PUB/WMSservice.aspx?
- ČÚZK. *Prohlížeč služba WMS - ZM 50*. 1:50 000. 2014b. Dostupné z: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM50_PUB/WMSservice.aspx?

- ČÚZK. *Prohlížeč služba WMS - ZM 200*. 1:200 000. 2012. Dostupné z: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM200_PUB/WMSservice.aspx?
- ČÚZK. *ZABAGED® - polohopis*. (mapové listy ve formátu SHP: 25-11-16, 25-11-17, 25-11-18, 25-11-21, 25-11-22, 25-11-23, 25-13-01, 25-13-02, 25-13-03), 2014c.
- ČÚZK. *ZABAGED® - výškopis grid 10x10 m*. (mapové listy ve formátu SHP: 25-11-16, 25-11-17, 25-11-18, 25-11-21, 25-11-22, 25-11-23, 25-13-01, 25-13-02, 25-13-03), 2014d.
- VÚMOP, v.v.i. *Základní charakteristiky BPEJ*. 2013. Dostupné z: http://geoportal.vumop.cz/wms_vumop/zchbpej.asp?

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Seznam pojmů dle I. Vorla (2011), které se vztahují k této práci

Příloha 2 Seznam památek a dalších významných prvků ve vymezeném území

Příloha 3 Seznam prvků ÚSES

Příloha 4 Charakteristika klimatických oblastí MT7 a T2

Příloha 5 Území archeologických nalezišť vymezeného území dle NPÚ vyjma jader obcí s typem areálu „vesnice“

Příloha 6 Císařské povinné otisky stabilního katastru

Příloha 7 Viditelnost novodobé tršické sušárny chmele

Příloha 8 Viditelnost baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku

Příloha 1

a) pojmy, které vychází z § 12 Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

estetická hodnota krajiny

je vyjádřením přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině; předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostorů, konfigurace prvků, struktura složek)

harmonické měřítko krajiny

vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí; z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítka celku a měřítka jednotlivých prvků

harmonické vztahy v krajině

vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků krajinné scény

historická charakteristika krajinného rázu

je specifickou součástí kulturní charakteristiky a spočívá v souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti či místa; historická charakteristika je klíčová pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním vzhledem k jejich trvalé (dlouhodobé) udržitelnosti; může nést stopy významných historických událostí

charakteristika krajinného rázu

je dána druhem a uspořádáním krajinných složek, prvků a jevů nebo jejich souborů, které se podílejí na vzniku rázu krajiny; jedná se o charakteristiky přírodní, kulturní a historické, které vnímáme jako soubor typických znaků

krajina

část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky (§ 3 zákona)

krajinný ráz

je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou určitého místa nebo oblasti, resp. vnímatelnými znaky a hodnotami těchto charakteristik (§ 12 zákona)

kulturní charakteristika krajinného rázu

je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které v krajině zanechal

kulturní dominanta krajiny

je krajinný prvek či složka v krajině nebo to jsou dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují znaky charakteristik krajinného rázu

místo krajinného rázu

část krajiny relativně homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem; jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo konvexní), který je pohledově spojený z většiny pozorovacích stanovišť, nebo o území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti

oblast krajinného rázu

je krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena

hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik

přírodní hodnota

je dána kvalitativními parametry zastoupených ekosystémů ve vztahu k jejich trvalé udržitelnosti, reprezentativností aktuálních znaků ve vztahu ke stanovištním podmínkám, prostorovými parametry, harmonickým charakterem interakcí mezi ekosystémy, výraznými přírodními dominantami krajiny

přírodní charakteristika krajinného rázu

zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů

významný krajinný prvek

významný krajinný prvek jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle §6 orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků. Zvláště chráněná část přírody je z této definice vyňata

zvláště chráněné území

zvláště chráněná část přírody je velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody; může jí být část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem podle části třetí nebo páté tohoto zákona

b) pojmy z oborů architektury, urbanismu, krajinné architektury, krajinného plánování a územního plánování

budova

pojem budova je vyhrazen pro nadzemní stavbu prostorově soustředěnou a navenek převážně uzavřenou obvodovými stěnami a střešní konstrukcí

dominanta

převládající prvek v konfiguraci hmotných prvků krajinné scény

dominantní rys

převládající jev nebo vlastnost vizuálně nebo vícesmyslově vnímané krajinné scény

forma zástavby

(též struktura zástavby) je dána vzájemným uspořádáním prvků zástavby – staveb, souborů staveb, motorových a pěších komunikací, nezastavěných městských prostorů (uličních koridorů, náměstí, parkových ploch) a ploch pro další městské funkce (rekreace, výroba, technická infrastruktura)

hodnota krajinného rázu

znak krajinného rázu, který v procesu určitého hodnocení nabývá pozitivního významu (přírodní, estetická)

charakter zástavby

je dán spolupůsobením formy (struktury) zástavby a architektonického výrazu jednotlivých staveb, stavebních souborů a nezastavěných ploch (zejména parkových)

charakterová diferenciacie krajiny

diferenciace krajiny na jednotky odlišné svým charakterem (morfologií terénu, vegetačním krytem, osídlením a hospodářským využitím krajiny)

identita krajiny

je vlastností krajiny, která vzniká spolupůsobením výrazného charakteru krajiny a čitelných stop kulturního a historického vývoje krajiny

kompaktní zástavba

souvislá zástavba, ve které stavby na sebe bezprostředně navazují ve formě řad, uzavřených nebo otevřených bloků, která tvoří uliční fronty nebo má výrazně ucelenou hranici vůči okolní krajině

konfigurace hmotných prvků

vzájemné uspořádání hmotných prvků krajiny, projevující se v krajinné scéně a v dílčích krajinných sceneriích

krajinná scéna

při pozorování z různých míst krajiny vnímáme tzv. krajinnou scénu; krajinnou scénu vnímáme staticky (např. jako pohled z významného bodu krajiny) nebo dynamicky (jako sled pohledů z různých míst trasy průchodu krajinou); krajinná scéna je nositelem estetických hodnot, tkvících v prostorovém uspořádání, v neopakovatelnosti a jedinečnosti panoramat, v harmonickém měřítku a v harmonických vztazích krajiny

krajinná scenerie

dílčí prostory a partie krajiny vytvářejí v krajinné scéně odlišné a specifické krajinné scenerie

krajinná složka

je relativně homogenním souhrnem prvků uvnitř krajiny, má jednotný projev a vyznačuje se stejnou funkcí; velikostí relevantní krajinnému měřítku (např. osídlení, dopravní systém, lesy aj.)

krajinný obraz

je obecným pojmem pro vizuálně vnímaný obraz prostorové skladby hmot a forem jednotlivých krajinných složek; uspořádání prostorových forem terénu, vegetačního krytu, vodstva, zástavby, jednotlivých staveb a technických prvků je podstatou vizuálně vnímaného obrazu krajiny

krajinný prostor

je vizuálně vnímanou jednotkou v prostorové diferenciaci krajiny. Je konkávní nebo konvexní, je pohledově spojený z většiny pozorovacích stanovišť a představuje území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti; význam tohoto pojmu zaniká v případě, že je totožný s nejmenší jednotkou prostorové a charakterové diferenciaci krajiny – místem krajinného rázu; v určitých případech však může krajinný prostor zahrnovat více než jedno místo krajinného rázu

krajinný prvek

skladebná jednotka krajinné složky (např. sídlo, lesní enkláva, vodní plocha aj.); je buď přírodní, nebo umělý

netradiční architektonický výraz stavby, budovy

architektonický výraz (půdorysné, hmotové řešení, řešení detailů, materiálů, barevnosti a výtvarných prvků), který nepoužívá historických či pro danou lokalitu tradičních prostředků

prostorová konfigurace prvků krajinné scény

hmotová skladba prvků krajiny, která vytváří vnitřní prostory a vnější siluety krajiny, uspořádání (konfigurace) hmot (terénu, zeleně, staveb atd.); může navozovat pocit fádnosti nebo dramatičnosti pozorované scény, harmonie, kontrastu, dynamiky nebo statického výrazu, výraznosti nebo nevýraznosti, jedinečnosti nebo neurčitosti

pohledový (též vizuální) horizont

pohledové horizonty uzavírají vůči obloze nebo vzdálenější krajině (vůči pozadí) vnímanou krajinou scénou a dílčí scenerie, pozorované z určitých stanovišť; při změně stanoviště se pohledové horizonty mění

prostorové vztahy krajinné scény

vztahy mezi jednotlivými hmotnými prvky krajinné scény, jejich vzájemné vzdálenosti, proporce šířkových a výškových dimenzí, význam důležitých bodů, linií a prostorů, vzájemné osové vazby, rysy symetrie, gradace atd.

prostorová diferenciacie krajiny

diferenciacie krajiny na jednotky, prostorově oddělené vnímatelnými hranicemi (změna struktury a charakteru krajiny, vizuální horizonty atd.)

přírodní rámeček

ta část krajinné scény, která je tvořena přírodními a přírodě blízkými prvky (terén, voda, vegetační kryt)

přírodní dominanta

krajinný prvek či složka v krajině, která svým významem a projevem ovlivňuje souhrn charakteristik daného místa či oblasti (výšková dominanta, dominantna sníženin, dominantní zastoupení apod.)

rozptýlená zástavba

samostatné stavby nebo soubory staveb rozložené s velkými vzájemnými odstupy v nezastavěných plochách, nevytvářejí dojem zastavěného území

rys krajinné scény

vizuálně vnímatelný jev nebo znak, který spoluvytváří ráz krajiny

rys krajinného rázu

jev nebo znak určité charakteristiky krajinného rázu, který spoluurčuje ráz krajiny

rys prostorové skladby

vizuálně vnímatelný jev nebo znak prostorového uspořádání (konfigurace) hmotných prvků krajinné scény

stavební (architektonický) soubor

soubor staveb, který tvoří hmotový a provozní celek

struktura krajinných složek

krajina (ve smyslu území) je tvořena přírodními a umělými složkami; struktura krajinných složek – jejich skladba – je podstatou typu krajiny; různý poměr zastoupení jednotlivých složek, stupeň přetvoření přírodních složek a dominantnost některých složek dává vzniknout krajině s převahou specifických funkcí a procesů

struktura zástavby

(též forma zástavby) je dána vzájemným uspořádáním prvků zástavby – staveb, souborů staveb, motorových a pěších komunikací, nezastavěných městských prostorů (uličních koridorů, náměstí, parkových ploch) a ploch pro další městské funkce (rekreace, výroba, technická infrastruktura)

tradiční architektonický výraz stavby, budovy

architektonický výraz používající historických nebo pro danou lokalitu tradičních forem, provozních schémat, tradičního ztvárnění fasád, architektonických prvků, detailů, materiálového a barevného řešení

vedlejší prostorový akcent

výrazný prvek v rámci konfigurace dalších prvků krajinné scény nebo dílčí scenerie

volná nebo rozvolněná zástavba

samostatné stavby, skupiny staveb nebo stavby v otevřených blocích, které nemusí tvořit souvislou uliční frontu

znak běžný

jev určité charakteristiky krajinného rázu, který není významný ani ojedinělý v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu

znak doplňující

jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu doplňuje charakter krajiny

znak jedinečný

jev určité charakteristiky krajinného rázu, který je ojedinělý v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu

znak spoluurčující

jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu významně spoluurčuje charakter krajiny

znak význačný

jev určité charakteristiky krajinného rázu, který je význačný v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu

znak zásadní

jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu rozhodujícím způsobem determinuje charakter krajiny

Příloha 2

SEZNAM PAMÁTEK VE VYMEZENÉM ÚZEMÍ

tučně - památky chráněné státní památkovou péčí, které jsou zapsány ve státním seznamu nemovitých památek

kurzíva - nemovitá památka místního nebo regionálního významu dle seznamu P. Konečného a kol. (1999)

podtrženě - další kulturně-historická dominanta nebo jinak významná stavba dle ÚAP Olomouckého kraje

bez úpravy - objekty obdobného charakteru zjištěné terénním mapováním nebo díky místopisným publikacím

podtržená kurzíva – chmelařské objekty dle ÚP Suchonice, dle J. Kalába (2005) anebo zjištěné terénním mapováním

DOLOPLAZY

- **boží muka u J zdi kostela sv. Cyrila a Metoděje (1679⁴³) – A1**
- **kamenný kříž u hřiště (1768⁴³) – A2**
- *kostel sv. Cyrila a Metoděje na návsi (1899, 1896⁴³) – B1*
- *kamenný kříž před kostelem sv. Cyrila a Metoděje (1895) – B2*
- *kamenný kříž u silnice do Svěsedlic (1906) – B3*
- *kamenný kříž poblíž silnice do Vacanovic, u č. p. 271(1885) – B4*
- *kamenný kříž u č. p. 156 (konec 19. stol.) – B5*
- *kamenný kříž na hřbitově (2. polovina 20. stol.) – B6*
- *kamenný kříž na konci obce, poblíž silnice Olomouc-Lipník (počátek 20. stol.) – B7*
- *boží muka v blízkosti hřbitova (2. polovina 19. stol.) – B8*
- *náhrobek rodiny Schreierovy na hřbitově (počátek 20. stol.) – B9*
- *socha Panny Marie Lourdské před hřbitovem (počátek 20. stol.) – B10*
- *pomník obětem 1. sv. války u kostela sv. Cyrila a Metoděje (1. třetina 20. stol.) – B11*
- *pomník T. G. Masaryka na návsi (1. třetina 20. stol.) – B12*
- *dřevěný kříž před kostelem sv. Cyrila a Metoděje (20. stol.) – B13*
- budova školy na návsi – C1
- budova obecního úřadu na návsi – C2
- kříž s klekátkem u pily, na konci obce při silnici na Kocourovec – C3
- pomník Jana Novotného (padlého v 1. sv. válce) severně od obce, při silnici na Kocourovec – C4
- pomník Aloise Netesala (padlého za 1. sv. války) východně od obce, na okraji lesa Bělá – C5
- pomník Květoslava Novotného východně od obce, na okraji lesa Bělá – D1
- svatý obrázek východně od obce, na okraji lesa Bělá – D2
- svatý obrázek východně od obce, na okraji lesa Bělá – D3

⁴³ J. Bartoš a kol. (1983)

- objekt v dobrém stavu, který je pozůstatkem sušárny chmele za č. p. 71⁴⁴ – E1
- objekt v dobrém stavu, který je pozůstatkem sušárny chmele u č. p. 74⁴⁴ – E2

TRŠICE

- **kostel Narození Panny Marie (1906⁴⁵) – A3**
- **venkovská usedlost č. p. 18 – A4**
- **venkovská usedlost č. p. 41 (statek Hynka Florika) – A5**
- **zámek na návrší nad obcí s areálem parku (1318 – 1339⁴⁶) – A6**
- *fara č. p. 45, na návsi (přelom 18. a 19. stol.) – B14*
- *kaple sv. Kunhuty (19. stol., středověk⁴⁶) – B15*
- *hrobka rodiny Dostálovy na hřbitově (počátek 20. stol.) – B16*
- *socha sv. Cyrila před kostelem Narození Panny Marie s pomníkem padlých v 1. sv. válce (1922⁴⁶) – B17*
- *socha sv. Metoděje před kostelem Narození Panny Marie s pomníkem padlých v 1. sv. válce (1922⁴⁶) – B18*
- *kamenný kříž u silnice do Lazníků (1749) – B19*
- *kamenný kříž na hřbitově (1857) – B20*
- *kamenný kříž u silnice do Doloplaz (1909) – B21*
- *kamenný kříž na návsi, před kostelem Narození Panny Marie (1938) – B22*
- Horní mlýn – C6
- Střední mlýn – C7
- Dolní mlýn – C8
- budova 2. stupně ZŠ (1896⁴⁶) – C9
- budova bývalé Zemědělské školy (1927⁴⁶) – C10
- *společný hrob občanů umučených 20. 4. 1945 na Kyjanici na místním hřbitově – D4*
- *hrob Hynka Florika – D5*
- *pomník rodiny Wolfových v místě jejich úkrytu na Bělé – D6*
- *památník Spravedlivých a obětem holokaustu – D7*
- *pomník „u Letca“ na okraji lesa Bělá – D8*
- *boží muka u hřiště Na kopci – D9*
- *kamenný kříž u silnice na Vacanovice (1823) – D10*
- *kamenný kříž na jižní hranici katastru, v Klči – D11*
- *svatý obrázek Panny Marie (polovina 20. stol.⁴⁶) – D12*
- *dřevěný kříž v Chaloupkách – D13*
- *socha žáby na návsi – D14*

ZÁKŘOV

- **dřevěná zvonička naproti domu č. p. 7 (zvon z roku 1791⁴⁶) – A7**
- *kamenný kříž na návsi poblíž zvoničky (1848) – B23*
- *kamenný kříž u silnice do Lazniček (1859) – B24*
- *pomník obětem zákřovské tragédie⁴⁶ – D15*

⁴⁴ terénní mapování

⁴⁵ J. Bartoš a kol. (1984)

⁴⁶ OÚ Tršice (2014)

HOSTKOVICE

- *kaple Navštívení Panny Marie na návsi (1881, 1891⁴⁶) – B25*
- *socha Panny Marie Bolestné na návsi, před kaplí Navštívení Panny Marie (1877) – B26*
- *kamenný kříž na konci obce, u silnice do Velkého Týnce (1926) - B27*
- *boží muka u křižovatky silnic Vacanovice-Hostkovice-Přestavlký (1890) – B28*
- *památník scelování (1. třetina 20. stol.) – B29*
- *arkádové nábí u č. p. 12 (1904) – B30*
- *budova hostince na návsi (1880⁴⁷) – C11*
- *dřevěný kříž se svatým obrázkem JZ od obce při okraji lesa – D16*
- *svatý obrázek v blízkém lese – D17*

LIPŇANY

- **socha sv. Jana Nepomuckého na návsi (1730⁴⁷) – A8**
- *kaple sv. Floriána na návsi (1781) – B31*
- *kamenný kříž na návsi, před kaplí sv. Floriána (1867⁴⁷) – B32*
- *kamenný kříž na konci obce, pod lipami (18. – 19. stol.⁴⁸) – B33*
- *kamenný kříž za obcí při cestě na Tršice (2001⁴⁹) – B34*
- *kamenný kříž za obcí při silnici na Tršice, na Poříně při katastrální hranici (1885⁵⁰) – B35*
- *boží muka u bývalé školy, u silnice do Vacanovic (počátek 19. stol.) – B36*
- *budova hostince čp. 10 (asi 1775⁴⁷) – C12*
- *žaluziová sušárna chmele u č. p. 13⁵¹ – E3*
- *žaluziová sušárna chmele u č. p. 16⁴⁴ – E4*

VACANOVICE

- **kaple sv. Praxedy na návsi (1771⁴⁷) - A9**
- **socha sv. Jana Křtitele u silnice na Hostkovice – A10**
- *Betlémská kaple na hřbitově (1930) – B37*
- *kolumbárium na hřbitově (1. třetina 20. stol.) – B38*
- *podstavec kamenného kříže za obcí, u silnice do Tršic (1840, 1846⁴⁷) – B39*
- *socha Panny Marie Lourdské před hřbitovem (1951) – B40*
- *žaluziová sušárna chmele u č. p. 6⁵¹ – E5*
- *žaluziová sušárna chmele u č. p. 15⁵¹ – E6*

PŘESTAVLKY

- **pomník umučených r. 1945 naproti č. p. 38 – A11**
- *kaple sv. Karla Boromejského na návsi (polovina 19. stol.) – B41*
- *kamenný kříž naproti č. p. 38 (1840) – B42*
- *pomník obětem 1. sv. války na návsi (1. třetina 20. stol.) – B43*

⁴⁷ obec Tršice (2012)

⁴⁸ Podstavec pochází z 18. stol., kříž z 19. stol.

⁴⁹ Na jeho místě stála socha Panny Marie z roku 1886, která byla v roce 2001 odcizena.

⁵⁰ Letitý je pouze podstavec, kříž byl přimontován nedávno.

⁵¹ J. Kaláb (2005)

SUCHONICE

- *kostel sv. Václava ve V části obce (1929) – B44*
- *kaple Panny Marie u silnice při JV okraji obce (2. polovina 18. stol.) – B45*
- *kamenný kříž uprostřed hřbitova (1904) – B46*
- *kamenný kříž u polní cesty k Pěňčicím (1870⁴⁷) – B47*
- *kamenný kříž před kostelem sv. Václava (1862) – B48*
- *budova mateřské školy (1866 – 1867⁵²) – C13*
- *žaluziová sušárna chmele u č. p. 5⁵¹ – E7*
- *„objekt charakterizující místní prostředí a tradici⁵³“ za č. p. 2 – E8*

SVÉSEDLICE

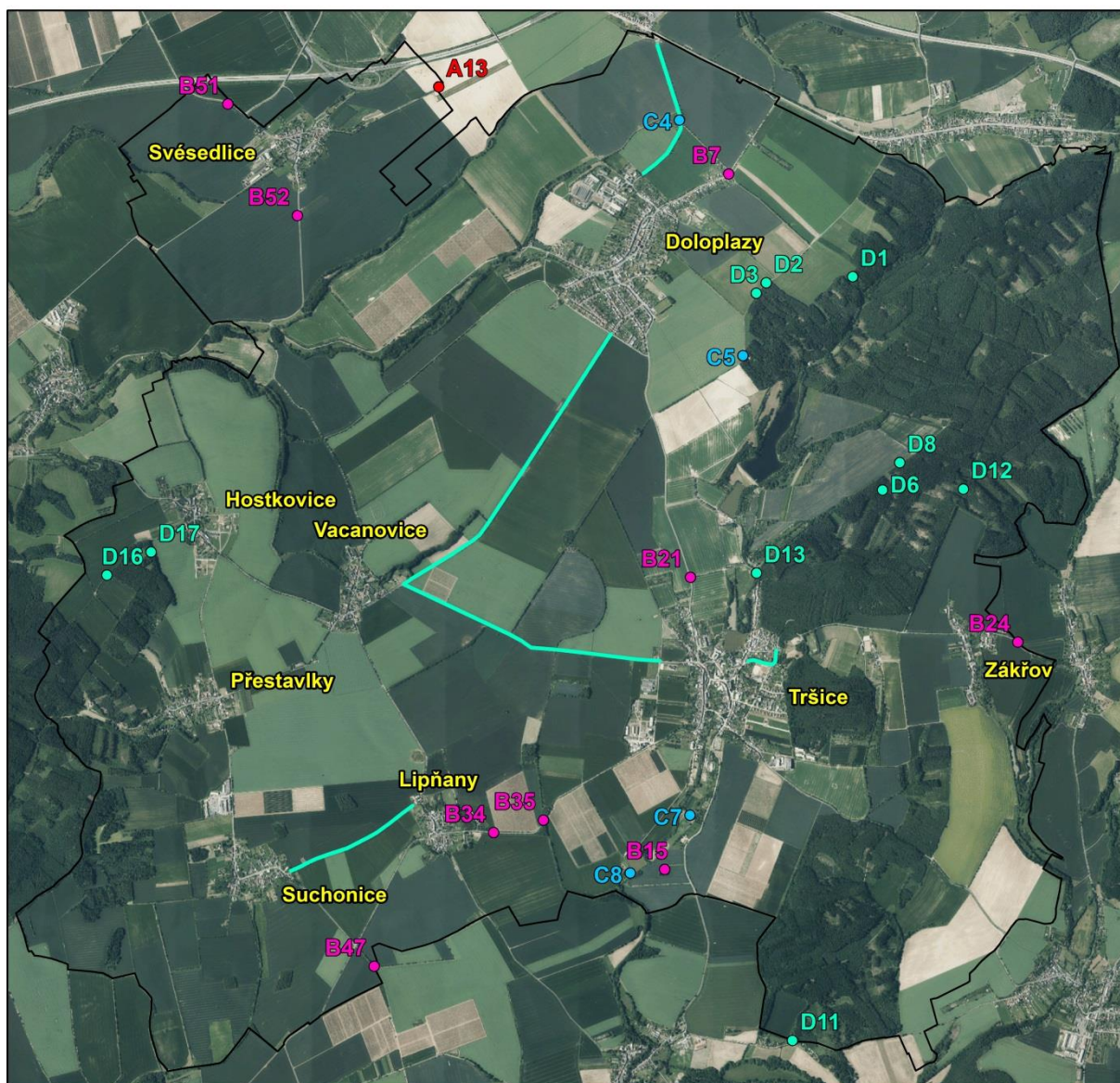
- **smírčí kříž (1547) – A12**
- **boží muka při polní cestě na Kocourovec – A13**
- *kaple sv. Františka z Assisi na návsi (1902) – B49*
- *kamenný kříž na návsi, před kaplí sv. Františka z Assisi (1855) – B50*
- *kamenný kříž u silnice do Čechovic (1896) – B51*
- *litinový kříž u silnice do Velké Bystřice (2. polovina 19. stol.) – B52*

Pozn.: kódu na konci řádku je využito pro možnost identifikace v následující mapě, jejíž legenda se vztahuje i pro výseky jednotlivých obcí.

⁵² E. Navrátilová a J. Vidlička (2003)

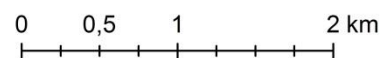
⁵³ ÚP Suchonice

PŘEHLED PAMÁTEK A DALŠÍCH VÝZNAMNÝCH OBJEKTŮ

Kategorie památných a dalších objektů

- památky chráněné státní památkovou péčí
- památky místního nebo regionálního významu
- další kulturně-historická dominanta nebo jinak významná stavba dle ÚAP Olomouckého kraje
- objekty obdobného charakteru zjištěné terénním mapováním nebo díky místopisným publikacím
- chmelařské objekty
- významné aleje
- hranice vymezeného území

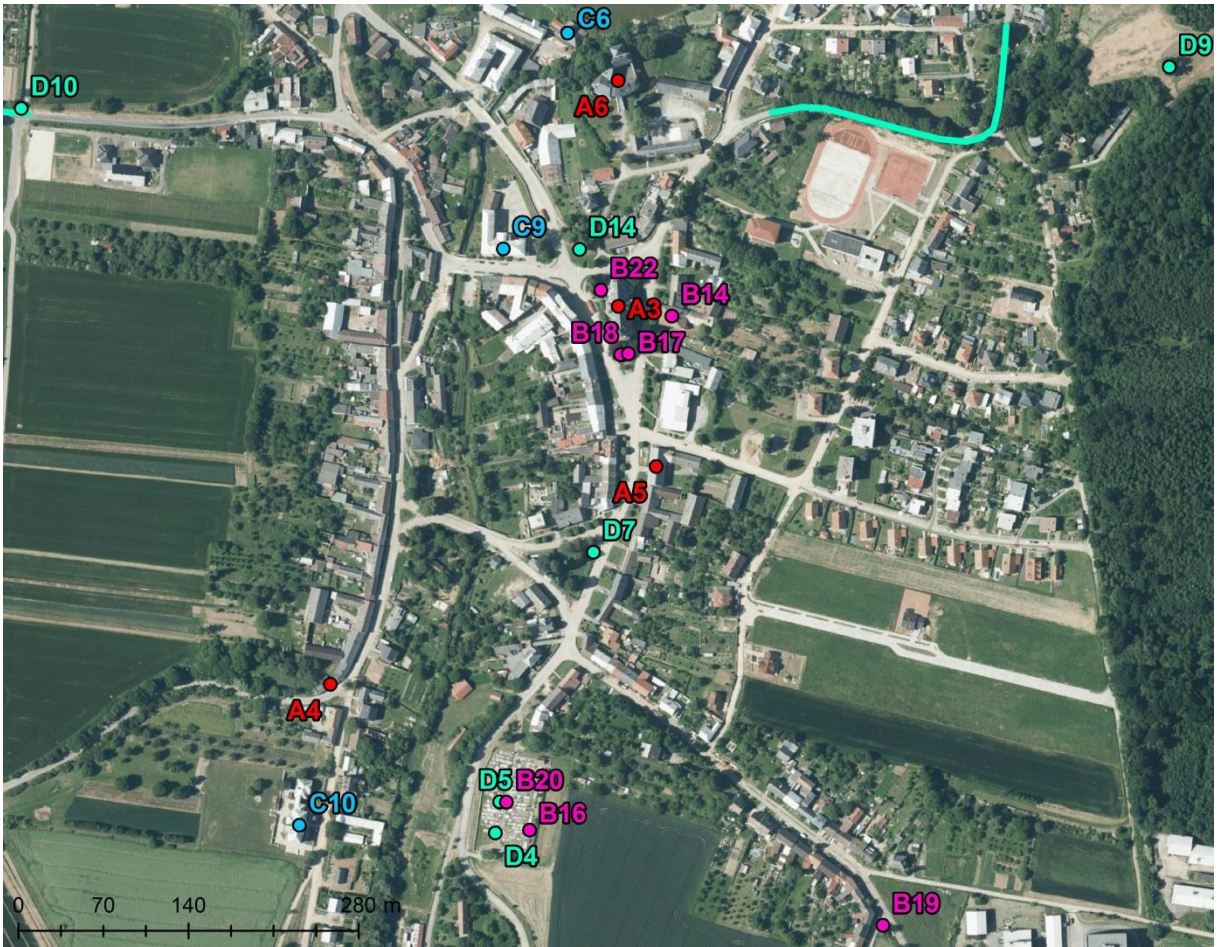
Památky a významné objekty v extravielánu, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

Doloplazy, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

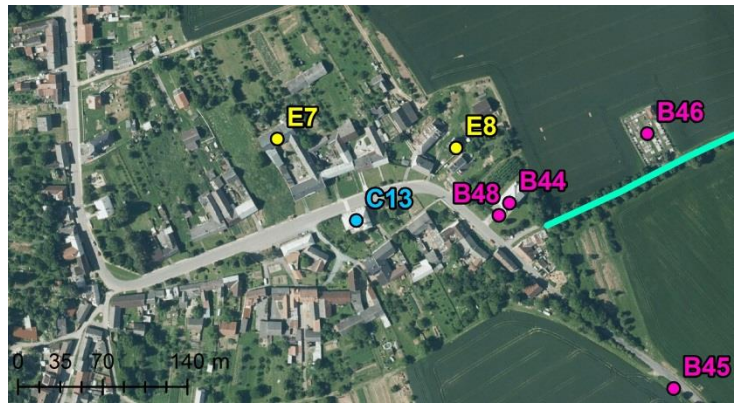
Přestavky, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

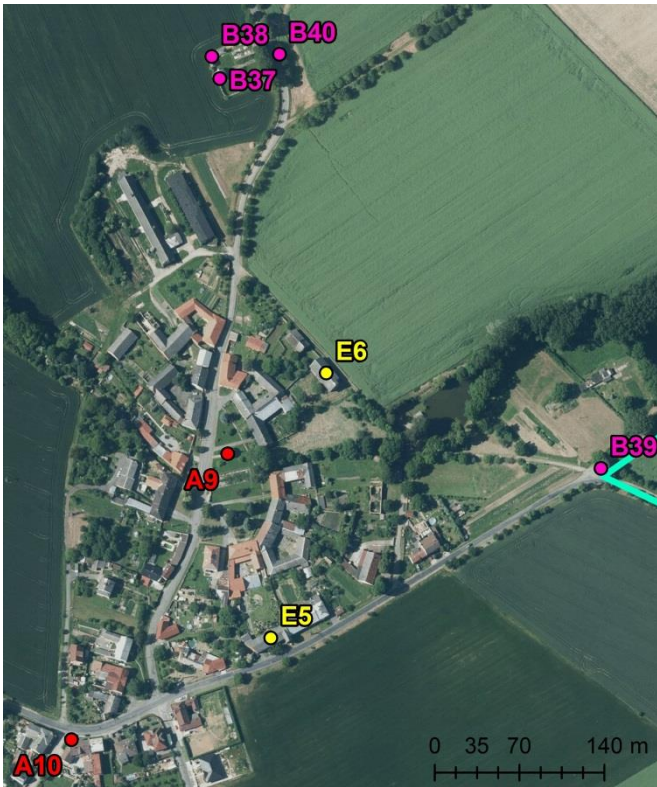
Tršice, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

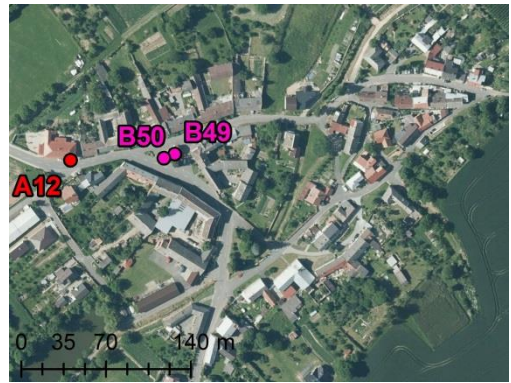
Zákřov, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

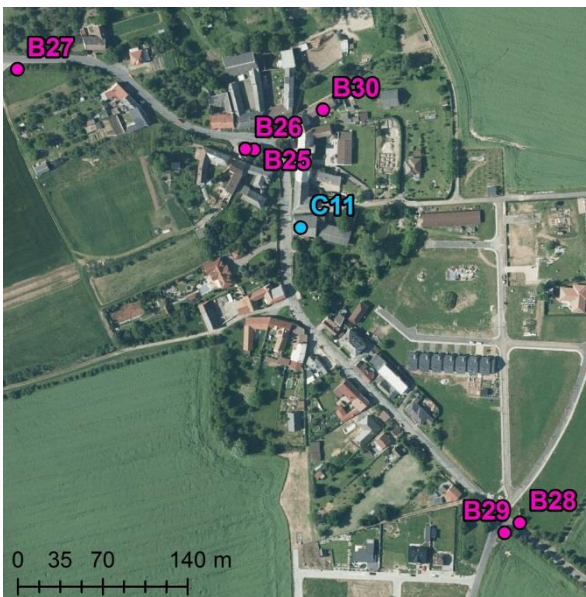
Suchonice, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

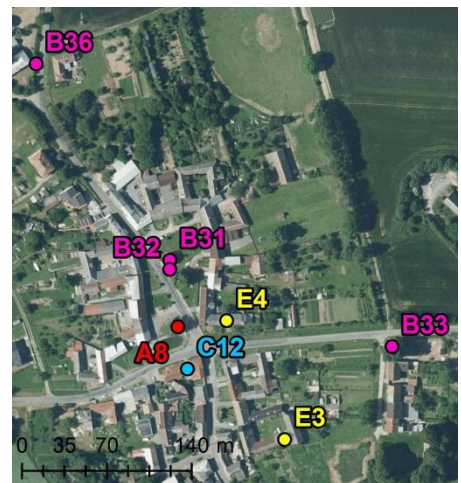
Vacanovice, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

Svěsedlice, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

Hostkovice, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

Lipňany, zdroj: M. Češek z podkladu ČÚZK (2015)

SEZNAM PRVKŮ ÚSES

ÚP TRŠICE (platný od r. 2002)

➤ regionální biokoridory

- RBK 1520a (1)
 - k. ú.: Tršice
 - STG: 3B3
 - SES: 3
 - výměra:
 - charakteristika: RKB na PUPFL, převážně SM porosty s BO, MD
 - opatření: BK na PUPFL, postup dle platného LHP
- RBK 1520b (2)
 - k. ú.: Tršice
 - STG: 3B3, 3BC4
 - SES: 3
 - výměra:
 - charakteristika: RBK na PUPFL, převážně SM porosty s BO, MD
 - opatření: BK na PUPFL, postup dle platného LHP
- RBK 1520c (3)
 - k. ú.: Tršice, Zákřov
 - STG: 3B3, 3BC4
 - SES: 1-2
 - výměra:
 - charakteristika: RBK k založení, v JZ části zamokřená mez
 - opatření: založit výstavbou v šířce 40 m, dřevinná skladba dle STG

➤ lokální biocentra

- BC 2 (4a)
 - k. ú.: Tršice, Doloplazy
 - STG: 3B/C4-5
 - SES: 2-4
 - výměra: 3 ha
 - charakteristika: na části biocentra se nachází luční společenstva, mokřad a svěží až vlhká louka (ostřice, pcháče). Na zbývající části najdeme lesní porost ve stádiu mlazin a tyčkovin, okrajově se vyskytuje kmenovina.
 - opatření: ochrana stávajících mokřadů a v lesním porostu podpora listnáčů výchovou.
- BC 3 (5a)
 - k. ú.: Tršice, Doloplazy
 - STG: 3B/C4-5
 - SES: 3 - 4
 - výměra: 3 ha (ve spojení s LBC v k. ú. Doloplazy)
 - charakteristika: BC v nivě Olešnice, v lokalitě se nachází rybníček, břehové porosty *Fraxini-alneta superiora*
 - opatření: ochrana stávajících mokřadů

- BC 4 (6)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B/C4-5
 - *SES:* 3-4
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* základem je rybník se skupinou olše lepkavé a vrby bílé, navazuje svěží až zamokřená louka
 - *opatření:* louku částečně zalesnit DBL, LP, OL, JL, JV
- BC 5 (7)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B/C4-5
 - *SES:* 2-4
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* v BC se nachází rybník s břehovým porostem olše lepkavé a vrby, nad rybníkem navazuje zamokřená louka s omezenou druhovou diverzitou
 - *opatření:* louku je možné částečně zalesnit DBL, LP, OL, JL, JV, vyloučit hnojení
- BC 6 (8a)
 - *k. ú.:* Lipňany, (Suchonice)
 - *STG:* 2B3
 - *SES:* 2-3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* navržené biocentrum, jehož základem je remízek – JV, LP, DB
 - *opatření:* doplnit výsadbou na minimální výměru 3 ha
- BC 8 (9)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B3,4, 3AB3
 - *SES:* 3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* BC na PUPFL. Kmenovina SM, MD, BO
 - *opatření:* změna druhové skladby obnovou – vnesení melioračních a zpevňujících dřevin
- BC 9 (10)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B3
 - *SES:* 3-4
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* BC na PUPFL. Kmenovina JV, VR, AK, JS, SM, BO, LP, TR, vtroušeně DB. Zmlazení JV, JS.
 - *opatření:* podpora přirozené obnovy, redukce akátu
- BC 9 (11)
 - *k. ú.:* Hostkovice – Vacanovice
 - *STG:* 2B3, 2B4
 - *SES:* 2-3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* navržené biocentrum jen částečně porostlé dřevinami na březích protékajícího potoka – topol, vrba, olše
 - *opatření:* založení biocentra

- BC 10 (12)
 - *k. ú.:* Vacanovice
 - *STG:* 2B3, 2B4
 - *SES:* 2-3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* navržené biocentrum nad zalesněnou údolnicí
 - *opatření:* založení biocentra
- BC 10 (13)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 2B3, 3B/C4
 - *SES:* 3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* kmenovina s převahou SM, dále DB, BO. BC v trase v trase regionálního biokoridoru 1520
 - *opatření:* změna druhové skladby obnovou se zvýšeným podílem melioračních a zpevňujících dřevin (MZD)
- BC 11 (14)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B3, 3B/C3,4
 - *SES:* 3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* aluvium vysychavého potoka, kmenovina s převahou SM, MD, vtroušeně DB, BO. BC se nachází v trase regionálního biokoridoru 1520
 - *opatření:* obnovou změna druhové skladby se zvýšeným podílem MZD
- BC 11 (15)
 - *k. ú.:* Lipňany
 - *STG:*
 - *SES:*
 - *výměra:*
 - *charakteristika:*
 - *opatření:*
- BC 12 (16)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B3, 3B/C4
 - *SES:* 2-3
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* luční porosty malé diverzity (pýr, pcháč, kopřiva, pryskyřník, smetánka). Svahy jsou ohrožené erozí. BC se nachází v trase regionálního biokoridoru 1520
 - *opatření:* zalesnit pomocí dřevin, jejichž skladba odpovídá STG, v plášti keřové patro
- **lokální biokoridory**
 - BK 2 (17)
 - *k. ú.:* Tršice
 - *STG:* 3B3, 3BC4
 - *SES:* 2-4
 - *výměra:*

- *charakteristika*: BK na toku Olešnice, břehové porosty tvořené převážně olší lepkavou.
- *opatření*: probírka břehových porostů 1 – 2x za decénium.
- BK 3 (18)
 - *k. ú.*: Tršice
 - *STG*: 3B3, 3BC4
 - *SES*: 2-4
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: BK na toku Olešnice z velké části funkční, prochází po břehu přehradní nádrže. V jižní části nefunkční.
 - *opatření*: doplnění břehového porostu v jižní části.
- BK 3a (19)
 - *k. ú.*: Přestavlky, Lipňany
 - *STG*: 2B3, 2BC4
 - *SES*: 2-4
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: BK v Z části prochází lesními porosty (SM, BO, MD), napojuje se na horní tok Loučky, prochází zahrádkářskou kolonií (malá šířka), dále břehové porosty JS, TP, OL. Ve V části nefunkční – pole.
 - *opatření*: doplnění výsadbou dle STG.
- BK 4 (20)
 - *k. ú.*: Tršice
 - *STG*: 3BC4
 - *SES*: 1-3
 - *výměra*
 - *charakteristika*: BK na toku Olešnice částečně nefunkční, prochází Tršicemi – regulované koryto, v S části betonové břehy, v J části kamenné
 - *opatření*: rozšíření břehového porostu, výhledově odstranit regulaci.
- BK 5 (21)
 - *k. ú.*: Tršice
 - *STG*: 3BC4-5
 - *SES*: 3
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: BK na toku Olešnice pod hrází rybníka, OL, JS, LP, VR, JV.
 - *opatření*: údržba břehových porostů
- BK 5b (22)
 - *k. ú.*: Hostkovice
 - *STG*: 2B3, 2BC4
 - *SES*: 1-2
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: nefunkční BK bez doprovodného porostu
 - *opatření*: založení BK výsadbou dle STG
- BK 7a (23)
 - *k. ú.*: Hostkovice,
 - *STG*: 2B3, 2BC4, 3BC4
 - *SES*: 3-4
 - *výměra*:

- *charakteristika*: doprovodné porosty říčky Týnečky, JS, OL, VR, JV, DB.
- *opatření*: zdravotní výběr, podpora přirozené obnovy
- BK 7b (24)
 - *k. ú.*: Hostkovice, Vacanovice
 - *STG*: 2B3, 2BC4, 3BC4
 - *SES*: 2-3
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: horní část toku říčky Týnečky až po prameniště, v břehovém porostu JS, OL, VR, JV, DB. Ve střední části 1 úsek bez břehového porostu, v obci Vacanovice tok částečně zatrubněn.
 - *opatření*: zdravotní výběr, doplnění břehového porostu, v obci prochází BK zástavbou, řešení problematické
- BK 7c (25a)
 - *k. ú.*: Vacanovice, Doloplazy, Lipňany, Tršice
 - *STG*: 3B3, 3BD3, 3BC4
 - *SES*: 1-2
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: nefunkční BK, který se napojuje na potok Pazdernice
 - *opatření*: založení BK výsadbou dle STG
- BK 7d (26)
 - *k. ú.*: Lipňany, Tršice
 - *STG*: 3B3, 3BC4
 - *SES*: 2-3
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: částečně funkční BK, na potoku Pazdernice. Ve střední části OL, JS, VR, LP, JV
 - *opatření*: doplnění BK výsadbou dle STG
- BK 8 (27)
 - *k. ú.*: Tršice
 - *STG*: 3B3, 3BC4
 - *SES*: 2-4
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: BK na horním toku Olešnice, SZ svahy, smíšené porosty
 - *opatření*: BK na PUPFL, postup dle platného LHP
- BK 9a (28)
 - *k. ú.*: Lipňany
 - *STG*: 2B3, 2BC4
 - *SES*: 1-2
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: nefunkční BK
 - *opatření*: založení výsadbou dle STG
- BK 9 a 10 (29)
 - *k. ú.*: Tršice
 - *STG*: 3B3, 3C4, 3AB4
 - *SES*: 3
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: BK na PUPFL, převážně SM porosty s BO, MD

- *opatření*: BK na PUPFL, postup dle platného LHP
- BK 11 (30)
 - *k. ú.*: Tršice
 - *STG*: 3B3, 3AB4
 - *SES*: 1-3
 - *výměra*:
 - *charakteristika*: BK na PUPFL, ve střední části přerušen, převážně SM porosty s BO, MD
 - *opatření*: BK na PUFL, postup dle platného LHP, doplnit chybějící část

ÚP DOLOPLAZY (platný od r. 2002)

➤ lokální biocentra

- BC 13 (31)
 - *k. ú.*: Doloplazy, Přáslavice
 - *STG*: 2B3
 - *SES*:
 - *výměra*: 3 ha
 - *charakteristika*: jedná se o zorněný pozemek, jen částečně zatravněn s ovocnými stromy, nefunkční biocentrum, které je potřeba vytvořit.
 - *opatření*: založení výsadbou dle STG a vytvořit tak remíz bukové doubravy.
- BC 14 (32)
 - *k. ú.*: Doloplazy
 - *STG*: 2B3
 - *SES*:
 - *výměra*: 3 ha
 - *charakteristika*: zorněný pozemek, nefunkční biocentrum, které je nutné zřídit
 - *opatření*: založení výsadbou dle STG a vytvořit tak remíz bukové doubravy
- BC 18 (4b)
 - *k. ú.*: Doloplazy, Tršice, Daskabát
 - *STG*: 2B4-5
 - *SES*:
 - *výměra*: 4,5 ha
 - *charakteristika*: funkční biocentrum, které se skládá z části lučního společenstva, na kterém jsou zastoupeny charakteristické mokřadní druhy jako je ostřice, pcháč apod. Louka je kosena a má z tohoto důvodu pozměněnou diverzitu. Lesní společenstvo biocentra je tvořeno druhy ve složení blízkém přirozené skladbě, hlavní dřeviny jsou zde dub letní jasan ztepilý, olše lepkavá.
 - *opatření*: BC je nutné udržet a nenásilnými výchovnými a obnovnými zásahy zvyšovat zastoupení přirozených druhů dle STG
- BC 19 (5b)
 - *k. ú.*: Doloplazy, Tršice
 - *STG*: 2BC4-5
 - *SES*:
 - *výměra*: 4,5 ha
 - *charakteristika*: biocentrum se nachází v údolní nivě, kde se střídají lesní, luční a mokřadní společenstva. Zastoupený mokřad se nachází na lokalitě zaneseného

rybníka, kde se uchytily typické mokřadní druhy, na zbývající části jsou jasanové olšiny, které tvoří břehové porosty a vlhké louky v pozmeněné poloze.

- *opatření:* toto biocentrum je nutné dotvořit do funkčního stavu s tím, že se zachová stávající mokřad a výsadbou a nenásilnými obnovnými a výchovnými zásahy zvyšovat podíl přirozených druhů dle STG
- BC 20 (33)
 - *k. ú.:* Doloplazy
 - *STG:* 2B3
 - *SES:* 2
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* navržené biocentrum je nefunkční a základ tvoří čerstvě vysazený remíz. Základ tvoří listnaté stromy javor mleč, lípa, dub.
 - *opatření:* nutné jej vytvořit výsadbou dle STG a stávající výsadbu rozšířit na potřebnou výměru

➤ lokální biokoridory

- BK 5a, b, c, d, e (34)
 - *k. ú.:* Doloplazy, Svěsedlice, Velký Týnec, Přestavlky, Suchonice, Nelešovice
 - *STG:* 2B3, 2B4, 2BC4, 3BC4
 - *SES:*
 - *výměra:* BK 5a – 2100 m, BK 5b – 2100 m, BK 5c – 1900 m, BK 5d – 1600 m, BK 5e – 1900 m
 - *charakteristika:* biokoridor je z menší části funkční a je součástí lesního Chlum, větší část pak není funkční a je vedena v polní trati. V zalesněné části jsou zastoupeny poměrně kvalitní dřeviny jako dub letní i zimní, habr obecný, lípa malolistá, uměle je vysázen smrk, borovice a modřín, v zamokřených částech biokoridoru podél potoka roste jasan, topol, olše, bříza, taky vrba a vyskytuje se i buk. Ostatní části biokoridoru jsou bez porostu.
 - *opatření:* biokoridor je třeba dotvořit do zcela funkčního stavu zalesněním bezlesé polní trati a nenásilnými obnovami a výchovnými zásahy udržovat hodnotu lesního společenstva a zastoupení přirozených druhů dle STG
- BK 7, 7a, b, c, d (25b)
 - *k. ú.:* Tršice, Hostkovice, Vacanovice, Lipňany, Čechovice, Velký Týnec
 - *STG:* 2B3, 2B4, 2BC4, 3BC4
 - *SES:*
 - *výměra:* BK7 – 2200 m, BK 7a – 2300 m, BK 7b – 2100 m, BK 7c – 2100, BK 7d – 1400 m,
 - *charakteristika:* biokoridor je z menší části funkční a je tvořen především břehovými porosty levobřežního přítoku Týnečky a z části potokem Pazdernice. Zbývající část biokoridoru je však nefunkční a bez porostu. Břehové porosty jsou pak zastoupeny především topoly, vrbinami, olší lepkavou a doprovodným bylinným podrostem.
 - *opatření:* biokoridor je třeba dotvořit do zcela funkčního stavu zalesněním bezlesé polní trati a nenásilnými obnovnými a výchovnými zásahy udržovat a zvyšovat hodnotu lesního společenstva a zastoupení přirozených druhů dle STG. Dle požadavku OkÚ – ŽP byla trasa BK vedena i přes ovce Čechovice a Velký Týnec, kde vytvoření zcela funkčního BK bude otázkou mnoha let při radikálních úpravách intravilánu obcí.
- BK 9a, b, c (35)
 - *k. ú.:* Doloplazy, Tršice, Lipňany

- *STG*: 2B3, 2BC4, 2AB3, 3BC4
- *SES*:
- *výměra*: BK 9a – 1300 m, BK 9b – 2300 m, BK 9c – 1500 m
- *charakteristika*: BK je nefunkční bez porostu trasovaný v polní trati, jen výjimečně je navržený trasa osázena mladými dřevinami ve složení javor, jasan, dub
- *opatření*: v polní trati je nutno biokoridor vytvořit výsadbou vhodných dřevin dle příslušného STG a stávající dřeviny výchovnými zásahy udržet a dovést je do stádia stabilního porostu

ÚP SUCHONICE (platný od r. 1998)

➤ lokální biocentra

- BC 4 (36)
 - *k. ú.*: Suchonice
 - *STG*: 2BC3
 - *SES*:
 - *výměra*: 3 ha
 - *charakteristika*: navržené biocentrum je funkční a vymezené, zahrnuje malý listnatý les ležící na pozvolném svahu s JZ expozicí. Les je tvořen uprostřed dolu porostem olšin (šedá a lepkavá a okolo dolu pak teplomilnějšími dubinami (DB letní, zimní a mnohoplodý), dále pak je zastoupena bříza bělokorá a uměle vysázený smrk, vtroušený je pak jilm, trnka, osika, borovice a líska, vyskytuje se i třešeň ptačí, nižší patro je tvořeno černým bezem, který ubíjí spodní bylinné patro, které je rozšířeno jen na okrajích dolu, kde je více světla. Na styku lesa a polní trati je lemová květena vytlačena kopřivou.
 - *opatření*: lokální biocentrum na regionálním biokoridoru je funkční, stávající stav se nesmí zhoršit lidskou činností, naopak postupnými výchovnými zásahy je nutné zvyšovat podíl přirozených druhů dle STG s tím, že výsledné společenstvo bude i nadále les.
- BC 6 (8b)
 - *k. ú.*: Suchonice, Lipňany
 - *STG*: 2B3
 - *SES*: 2
 - *výměra*: 3 ha
 - *charakteristika*: Navržené biocentrum je nefunkční a základ tvoří čerstvě vysazený protierozní remíz. Základ tvoří listnaté stromy javor mleč, lípa a dub
 - *opatření*: Je nutné stávající výsadbu rozšířit na potřebnou výměru. Výsadbu dřevin soustředit na přirozené druhy pro příslušné STG tak, aby výsledným společenstvem byl bukodoubravový les.
- BC 7 (37)
 - *k. ú.*: Suchonice
 - *STG*: 2B3
 - *SES*:
 - *výměra*: 3 ha
 - *charakteristika*: Navržené biocentrum je nefunkční v polní trati, bez porostu.
 - *opatření*: Nutné BC teprve vytvořit a založit výsadbu dřevin ve druhové skladbě odpovídající příslušnému STG tak, aby výsledným společenstvem byl bukodoubravový les.

➤ **lokální biokoridory**

- BK 3b, c (38)
 - *k. ú.:* Velký Týnec, Suchonice, Lipňany, Nelešovice
 - *STG:* 2B3, 2BC4
 - *SES:*
 - *výměra:* BK 3a – 2400 m, BK 3b – 1600 m, BK 3c – 1300 m
 - *charakteristika:* BK je z menší části funkční a je součástí lesního komplexu Chlum, větší část pak není funkční a je vedena v polní trati. V zalesněné části jsou zastoupeny poměrně kvalitní dřeviny jako je dub letní i zimní, habr obecný, lípa malolistá, uměle je vysázen smrk, borovice a modřín, v zamokřených částech BK podél potoka Loučky roste jasan, topol, a olše. Ostatní části BK jsou bez porostu.
 - *opatření:* BK je třeba dotvořit do zcela funkčního stavu zalesněním bezlesé polní trati a nenásilnými obnovnými a výchovnými zásahy udržovat a zvyšovat hodnotu lesního společenstva a zastoupení přirozených druhů dle příslušného STG.

➤ **regionální biokoridory**

- RBK 2a, b, c (39)
 - *k. ú.:* Velký Týnec, Suchonice
 - *STG:* 2B3, 2BC3, 2BC4
 - *SES:*
 - *výměra:* BK 2a – 700 m, BK 2b – 550 m, BK 2c – 850 m
 - *charakteristika:* BK je zčásti obsažen v lesním komplexu chlumu. Zčásti pak musí být teprve vytvořen, protože je trasován v polní trati. Ta část BK, která je vedena lesem je porostlá kvalitními přirozenými porosty dubu s vtroušenou lipou, břízou a jasanem, rovněž se však po trase nachází monokulturní smrčiny vysázené v nedávné minulosti. Úsek „c“ je polní cesta osázená starými ovocnými stromy v travnatém pruhu.
 - *opatření:* zalesněnou část biokoridoru je nutné udržet a nenásilnými obnovnými a výchovnými zásahy zvyšovat zastoupení přirozených druhů a monokultury jehličnanů přeměňovat v listnaté lesní plochy dle druhové skladby příslušného STG. V polní trati je nutné biokoridor teprve vytvořit výsadbou vhodných přirozených dřevin

ÚP SVĚSEDLICE (platný od r. 2006)

➤ **lokální biocentra**

- BC 12 (40)
 - *k. ú.:* Svěsedlice
 - *STG:* 2B3, 2B4
 - *SES:*
 - *výměra:* 3 ha
 - *charakteristika:* jedná se o zalesněný remízek pod malým rybníčkem, částečně funkční BC s vzrostlými dřevinami ve složení jasan ztepilý, který dominuje, dále se vyskytuje topol bílý, javor klen, osika, olše lepkavá, lípa srdčitá a dub letní
 - *opatření:* BC je nutné rozšířit do požadované výměry 3 ha a výsadbou a postupnými výchovnými a obnovnými zásahy převést stávající les na porost odpovídající příslušnému STG.
- BC 15 (41)
 - *k. ú.:* Svěsedlice
 - *STG:* 2BC4, 2B3
 - *SES:*

- *výměra*: 3 ha
- *charakteristika*: navržené BC je jen částečně porostlé dřevinami ve složení dřevin olše lepkavé, topol osika a topol bílý, které jsou soustředěny hlavně podél potoka Beroňky.
- *opatření*: je nutné jej nejprve dotvořit a doplnit stávající porosty výsadbou dřevin ve skladbě odpovídající příslušnému STG a především zvětšit rozsah BC na požadovanou plochu 3 ha.

➤ **lokální biokoridor**

- BK 6a, b, c, d (42)
 - *k. ú.*: Svěsedlice, Čechovice
 - *STG*: 2B3, 2BC4
 - *SES*:
 - *výměra*: BK 6a – 2300 m, BK 6b – 2300 m
 - *charakteristika*: biokoridor je soustředěn na tok Beroňku s přechodem na tok Týnečku. Funkční část biokoridoru je představována především břehovými porosty zastoupená především topolem, vrbou, olší, vyskytuje se i uměle vysazený smrk, který vesměs živoří a odumírá, dále pak je vtroušena bříza, jasan a lípa malolistá. Ostatní části BK jsou buď úplně bez porostu (polní trati), nebo je porost dřevin nedostačující co do rozvoje a zapojení ekotopu.
 - *opatření*: zalesněnou část BK je nutné udržet a nenásilnými obnovnými a výchovnými zásahy zvyšovat zastoupení přirozených druhů dřevin. V polní trati je nutné BK vytvořit výsadbou vhodných dřevin dle příslušného STG.

ÚP DASKABÁT (platný od r. 2002)

➤ **lokální biocentrum**

- BC 2 (43)
 - *k. ú.*: Tršice, Daskabát, Velký Újezd
 - *STG*: 2B3a, 3BC4
 - *SES*: 3
 - *výměra*:
 - *charakteristika*:
 - *opatření*:

Příloha 4

území s archeologickými nálezy	období	typ areálu
Tršice – Zátěš	doba bronzová – starší doba železná	sídliště
	vrcholný středověk	dvůr
Tršice - Hostinův důl	doba bronzová – starší doba železná	neznámý
Tršice - Na kopci	neolit	sídliště
Tršice - U Kunhutky	raný středověk	sídliště
Tršice - Nad dolním mlýnem, U prostředního mlýna	neolit	sídliště
	eneolit	sídliště
Tršice - chmelnice, dnes Pod městečkem	eneolit	pohřebiště
Tršice - Za hruškou, Pazdernice	doba bronzová – starší doba železná	pohřebiště
	neolit – eneolit	sídliště
Tršice – Podejšky (správný název je Bodejšky ⁵⁴)	doba bronzová	sídliště
	starší doba železná	sídliště
Tršice - Padělky a Nad rybníkem	neolit	sídliště
	eneolit	sídliště
Tršice - Amerika	eneolit	neznámý
Tršice - zaniknutá středověká osada Bělá	vrcholný středověk	vesnice
	novověk	dvůr
Zákřov – Zámčisko	vrcholný středověk	tvrz
	vrcholný středověk	vesnice
Doloplazy - Kopaniny	eneolit	neznámý
Svésedlice - jižně od obce	pravěk	sídliště
středověké a novověké jádro obce Přestavlky	vrcholný středověk	tvrz
Vacanovice - Zápotočí	eneolit	neznámý
Lipňany - Za kouty, Shánělky	eneolit	neznámý

zdroj: NPÚ (2003 – 2015)

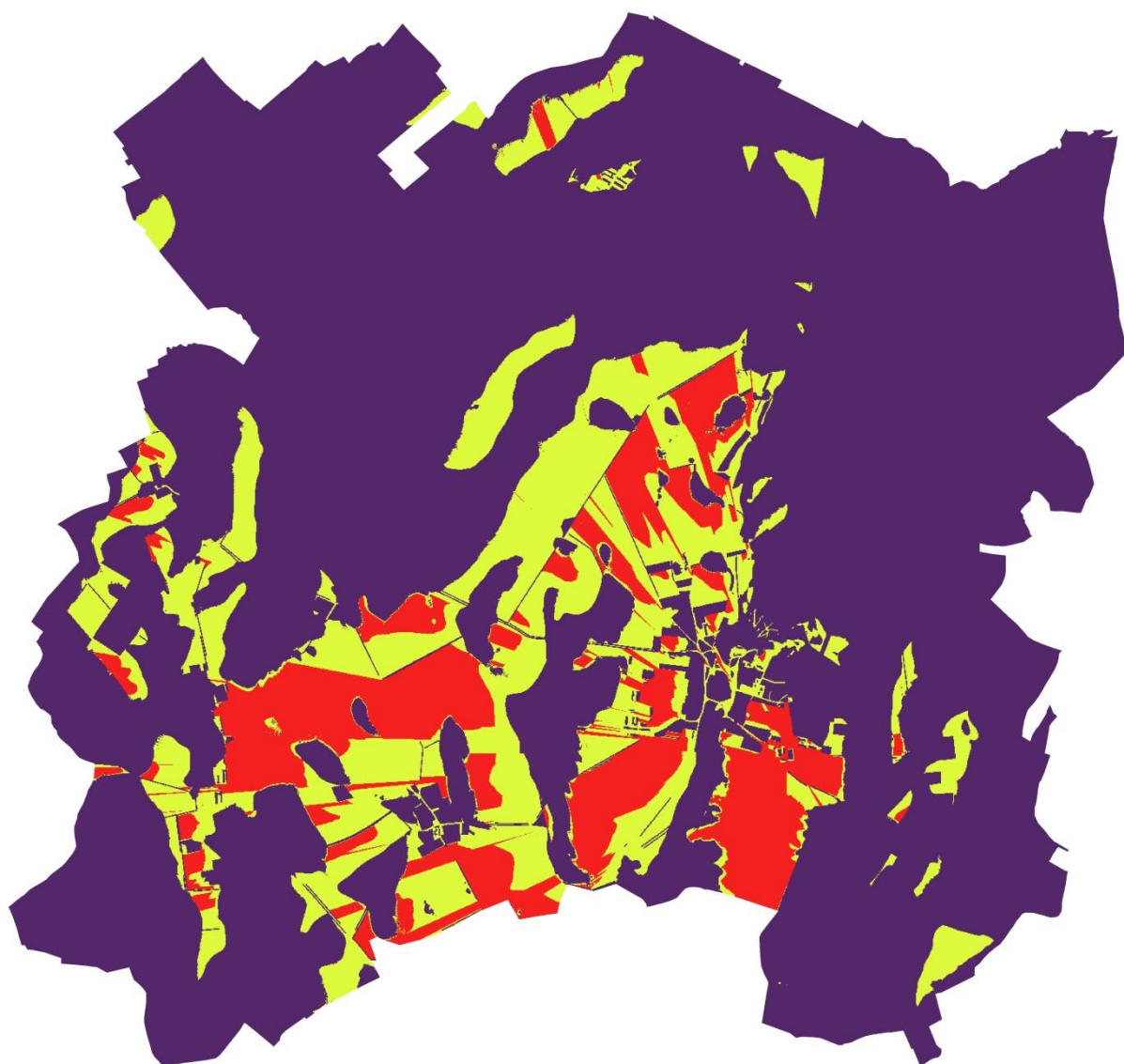
⁵⁴ M. Bém (1999) nebo CPO a další mapové podklady

Příloha 5

klimatická charakteristika	T2	MT7
počet letních dní	50 – 60	30 – 40
počet dní s průměrnou teplotou 10 °c a více	160 – 170	140 – 160
počet dní s mrazem	100 – 110	110 – 130
počet ledových dní	30 – 40	40 – 50
průměrná teplota v lednu (°c)	-2 až -3	-2 až -3
průměrná teplota v červenci (°c)	18 – 19	16 – 17
průměrná teplota v dubnu (°c)	8 – 9	6 – 7
průměrná teplota v říjnu (°c)	7 – 9	6 – 8
průměrný počet dní se srážkami 1 mm a více	90 – 100	100 – 120
srážkový úhrn ve vegetačním období (mm)	350 – 400	400 – 450
srážkový úhrn v zimním období (mm)	200 – 300	250 – 300
počet dnů se sněhovou pokrývkou	40 – 50	60 – 80
počet zamračených dnů	120 – 140	120 – 150
počet jasných dnů	40 – 50	40 – 50

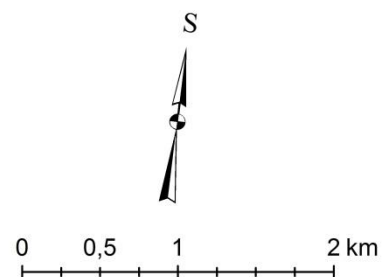
zdroj: E. Quitt (1971)

VIDITELNOST NOVODOBÉ TRŠICKÉ SUŠÁRNY CHMELE

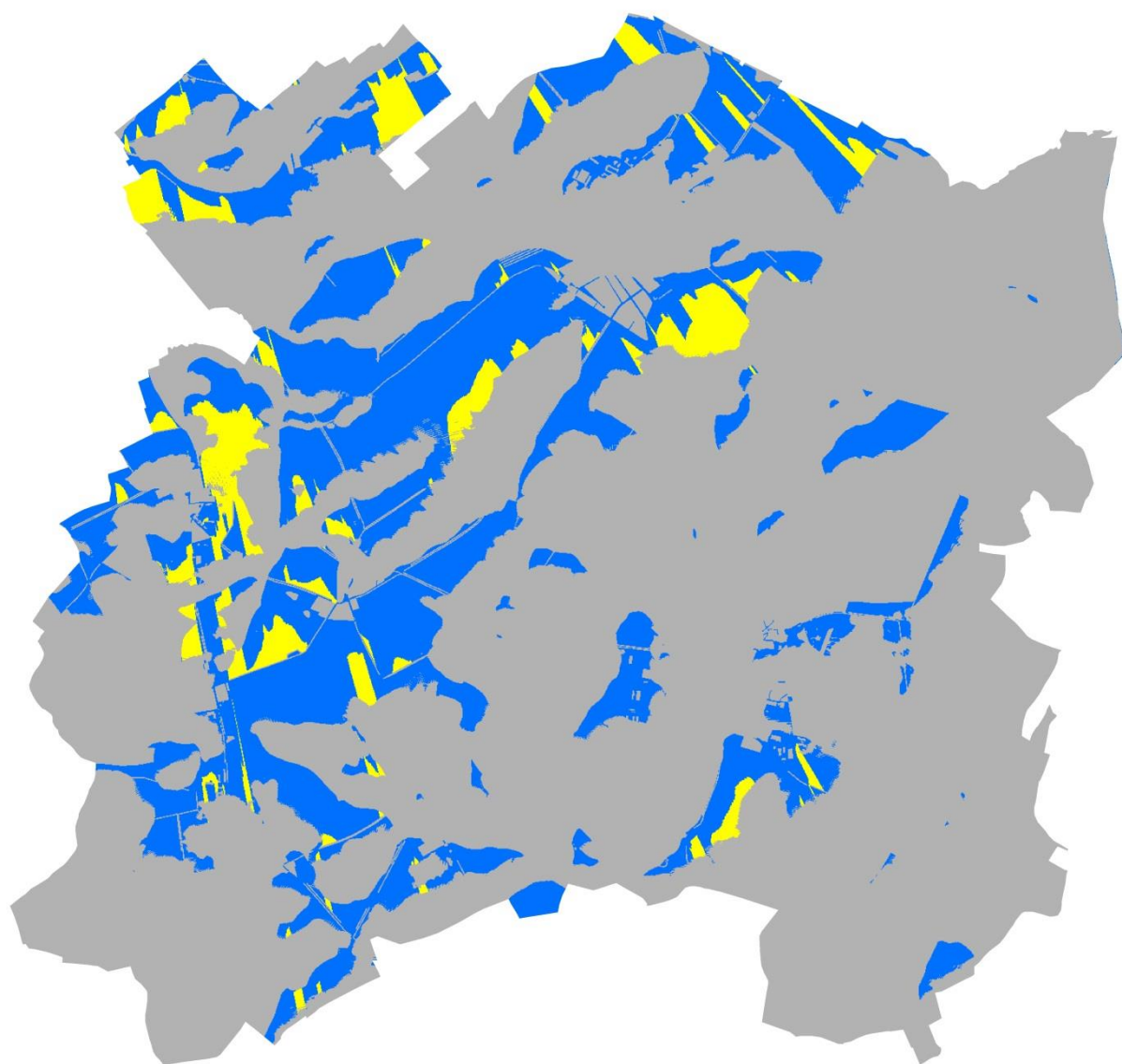

Viditelnost novodobé tršické sušárny chmele

- plochy, ze kterých není vidět
- viditelnost podmíněná pouze morfologií terénu
- viditelnost dle DMT (tzn. terén včetně vizuálních bariér)

VIDITELNOST BAZILIKY NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE NA SV. KOPEČKU

Viditelnost baziliky Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku

- plochy, ze kterých není vidět
- viditelnost podmíněná pouze morfologií terénu
- viditelnost dle DMT (tzn. terén včetně vizuálních bariér)

